

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ 2004

Το 2004
σε όλες τις εκδόσεις
της ΕΚΤ θα
απεικονίζεται
λεπτομέρεια από το
τραπεζογραμμάτιο
των 100 ευρώ.

© Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα,
2004

Διεύθυνση
Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Germany

Ταχυδρομική θυρίδα
Postfach 160319
60066 Frankfurt am Main
Germany

Τηλέφωνο
+49 69 1344 0

Διαδικτυακός τόπος
<http://www.ecb.int>

Φαξ
+49 69 1344 6000

Τέλεξ
411 144 ecb d

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή για εκπαιδευτικούς και μη εμπορικούς σκοπούς, εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Η τελευταία ημερομηνία για τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση ήταν η 6^η Οκτωβρίου 2004.

ISSN 1725-9304 (ελληνικής
μετάφρασης, για το βιβλίο)

ISSN 1725-9517 (ελληνικής
μετάφρασης, για την ηλεκτρονική
έκδοση)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

1 ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ	7
1.1 Πλαίσιο ανάλυσης	7
1.2 Η κατάσταση της οικονομικής σύγκλισης	15
2 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ	26
3 ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ	38

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την οικονομική σύγκλιση και τη νομική συμβατότητα, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ανατρέξουν στην αγγλική έκδοση που διατίθεται στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ (www.ecb.int) ή να ζητήσουν αντίτυπο από την ΕΚΤ.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΧΩΡΕΣ

BE	Βέλγιο	LU	Λουξεμβούργο
CZ	Τσεχία	HU	Ουγγαρία
DK	Δανία	MT	Μάλτα
DE	Γερμανία	NL	Ολλανδία
EE	Εσθονία	AT	Αυστρία
GR	Ελλάδα	PL	Πολωνία
ES	Ισπανία	PT	Πορτογαλία
FR	Γαλλία	SI	Σλοβενία
IE	Ιρλανδία	SK	Σλοβακία
IT	Ιταλία	FI	Φινλανδία
CY	Κύπρος	SE	Σουηδία
LV	Λετονία	UK	Ηνωμένο Βασίλειο
LT	Λιθουανία		

ΑΛΛΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
BPM5	Εγχειρίδιο Ισοζυγίου Πληρωμών του ΔΝΤ (5η έκδοση)
c.i.f.	κόστος, ασφάλεια, ναύλος στα σύνορα του εισαγωγέα
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΔΟΕ	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας
ΔΤΚ	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΔΤΠ	Δείκτης Τιμών Παραγωγού
ΔΥΕ	διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕθνΚΤ	εθνικές κεντρικές τράπεζες
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕνΔΤΚ	Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΕΝΙ	Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα
ΕΣΚΤ	Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών
ΕΣΛ 95	Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995
EUR	ευρώ
f.o.b.	ελεύθερο στα σύνορα του εξαγωγέα
ΗWWA	Ίδρυμα Διεθνών Οικονομικών του Αμβούργου
ΙΠ	Ισοζύγιο Πληρωμών
ΚΕαΜΠΜ	Κόστος Εργασίας ανά Μονάδα Προϊόντος στη Μεταποίηση
ΚΕαΜΠΣΟ	Κόστος Εργασίας ανά Μονάδα Προϊόντος στο Σύνολο της Οικονομίας
ΜΣΙ	Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών
ΝΧΙ	Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα
ΟΝΕ	Οικονομική και Νομισματική Ένωση
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΣΣΙ	σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία
ΣΤΟΔ (αναθ.1)	Στατιστική ταξινόμηση οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (αναθεώρηση 1)
ΤΔΔ	Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών
ΤΤΔΕ (αναθ.3)	Τυποποιημένη Ταξινόμηση Διεθνούς Εμπορίου (αναθεώρηση 3)

Σύμφωνα με την πρακτική της Κοινότητας, οι χώρες της ΕΕ αναφέρονται στην παρούσα έκθεση με την αλφαβητική σειρά του ονόματός τους στην αντίστοιχη εθνική γλώσσα.

**ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΚΑΙ
ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην εφετινή Έκθεση για τη Σύγκλιση, η οποία καταρτίστηκε σύμφωνα με το Άρθρο 122 (2) της Συνθήκης Ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (η Συνθήκη), η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) χρησιμοποιεί το πλαίσιο που εφαρμόστηκε στις Εκθέσεις για τη Σύγκλιση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ΕΝΙ) (Μάρτιος 1998) και της ΕΚΤ (Μάιος 2000 και 2002) για να εξετάσει αν τα 11 κράτη-μέλη που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ έχουν επιτύχει υψηλό επίπεδο διατηρήσιμης σύγκλισης και να αξιολογήσει την απαιτούμενη συμμόρφωση των εθνικών κεντρικών τραπεζών (ΕθνΚΤ) προς τις καταστατικές υποχρεώσεις τους προκειμένου να καταστούν αναπόσπαστο μέρος του Ευρωσυστήματος.

Τα κράτη-μέλη που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση είναι η Τσεχία, η Εσθονία, η Κύπρος, η Λετονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβενία, η Σλοβακία και η Σουηδία.

Μετά την εισαγωγή του ευρώ την 1^η Ιανουαρίου 1999 σε 11 κράτη-μέλη και την 1^η Ιανουαρίου 2001 στην Ελλάδα, και μετά τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με δέκα νέα κράτη-μέλη την 1^η Μαΐου 2004, 13 κράτη-μέλη της ΕΕ δεν είναι ακόμα πλήρη μέλη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Δύο από αυτά τα κράτη-μέλη, η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, απολαμβάνουν ειδικό καθεστώς. Σύμφωνα με τους όρους των σχετικών πρωτοκόλλων, τα οποία προσαρτώνται στη Συνθήκη, οι χώρες αυτές γνωστοποίησαν ότι δεν θα συμμετάσχουν στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ την 1^η Ιανουαρίου 1999. Ως εκ τούτου, εκθέσεις για τη σύγκλιση αυτών των δύο κρατών-μελών συντάσσονται μόνο αν το ζητήσουν τα ίδια. Καθώς τέτοιο αίτημα δεν έγινε, η εφετινή Έκθεση για τη Σύγκλιση δεν περιλαμβάνει αυτές τις δύο χώρες.

Με την κατάρτιση της παρούσας έκθεσης η ΕΚΤ εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της βάσει του Άρθρου 122 (2), σε συνδυασμό με το Άρθρο 121 (1) της Συνθήκης, να υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(Συμβούλιο της ΕΕ), τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια, ή όποτε το ζητήσει κράτος-μέλος με παρέκκλιση, «για την πρόοδο που έχουν επιτελέσει τα κράτη-μέλη στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους για την επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης». Η ίδια εντολή έχει δοθεί και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οπότε οι δύο εκθέσεις υποβάλλονται στο Συμβούλιο της ΕΕ παράλληλα.

Η αξιολόγηση της διαδικασίας σύγκλισης εξαρτάται σε καθοριστικό βαθμό από την ποιότητα και την ακεραιότητα των στατιστικών στοιχείων στα οποία βασίζεται. Η κατάρτιση και υποβολή των στατιστικών στοιχείων, ιδίως αυτών που αφορούν τα δημόσια οικονομικά, δεν πρέπει να επηρεάζονται από τον πολιτικό και τον εκλογικό κύκλο. Οι χώρες καλούνται να θεωρήσουν την ποιότητα και την ακεραιότητα των στατιστικών στοιχείων τους ως προτεραιότητα, να μεριμνήσουν ώστε να εφαρμόζεται ένα κατάλληλο σύστημα ελέγχων και ισορροπιών κατά την κατάρτιση των στατιστικών στοιχείων και να συμμορφώνονται προς συγκεκριμένα υποχρεωτικά πρότυπα στον τομέα της στατιστικής. Τα πρότυπα αυτά θα πρέπει να ενισχύουν την ανεξαρτησία, την ακεραιότητα και τη λογοδοσία των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών, καθώς και την εμπιστοσύνη στην ποιότητα των στατιστικών στοιχείων για τα δημόσια οικονομικά. Τα πρότυπα και η εφαρμογή τους μπορεί να επανεξεταστούν με την ευκαιρία της επόμενης Έκθεσης για τη Σύγκλιση.

Στη συνέχεια της Εισαγωγής και Περίληψης περιγράφονται οι βασικές πτυχές και τα αποτελέσματα της εξέτασης της οικονομικής και νομικής σύγκλισης. Ακολουθεί λεπτομερέστερη ανάλυση στα Κεφάλαια I και II. Το Κεφάλαιο I αξιολογεί την κατάσταση ως προς την οικονομική σύγκλιση σε καθένα από τα εξεταζόμενα 11 κράτη-μέλη. Το Κεφάλαιο II εξετάζει τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της ΕθνΚΤ, καθενός από αυτά τα κράτη-μέλη, με τα Άρθρα 108 και 109 της Συνθήκης και το Καταστατικό του ΕΣΚΤ.

Ι ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Ι.1 ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Για να εξετάσει την οικονομική σύγκλιση των 11 κρατών-μελών, η ΕΚΤ χρησιμοποιεί ένα ενιαίο πλαίσιο ανάλυσης το οποίο εφαρμόζεται σε κάθε επιμέρους χώρα. Το ενιαίο πλαίσιο βασίζεται, πρώτον, στις διατάξεις της Συνθήκης και στην εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ σε σχέση με την εξέλιξη των τιμών, το λόγο του ελλείμματος και το λόγο του χρέους προς το ΑΕΠ, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια, καθώς και άλλους παράγοντες. Δεύτερον, βασίζεται σε ορισμένους πρόσθετους οικονομικούς αναδρομικούς δείκτες και δείκτες μελλοντικών εξελίξεων που θεωρούνται χρήσιμοι για τη λεπτομερέστερη εξέταση της διατηρησιμότητας της σύγκλισης. Τα Πλαίσια 1 έως 4 υπενθυμίζουν εν συντομία τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και παραθέτουν μεθοδολογικές λεπτομέρειες που οριοθετούν την εφαρμογή των διατάξεων αυτών εκ μέρους της ΕΚΤ.

Επιπλέον, η παρούσα έκθεση βασίζεται σε αρχές οι οποίες διατυπώθηκαν σε προηγούμενες εκθέσεις του ENI και της ΕΚΤ. Προκειμένου να εξασφαλιστούν η συνέχεια και η ίση μεταχείριση, οι ίδιες αρχές εφαρμόστηκαν και στα νέα κράτη-μέλη. Ειδικότερα, η ΕΚΤ χρησιμοποιεί μια σειρά κατευθυντήριων αρχών κατά την εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης. Πρώτον, τα επιμέρους κριτήρια ερμηνεύονται συστατικά και εφαρμόζονται αυστηρά. Το σκεπτικό της καθιέρωσης της αρχής αυτής είναι ότι τα εν λόγω κριτήρια αποσκοπούν κυρίως να εξασφαλίσουν ότι στη ζώνη του ευρώ θα συμμετέχουν μόνο τα κράτη-μέλη των οποίων οι οικονομικές συνθήκες συντελούν στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και στη βιωσιμότητα της ζώνης του ευρώ. Δεύτερον, καθώς τα κριτήρια σύγκλισης αποτελούν ένα ομοιογενές και ολοκληρωμένο σύνολο, πρέπει να ικανοποιούνται όλα ανεξαιρέτως. Στο πλαίσιο της Συνθήκης, τα κριτήρια έχουν το ίδιο κύρος και η παράθεσή τους δεν είναι ιεραρχική. Τρίτον, τα κριτήρια σύγκλισης πρέπει να πληρούνται σύμφωνα με

τρέχοντα στοιχεία. Τέταρτον, η εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης πρέπει να είναι συνεπής, διαφανής και απλή. Επιπλέον, τονίζεται και πάλι ότι είναι σημαντικό τα κριτήρια σύγκλισης να πληρούνται όχι μόνο σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, αλλά σε διατηρήσιμη βάση. Για το λόγο αυτό, στο πλαίσιο της εξέτασης των χωρών αναλύεται και η διατηρησιμότητα της σύγκλισης.

Αναλυτικότερα, αρχικά εξετάζονται αναδρομικά στοιχεία που καλύπτουν κατά κύριο λόγο την τελευταία οκταετία. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να προσδιοριστεί ακριβέστερα ο βαθμός στον οποίο η πρόοδος που έχει επιτευχθεί οφείλεται πρωτίστως σε πραγματικές διαρθρωτικές προσαρμογές. Αυτό, με τη σειρά του, θεωρείται ότι θα επιτρέψει να εκτιμηθεί καλύτερα κατά πόσον η οικονομική σύγκλιση είναι διατηρήσιμη. Ταυτόχρονα, πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη το γεγονός ότι τα αναδρομικά στοιχεία για την πλειονότητα των νέων κρατών-μελών μπορεί να επηρεάζονται έντονα από τη μεταβατική φάση στην οποία βρίσκονται οι χώρες αυτές. Δεύτερον, στο βαθμό που κρίνεται σκόπιμο, εξετάζονται οι προοπτικές για το μέλλον. Στο πλαίσιο αυτό επιστάται η προσοχή στο γεγονός ότι η διατηρησιμότητα των ευνοϊκών οικονομικών εξελίξεων εξαρτάται σε καθοριστικό βαθμό από το κατά πόσον η οικονομική πολιτική θα ανταποκριθεί με τρόπο πρόσφορο και διαρκή στις σημερινές και στις μελλοντικές προκλήσεις. Γενικά, τονίζεται ότι η εξασφάλιση της διατηρησιμότητας της οικονομικής σύγκλισης εξαρτάται τόσο από την επίτευξη μιας καλής αφετηρίας όσο και από τις πολιτικές που θα ακολουθηθούν μετά την υιοθέτηση του ευρώ.

Στη συνέχεια, το ενιαίο πλαίσιο εφαρμόζεται σε καθένα από τα 11 κράτη-μέλη. Η εξέταση κατά χώρα, που εστιάζεται στις επιδόσεις του κάθε κράτους-μέλους, έχει αυτόνομο χαρακτήρα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 121.

Όσον αφορά την εξέλιξη των τιμών, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ περιγράφονται στο Πλαίσιο 1.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το Άρθρο 121 (1), πρώτη περίπτωση, απαιτείται:

«επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών. Αυτό καταδεικνύεται από ρυθμό πληθωρισμού που προσεγγίζει τον αντίστοιχο ρυθμό των τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών».

Το Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο Άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«Το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, που αναφέρεται στο Άρθρο 121 (1), πρώτη περίπτωση, της Συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος-μέλος έχει σταθερές επιδόσεις στο θέμα των τιμών και μέσο ρυθμό πληθωρισμού, καταγεγραμμένο επί ένα έτος πριν από τον έλεγχο, που δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από 1,5 εκατοστιαία μονάδα. Ο πληθωρισμός υπολογίζεται βάσει του δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ) σε συγκρίσιμη βάση, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορισμών.»

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Στο πλαίσιο της παρούσας Έκθεσης, η ΕΚΤ εφαρμόζει τις διατάξεις της Συνθήκης ως εξής:

- Πρώτον, όσον αφορά το «μέσο ρυθμό πληθωρισμού, καταγεγραμμένο επί ένα έτος πριν από τον έλεγχο», ο ρυθμός πληθωρισμού υπολογίστηκε με βάση την αύξηση του τελευταίου διαθέσιμου δωδεκάμηνου μέσου όρου του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) σε σύγκριση με τον προηγούμενο δωδεκάμηνο μέσο όρο. Έτσι, σχετικά με το ρυθμό πληθωρισμού, ως περίοδος αναφοράς στην παρούσα Έκθεση λαμβάνεται το διάστημα Σεπτεμβρίου 2003-Αυγούστου 2004.
- Δεύτερον, η έννοια των «τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών», που χρησιμοποιείται για να προσδιοριστεί η τιμή αναφοράς, εφαρμόστηκε με βάση το μη σταθμικό αριθμητικό μέσο όρο του ρυθμού πληθωρισμού των εξής τριών χωρών της ΕΕ: Φινλανδία (0,4%), Δανία (1,0%) και Σουηδία (1,3%). Άρα, ο μέσος ρυθμός είναι 0,9% και, αφού προστεθεί 1,5 εκατοστιαία μονάδα, προκύπτει τιμή αναφοράς 2,4%. Η εξέλιξη των τιμών στη Λιθουανία στη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, η οποία οδήγησε σε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό -0,2% λόγω της συσσώρευσης ειδικών παραγόντων, κρίθηκε ως ακραία τιμή. Για το λόγο αυτό, ο πληθωρισμός της Λιθουανίας δεν συμπεριλήφθηκε στον υπολογισμό της τιμής αναφοράς επειδή θα την στρέβλωνε και θα μείωνε τη χρησιμότητά της ως σημείο αναφοράς για την οικονομική ανάλυση. Πρέπει να σημειωθεί ότι η έννοια της «ακραίας τιμής» έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενες εκθέσεις για τη σύγκλιση. Δεν αποτελεί μηχανιστικό τρόπο για τον αποκλεισμό ορισμένων ρυθμών πληθωρισμού, αλλά εισήχθη στην Έκθεση για τη Σύγκλιση που κατήρτισε το ENI το 1998 ώστε να αντιμετωπιστούν σωστά οι πιθανές σημαντικές στρεβλώσεις της εξέλιξης του πληθωρισμού στις επιμέρους χώρες.

Ο πληθωρισμός μετρήθηκε βάσει του ΕνΔΤΚ, ο οποίος σχεδιάστηκε για να αξιολογηθεί η σύγκλιση όσον αφορά τη σταθερότητα των τιμών σε συγκρίσιμη βάση.

Προκειμένου να εξεταστεί αναλυτικότερα η διατηρησιμότητα της εξέλιξης των τιμών, ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) που σημειώθηκε στη δωδεκάμηνη περίοδο αναφοράς από το Σεπτέμβριο του 2003 έως τον Αύγουστο του 2004 αξιολογείται υπό το πρίσμα των οικονομικών επιδόσεων των κρατών-μελών ως προς τη σταθερότητα των τιμών την τελευταία οκταετία. Εν προκειμένω, η προσοχή εστιάζεται στον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής, και ιδίως στο κατά πόσον οι νομισματικές αρχές δίνουν πρωτίστως έμφαση στην επίτευξη και διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, καθώς και στη συμβολή άλλων τομέων της οικονομικής πολιτικής στην επίτευξη του στόχου αυτού. Επιπλέον, λαμβάνονται υπόψη και οι σχετικές επιδράσεις του μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Η εξέλιξη των τιμών εξετάζεται υπό το πρίσμα των συνθηκών προσφοράς και ζήτησης και επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, στους παράγοντες που επηρεάζουν το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και τις τιμές των εισαγομένων. Τέλος, λαμβάνονται υπόψη οι τάσεις των τιμών, όπως προκύπτουν από άλλους συναφείς δείκτες τιμών (όπως ο εθνικός

δείκτης τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ), ο αποπληθωριστής της ιδιωτικής κατανάλωσης, ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ και οι τιμές παραγωγού). Όσον αφορά τις προοπτικές, παρέχεται μια εικόνα της αναμενόμενης εξέλιξης του πληθωρισμού στο άμεσο μέλλον, η οποία περιλαμβάνει και προβλέψεις των κυριότερων διεθνών οργανισμών. Παράλληλα, γίνεται αναφορά και σε ορισμένα διαρθρωτικής φύσεως θέματα, τα οποία είναι σημαντικά για τη διατήρηση περιβάλλοντος που θα συντελεί στη σταθερότητα των τιμών μετά την υιοθέτηση του ευρώ.

Όσον αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ, καθώς και ορισμένα διαδικαστικά θέματα, περιγράφονται στο Πλαίσιο 2.

Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών εξελίξεων, τα αποτελέσματα κατά το έτος αναφοράς, το 2003, εξετάζονται υπό το πρίσμα των επιδόσεων των κρατών-μελών την τελευταία οκταετία. Αρχικά λαμβάνεται υπόψη η πορεία που ακολούθησε ο λόγος του χρέους κατά την εν λόγω περίοδο και

Πλαίσιο 2

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το Άρθρο 121 (1), δεύτερη περίπτωση, απαιτείται:

«σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών. Αυτή καταδεικνύεται από την επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα, κατά την έννοια του Αρθρου 104 (6)». Το Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο Άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει ότι το κριτήριο αυτό «σημαίνει ότι τη στιγμή της εξέτασης δεν έχει ληφθεί απόφαση του Συμβουλίου για το κράτος-μέλος, όπως αναφέρεται στο Άρθρο 104 (6) της παρούσας Συνθήκης, όσον αφορά την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος».

Το Άρθρο 104 καθορίζει τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος. Σύμφωνα με το Άρθρο 104 (2) και (3), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συντάσσει έκθεση εάν ένα κράτος-μέλος δεν εκπληρώνει τους όρους περί δημοσιονομικής πειθαρχίας, ειδικότερα εάν:

- (α) ο λόγος του προβλεπόμενου ή υφιστάμενου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς (που σύμφωνα με το Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος ορίζεται σε 3% του ΑΕΠ), εκτός εάν:
- είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς είτε, εναλλακτικά,
  - η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς,
- (β) ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς (που σύμφωνα με το Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος ορίζεται σε 60% του ΑΕΠ), εκτός εάν ο λόγος μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό.

Επιπλέον, η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρέπει να λαμβάνει υπόψη κατά πόσον το δημοσιονομικό έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημόσιων επενδύσεων, καθώς και όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανόμενης της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους-μέλους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί επίσης να συντάξει έκθεση εάν, μολονότι πληρούνται οι όροι των κριτηρίων, θεωρεί ότι υπάρχει σε ένα κράτος-μέλος κίνδυνος υπερβολικού ελλείμματος. Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή διατυπώνει γνώμη βάσει της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τέλος, σύμφωνα με το Άρθρο 104 (6), το Συμβούλιο της ΕΕ, με ειδική πλειοψηφία, με βάση σύσταση της Επιτροπής και αφού λάβει υπόψη τυχόν παρατηρήσεις του κράτους-μέλους, αποφασίζει, μετά από συνολική εκτίμηση, αν υφίσταται ή όχι υπερβολικό έλλειμμα στο εν λόγω κράτος-μέλος.

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Προκειμένου να εξετάσει τη σύγκλιση, η ΕΚΤ διατυπώνει την άποψή της για τις δημοσιονομικές εξελίξεις. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, η ΕΚΤ εξετάζει βασικούς δείκτες των δημοσιονομικών εξελίξεων από το 1996 έως το 2003, λαμβάνει υπόψη της τις προοπτικές και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα δημόσια οικονομικά και εστιάζει την προσοχή της στη συσχέτιση της εξέλιξης του ελλείμματος και αυτής του χρέους.

Όσον αφορά το Άρθρο 104, η ΕΚΤ, αντίθετα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν έχει επίσημο ρόλο στη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος. Η έκθεση της ΕΚΤ απλώς αναφέρει αν η χώρα υπόκειται σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος.

Όσον αφορά τη διάταξη της Συνθήκης σύμφωνα με την οποία ο λόγος του δημόσιου χρέους που υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ πρέπει να «μειώνεται επαρκώς και να πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό», η ΕΚΤ εξετάζει τις παλαιότερες και τις τρέχουσες τάσεις και παρέχει μια σειρά από ενδεικτικούς υπολογισμούς που βασίζονται στο αναλυτικό πλαίσιο που ανέπτυξε το ENI και η ΕΚΤ σε προηγούμενες Εκθέσεις για τη Σύγκλιση. Για χώρες με λόγους χρέους μεταξύ 60% και 80% του ΑΕΠ, οι υπολογισμοί αυτοί αναφέρονται στην πιθανή μελλοντική πορεία του λόγου του χρέους βάσει διάφορων παραδοχών.

Η εξέταση των δημοσιονομικών εξελίξεων βασίζεται σε στοιχεία που έχουν καταρτιστεί σε εθνικολογιστική βάση, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995. Η εναρμόνιση των στατιστικών στοιχείων για τα δημόσια οικονομικά μέχρι στιγμής είναι ανεπαρκής. Τα περισσότερα στοιχεία που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση δόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2004 και περιλαμβάνουν τη δημοσιονομική κατάσταση κάθε χώρας το 2002 και το 2003, καθώς και προβολές των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2004.

εξετάζονται οι παράγοντες που συνέβαλαν στην πορεία αυτή, δηλ. η διαφορά μεταξύ του ρυθμού αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ και των επιτοκίων, το πρωτογενές αποτέλεσμα του προϋπολογισμού και οι προσαρμογές ελλείμματος-χρέους. Μια τέτοια οπτική επιτρέπει πληρέστερη πληροφόρηση σχετικά με την έκταση της επίδρασης που άσκησε το μακροοικονομικό περιβάλλον, και ιδίως ο συνδυασμός ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίων, στη δυναμική του χρέους. Ταυτόχρονα παρέχει καλύτερη πληροφόρηση ως προς τη συμβολή των προσπαθειών δημοσιονομικής εξυγίανσης, όπως αντικατοπτρίζεται στο πρωτογενές αποτέλεσμα, και ως προς το ρόλο των ειδικών παραγόντων, όπως αυτοί περιλαμβάνονται στην προσαρμογή ελλείμματος-χρέους. Επιπλέον, εξετάζεται η διάρθρωση του δημόσιου χρέους, με ιδιαίτερη έμφαση στο ποσοστό του χρέους που έχει μικρή διάρκεια και στο ποσοστό που έχει συνολογηθεί σε ξένο νόμισμα, καθώς και στην εξέλιξή τους. Η συσχέτιση αυτών των ποσοστών με το σημερινό επίπεδο του λόγου του χρέους καταδεικνύει σε ποιο βαθμό τα δημοσιονομικά αποτελέσματα είναι ευαίσθητα στις μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των επιτοκίων.

Στη συνέχεια, διερευνάται η εξέλιξη του ελλείμματος ως ποσοστού του ΑΕΠ. Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να έχουμε κατά νου ότι η μεταβολή του ετήσιου λόγου του χρέους μιας χώρας επηρεάζεται συνήθως από ποικίλους παράγοντες. Οι επιδράσεις αυτές συχνά διακρίνονται αφενός σε «κυκλικές», οι οποίες αντανακλούν την αντίδραση των ελλειμμάτων στις αυξομειώσεις του παραγωγικού κενού, και αφετέρου σε «μη κυκλικές», οι οποίες συχνά πιστεύεται ότι

αντανακλούν διαρθρωτικής φύσεως ή μόνιμες προσαρμογές της δημοσιονομικής πολιτικής. Ωστόσο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι εν λόγω μη κυκλικές επιδράσεις, όπως ποσοτικοποιούνται στην παρούσα Έκθεση, κατ' ανάγκη αντανακλούν αποκλειστικά κάποια διαρθρωτική μεταβολή της δημοσιονομικής κατάστασης, διότι περιλαμβάνουν και τυχόν μέτρα πολιτικής και άλλους παράγοντες που έχουν μόνο προσωρινές επιπτώσεις στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα. Προς το παρόν δεν υπάρχουν διαθέσιμες ομοιογενείς εκτιμήσεις για το κυκλικά διορθωμένο δημοσιονομικό αποτέλεσμα των κρατών-μελών που εντάχθηκαν στην ΕΕ την 1^η Μαΐου 2004.

Εξετάζονται επίσης αναλυτικότερα οι τάσεις που παρουσίασαν στο παρελθόν οι δημόσιες δαπάνες και τα έσοδα και παρουσιάζονται οι ευρύτεροι τομείς στους οποίους ίσως χρειαστεί δημοσιονομική εξυγίανση στο μέλλον.

Όσον αφορά τις προοπτικές για το μέλλον, υπενθυμίζονται οι στόχοι των προϋπολογισμών, καθώς και οι πρόσφατες προβλέψεις για το 2004, και λαμβάνεται υπόψη η μεσοπρόθεσμη στρατηγική της δημοσιονομικής πολιτικής, όπως αντανακλάται στο Πρόγραμμα Σύγκλισης. Μεταξύ άλλων, αξιολογούνται οι προβολές σχετικά με την επίτευξη σχεδόν ισοσκελισμένης ή πλεονασματικής δημοσιονομικής θέσης, όπως προβλέπεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει μακροπρόθεσμα η σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών, ιδίως σ' αυτές που συνδέονται με το ζήτημα των μη κεφαλαιοποιητικών

δημόσιων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης σε συνάρτηση με τις δημογραφικές εξελίξεις και τις εγγυήσεις που παρέχει η κυβέρνηση.

Όσον αφορά την εξέλιξη των συναλλαγματικών ισοτιμιών, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ περιγράφονται στο Πλαίσιο 3.

Τρία από τα κράτη-μέλη που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση συμμετέχουν στον ΜΣΙ ΙΙ με ισχύ από τις 28 Ιουνίου 2004. Παρουσιάζεται η εξέλιξη των νομισμάτων όλων των κρατών-μελών που καλύπτει η παρούσα έκθεση έναντι του ευρώ κατά το διάστημα Οκτωβρίου 2002-Σεπτεμβρίου 2004. Ελλείπει κεντρικής ισοτιμίας στο πλαίσιο

Πλαίσιο 3

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το Άρθρο 121 (1), τρίτη περίπτωση, απαιτείται:

«τήρηση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης που προβλέπονται από το μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, επί δύο τουλάχιστον χρόνια, χωρίς υποτίμηση έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους-μέλους».

Το Άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο Άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«το κριτήριο της συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, που αναφέρεται στο Άρθρο 121 (1) της παρούσας Συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος-μέλος έχει τηρήσει τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης που προβλέπει ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος χωρίς σοβαρή ένταση κατά τα δύο, τουλάχιστον, τελευταία έτη πριν από την εξέταση. Ειδικότερα, το κράτος-μέλος δεν πρέπει να έχει υποτιμήσει την κεντρική διμερή ισοτιμία του νομίσματός του έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους-μέλους με δική του πρωτοβουλία μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα».

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Όσον αφορά τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας, η ΕΚΤ εξετάζει αν η χώρα έχει συμμετάσχει στον ΜΣΙ ΙΙ (ο οποίος διαδέχθηκε τον ΜΣΙ τον Ιανουάριο του 1999) κατά τα δύο, τουλάχιστον, τελευταία έτη πριν από την εξέταση χωρίς σοβαρή ένταση, και κυρίως χωρίς υποτίμηση έναντι του ευρώ. Σε προηγούμενες περιπτώσεις μικρότερων περιόδων συμμετοχής, το ΕΝΙ εξέταζε την εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας στη διάρκεια μιας διετούς περιόδου αναφοράς, όπως γίνεται και στην παρούσα έκθεση.

Η αξιολόγηση της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ εστιάζει στο αν οι συναλλαγματικές ισοτιμίες προσεγγίζουν τις κεντρικές ισοτιμίες στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ και λαμβάνει επίσης υπόψη τους παράγοντες που ενδέχεται να οδήγησαν σε ανατίμηση. Η διαδικασία αυτή συμβαδίζει με την προσέγγιση που χρησιμοποιήθηκε στο

παρελθόν. Από αυτή την άποψη, το εύρος της ζώνης διακύμανσης εντός του ΜΣΙ ΙΙ δεν επηρεάζει την αξιολόγηση του κριτηρίου για τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Επιπλέον, το ζήτημα της απουσίας «σοβαρών εντάσεων» αξιολογείται συνήθως (α) εξετάζοντας το βαθμό απόκλισης των συναλλαγματικών ισοτιμιών από τις κεντρικές ισοτιμίες έναντι του ευρώ (στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ), (β) χρησιμοποιώντας δείκτες όπως οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι της ζώνης του ευρώ και η εξέλιξή τους, και (γ) μελετώντας το ρόλο των παρεμβάσεων στην αγορά συναλλάγματος. Δεδομένου ότι τα περισσότερα κράτη-μέλη που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση δεν συμμετέχουν στον ΜΣΙ ΙΙ και λόγω της πολύ σύντομης συμμετοχής των κρατών-μελών που εντάχθηκαν πρόσφατα στον ΜΣΙ ΙΙ, οι πτυχές αυτές δεν καλύπτονται πλήρως στην παρούσα έκθεση.

Όλες οι διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες για την περίοδο αναφοράς (Οκτώβριος 2002-Σεπτέμβριος 2004) είναι οι επίσημες ισοτιμίες αναφοράς της ΕΚΤ.

του ΜΣΙ ΙΙ, στην παρούσα έκθεση χρησιμοποιούνται ενδεικτικά τα μέσα επίπεδα του Οκτωβρίου του 2002 ως σημεία αναφοράς (βάσει μιας σύμβασης που υιοθετήθηκε και στις προηγούμενες εκθέσεις), τα οποία όμως δεν αντανακλούν καμία κρίση σχετικά με το ενδεδωμένο επίπεδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Αυτή η περίοδος αναφοράς ταυτίζεται με την ελάχιστη περίοδο δύο ετών που αναφέρεται στο άρθρο 121 (1) της Συνθήκης.

Εκτός από την εξέλιξη της ονομαστικής συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ, εξετάζονται συνοπτικά και ορισμένες ενδείξεις σχετικά με τη διατηρησιμότητα της

τρέχουσας συναλλαγματικής ισοτιμίας. Οι ενδείξεις αυτές προέρχονται από την εξέλιξη των πραγματικών διμερών και των σταθμισμένων συναλλαγματικών ισοτιμιών, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, το ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων, το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών, το μερίδιο της ζώνης του ευρώ στο συνολικό εξωτερικό εμπόριο της κάθε χώρας, και την καθαρή διεθνή επενδυτική της θέση σε μακρύτερες περιόδους.

Όσον αφορά την εξέλιξη των μακροπρόθεσμων επιτοκίων, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ περιγράφονται στο Πλαίσιο 4.

Πλαίσιο 4

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το Άρθρο 121 (1), τέταρτη περίπτωση, απαιτείται:

«διάρκεια της σύγκλισης που θα έχει επιτευχθεί από το κράτος-μέλος και της συμμετοχής του στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, αντανακλώμενη στα επίπεδα των μακροπρόθεσμων επιτοκίων».

Το Άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο Άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«Το κριτήριο της σύγκλισης των επιτοκίων, που αναφέρεται στο Άρθρο 121 (1), τέταρτη περίπτωση, της παρούσας Συνθήκης σημαίνει ότι το υπό παρατήρηση κράτος-μέλος, επί διάστημα ενός έτους πριν από την εξέταση, έχει μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο το οποίο δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από 2 εκατοστιαίες μονάδες. Τα επιτόκια υπολογίζονται βάσει μακροπρόθεσμων ομολόγων του Δημοσίου ή συγκρίσιμων χρεογράφων, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορισμών.»

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Στο πλαίσιο της παρούσας Έκθεσης, η ΕΚΤ εφαρμόζει τις διατάξεις της Συνθήκης ως εξής:

- Πρώτον, όσον αφορά το «μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο» που παρατηρείται «επί διάστημα ενός έτους πριν από την εξέταση», το μακροπρόθεσμο επιτόκιο υπολογίστηκε ως ο αριθμητικός μέσος όρος του τελευταίου δωδεκαμήνου για το οποίο υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τους ΕνΔΤΚ. Έτσι, στην παρούσα έκθεση λαμβάνεται ως περίοδος αναφοράς το διάστημα Σεπτεμβρίου 2003-Αυγούστου 2004.
- Δεύτερον, η έννοια των «τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών», που χρησιμοποιείται για να προσδιοριστεί η τιμή αναφοράς, εφαρμόστηκε με βάση το μη σταθμικό αριθμητικό μέσο όρο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων των τριών χωρών που χρησιμοποιήθηκαν και για τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών (βλ. Πλαίσιο 1). Κατά την περίοδο αναφοράς που εξετάζεται στην παρούσα Έκθεση, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια των τριών αυτών χωρών ήταν 4,2% (Φινλανδία), 4,4% (Δανία) και 4,7% (Σουηδία). Άρα το μέσο επιτόκιο είναι 4,4% και, αφού προστεθούν 2 εκατοστιαίες μονάδες, προκύπτει τιμή αναφοράς 6,4%.

Τα επιτόκια υπολογίστηκαν με βάση τα διαθέσιμα εναρμονισμένα μακροπρόθεσμα επιτόκια, που αναπτύχθηκαν με σκοπό την αξιολόγηση της σύγκλισης.

Όπως προαναφέρθηκε, στη Συνθήκη γίνεται ρητή αναφορά στη «διάρκεια της σύγκλισης» που αντανακλάται στο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων. Έτσι, οι εξελίξεις κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς από το Σεπτέμβριο του 2003 έως τον Αύγουστο του 2004 εξετάζονται στο πλαίσιο της πορείας των μακροπρόθεσμων επιτοκίων την τελευταία οκταετία και των βασικών παραγόντων που ευθύνονται για τις διαφορές έναντι των επιτοκίων που επικρατούν στη ζώνη του ευρώ.

Τέλος, σύμφωνα με το Άρθρο 121 (1) της Συνθήκης, η Έκθεση πρέπει να λαμβάνει υπόψη και διάφορους άλλους παράγοντες, συγκεκριμένα «την εξέλιξη του ECU, τα

αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και μια εξέταση των εξελίξεων του κατά μονάδα κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών». Οι παράγοντες αυτοί εξετάζονται στη ενότητα που ακολουθεί βάσει των επιμέρους κριτηρίων που προαναφέρθηκαν. Λόγω της εισαγωγής του ευρώ την 1^η Ιανουαρίου 1999, δεν γίνεται πλέον ειδική αναφορά στην εξέλιξη του ECU.

Τα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης παρέσχε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με την ΕΚΤ σε ό,τι αφορά τα μακροπρόθεσμα επιτόκια. Τα στοιχεία

για την εξέλιξη των τιμών και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων που χρησιμοποιούνται στην παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση καλύπτουν την περίοδο μέχρι τον Αύγουστο του 2004, τελευταίο μήνα για τον οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τους Εναρμονισμένους Δείκτες Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ). Όσον αφορά τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, η περίοδος που εξετάζεται στην παρούσα έκθεση λήγει το Σεπτέμβριο του 2004, τελευταίο πλήρη μήνα προτού ολοκληρωθεί η εξέταση από την ΕΚΤ. Τα στοιχεία για τα δημόσια οικονομικά καλύπτουν την περίοδο μέχρι το 2003. Τα στοιχεία αυτά επικυρώθηκαν από την Eurostat για τη συμφωνία τους με τους κανόνες που θέτει το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών 1995 (ΕΣΛ 1995, δεύτερη έκδοση). Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν προδικάζει ότι οι δημοσιονομικές θέσεις θα θεωρηθούν διατηρήσιμες. Επίσης, λαμβάνονται υπόψη οι προβολές των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2004, σε συνδυασμό με τα πιο πρόσφατα Προγράμματα Σύγκλισης των 11 κρατών-μελών, καθώς και άλλες πληροφορίες που θεωρούνται συναφείς για την εξέταση των προοπτικών διατηρησιμότητας της σύγκλισης. Σημειωτέον ότι η αξιολόγηση ορισμένων οικονομικών δεικτών περιπλέκεται από το πρόβλημα της διαθεσιμότητας και της αξιοπιστίας των στατιστικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται στην παρούσα έκθεση.

1.2 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Και οι 11 χώρες που εξετάζονται στην παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση είναι κράτη-μέλη με παρέκκλιση, αλλά χωρίς ειδικό καθεστώς όσον αφορά το Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ. Ως εκ τούτου, δεσμεύονται από τη Συνθήκη να υιοθετήσουν το ευρώ, γεγονός που σημαίνει ότι πρέπει να προσπαθούν να εκπληρώνουν όλα τα κριτήρια σύγκλισης.

Στα περισσότερα από τα υπό εξέταση κράτη-μέλη που δεν ανήκουν στη ζώνη του ευρώ

ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ διαμορφώθηκε σε σχετικά χαμηλά επίπεδα τα δύο τελευταία χρόνια. Ο σταθμισμένος μέσος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ σε αυτές τις χώρες μειώθηκε από σχεδόν 10% στις αρχές του 1997 σε περίπου 2% στα μέσα του 2002 και παρέμεινε σ' αυτό το επίπεδο μέχρι τις αρχές του 2004. Τους τελευταίους όμως μήνες, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ κατέγραψε σημαντική άνοδο, κυρίως λόγω των αυξήσεων των έμμεσων φόρων και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών που συνδέονται με την ένταξη στην ΕΕ, την ταχεία αύξηση της εγχώριας ζήτησης και τη συνεχή άνοδο των τιμών της ενέργειας. Συντοίς άλλους, η πρόσφατη ενίσχυση της εγχώριας ζήτησης και οι μισθολογικές εξελίξεις είναι πιθανό να τροφοδοτήσουν την αύξηση των τιμών σε πολλές χώρες στο εγγύς μέλλον. Προκειμένου να αντιμετωπίσουν τους αυξανόμενους κινδύνους πληθωρισμού, οι κεντρικές τράπεζες ορισμένων χωρών προχώρησαν σε αύξηση των επίσημων επιτοκίων τους.

Επιπλέον, η πρόοδος της δημοσιονομικής εξυγίανσης ήταν γενικά πολύ αργή και οι περισσότερες χώρες δεν έχουν ακόμη επιτύχει μια κατάσταση που, από μια ευρύτερη άποψη, θα μπορούσε να θεωρηθεί διατηρήσιμη μεσοπρόθεσμα. Πιο συγκεκριμένα, απαιτείται περαιτέρω ουσιαστική δημοσιονομική εξυγίανση προκειμένου να επιτευχθεί διαρκής συμμόρφωση προς τα δημοσιονομικά κριτήρια και να ικανοποιηθεί ο μεσοπρόθεσμος στόχος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση. Επί του παρόντος, έξι χώρες παρουσιάζουν υπερβολικό έλλειμμα. Αν και ο λόγος του χρέους των οκτώ από τα δέκα κράτη-μέλη είναι χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς, οι λόγοι του χρέους αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς σε αρκετά από τα κράτη-μέλη που εντάχθηκαν στην ΕΕ την 1^η Μαΐου 2004 και πολλά από αυτά αντιμετωπίζουν δημοσιονομικές προκλήσεις διαρθρωτικής φύσεως, ιδίως όσον αφορά τις κρατικές εγγυήσεις και την αντιμετώπιση των

υποχρεώσεων των ταμείων συντάξεων στο μέλλον. Οι προκλήσεις αυτές, σε συνδυασμό με τις πρόσφατες παρεκκλίσεις από την προδιαγεγραμμένη πορεία και την αβεβαιότητα όσον αφορά τη μελλοντική εξυγίανση, μπορεί να αντικατοπτρίζονται ολοένα και περισσότερο στην εξέλιξη των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων και των ισοτιμιών ήδη από τα μέσα του 2003.

Ύστερα από μια περίοδο σημαντικής μείωσης, σε αρκετές χώρες που αντιμετώπιζουν δημοσιονομικά προβλήματα και πληθωριστικές πιέσεις, οι αποδόσεις των μακροπρόθεσμων ομολόγων άρχισαν να αυξάνονται, ενώ οι διαφορές έναντι των ομολόγων της ζώνης του ευρώ διευρύνθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς, γεγονός που τονίζει την ανάγκη να γίνουν περισσότερες προσπάθειες προκειμένου να ενισχυθεί η σταθερότητα της πορείας σύγκλισης.

Όσον αφορά τις συναλλαγματικές εξελίξεις, καμία από τις χώρες που εξετάζονται στην παρούσα Έκθεση Σύγκλισης δεν έχει συμπληρώσει δύο χρόνια συμμετοχής στον ΜΣΙ II. Η Εσθονία, η Λιθουανία και η Σλοβενία εντάχθηκαν στον ΜΣΙ II με ισχύ από τις 28 Ιουνίου 2004. Από την παρακολούθηση της διετούς περιόδου αναφοράς που ολοκληρώνεται το Σεπτέμβριο του 2004 γίνεται αντιληπτό ότι οι συναλλαγματικές εξελίξεις εμφανίζουν διαφοροποιήσεις. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες ήταν γενικά σταθερές και οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι της ζώνης του ευρώ παρέμειναν μικρές. Σε άλλες περιπτώσεις σημειώθηκαν μεγαλύτερες διακυμάνσεις, που εν μέρει συνδέονταν με την αβεβαιότητα ως προς την προοπτική δημοσιονομικής εξυγίανσης και τα υψηλά ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Τα ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του ισοζυγίου κίνησης κεφαλαίων μαζί, καθώς και η εγχώρια πιστωτική επέκταση, κινήθηκαν σε υψηλά επίπεδα και σημείωσαν περαιτέρω άνοδο σε ορισμένες χώρες, αντανακλώντας την έντονη εγχώρια ζήτηση η οποία τροφοδοτήθηκε από

τις μεγάλες αυξήσεις των μισθών και τα χαμηλά επιτόκια. Στις περισσότερες όμως περιπτώσεις, οι εγχώριες πιστώσεις ξεκίνησαν από χαμηλό επίπεδο, γεγονός που αποδίδεται στη σχετικά περιορισμένη χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση.

Προκειμένου να επιτευχθεί υψηλός βαθμός διατηρήσιμης σύγκλισης, οι περισσότερες χώρες θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες που καταβάλλουν τελευταία. Μάλιστα, στις περισσότερες από αυτές απαιτούνται αποφασιστικές και διατηρήσιμες διορθωτικές πολιτικές διαρθρωτικής φύσεως. Η προώθηση μόνιμων προσαρμογών πολιτικής επιβάλλεται από την επιβάρυνση που οφείλεται (α) στο σχετικά μεγάλο μέγεθος του δημόσιου τομέα στις εν λόγω χώρες έναντι χωρών με παρόμοιο επίπεδο κατά κεφαλήν εισοδήματος, (β) στις υψηλές ενδεχόμενες υποχρεώσεις, (γ) στις προβλεπόμενες ραγδαίες δημογραφικές αλλαγές και (δ) στην υψηλή ανεργία που υπάρχει σε αρκετές χώρες, η οποία, σύμφωνα με τους περισσότερους αναλυτές, είναι κυρίως διαρθρωτικής φύσεως. Επίσης, σε αρκετά από τα νέα κράτη-μέλη, εξακολουθούν να υπάρχουν ζητήματα που συνδέονται με τη μετάβαση στην οικονομία της αγοράς – π.χ. η προσαρμογή των τιμών στα επίπεδα που καθορίζονται από την αγορά και η σύγκλιση των εισοδημάτων – που μπορεί να ασκήσουν περαιτέρω πιέσεις στις τιμές αποδυναμώνοντας έτσι την ανταγωνιστικότητα.

Όσον αφορά τις διαρθρωτικές προκλήσεις στον τομέα των δημόσιων οικονομικών, στις περισσότερες χώρες που καλύπτονται από την παρούσα έκθεση οι λόγοι των εσόδων και των δαπανών προς το ΑΕΠ είναι υψηλοί σε σύγκριση με χώρες με παρόμοιο επίπεδο κατά κεφαλήν εισοδήματος. Αυτό φανερώνει ότι οι απαραίτητες προσπάθειες δημοσιονομικής εξυγίανσης ίσως πρέπει να επικεντρωθούν στη μείωση των δημόσιων δαπανών. Αν τα συστήματα φορολογίας/παροχών γίνουν πιο αποτελεσματικά και πιο φιλικά προς την απασχόληση, ενισχύοντας τα

κίνητρα για εργασία, μπορεί να συμβάλουν σημαντικά στη δημοσιονομική εξυγίανση και να προωθήσουν την ανάπτυξη της οικονομίας. Επιπλέον, πληροφορίες που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάνουν λόγο για σημαντικές ενδεχόμενες υποχρεώσεις με τη μορφή εγγυήσεων σε αρκετές χώρες. Τέλος, οι δημογραφικές αλλαγές λόγω της γήρανσης του πληθυσμού θα είναι ακόμη πιο σοβαρές στις περισσότερες από τις χώρες που καλύπτονται στην παρούσα έκθεση σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ. Αν και αρκετές χώρες έχουν ξεκινήσει τη μεταρρύθμιση των συστημάτων συντάξεών τους, το ασφαλιστικό είναι ένα θέμα που πιθανόν να ασκήσει σημαντικές πιέσεις στις δημοσιονομικές θέσεις ορισμένων χωρών.

Υπάρχει ανάγκη να μειωθούν οι υψηλοί λόγοι του χρέους και να αντιστραφεί η τάση ταχείας αύξησης των λόγων του χρέους σε αρκετές χώρες, ιδίως σε εκείνες που ήδη υπερβαίνουν την τιμή αναφοράς (60% του ΑΕΠ). Είναι σημαντικό να διατηρηθεί ο λόγος του χρέους υπό έλεγχο: πρώτον, προκειμένου να οικοδομηθεί δημοσιονομική αξιοπιστία και να περιοριστεί ο βαθμός ευπάθειας στις μεταβολές των επιτοκίων (που επιδεινώνεται όταν μεγάλο μέρος του χρέους έχει μικρή εναπομένουσα διάρκεια) και δεύτερον προκειμένου να αντιμετωπιστούν πιο εύκολα οι μελλοντικές προκλήσεις για τα δημόσια οικονομικά, όπως είναι η αυξανόμενη δημοσιονομική επιβάρυνση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού καθώς και οι μεσοπρόθεσμες προκλήσεις που πηγάζουν από την ανάγκη προώθησης μεταρρυθμίσεων για τις μη κερδοφόρες δημόσιες επιχειρήσεις. Τρίτον, είναι απαραίτητο να μειωθούν οι δημοσιονομικές ανισορροπίες έτσι ώστε να ξαναγίνουν οι δημοσιονομικές πολιτικές πιο ευέλικτες για να μπορούν οι χώρες να αντιδρούν στις αντίξοες κυκλικές εξελίξεις, δηλ. υπό φυσιολογικές συνθήκες απαιτούνται χαμηλά δημοσιονομικά ελλείμματα ή και πλεονάσματα προκειμένου να επιτραπεί στους αυτόματους σταθεροποιητές να λειτουργούν σε περιόδους χαμηλής οικονομικής

δραστηριότητας, διατηρώντας παράλληλα το έλλειμμα σε επίπεδα κάτω από την τιμή αναφοράς (3% του ΑΕΠ).

Όσον αφορά τις εξελίξεις στις αγορές εργασίας, θα πρέπει να αρθούν τα διαρθρωτικά εμπόδια προκειμένου να ενισχυθούν οι εθνικές πολιτικές που στηρίζουν τη λειτουργία των αγορών εργασίας. Κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο για τη μείωση των επίμονα υψηλών ποσοστών ανεργίας, που δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβάλουν στη διατηρησιμότητα μακροπρόθεσμα. Ομοίως, οι πολιτικές που στοχεύουν στην ταχεία ενοποίηση των αγορών προϊόντων και των χρηματοπιστωτικών αγορών, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί αποτελεσματικός ανταγωνισμός και ικανό επίπεδο κεφαλαίων υψηλού κινδύνου, μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση της απασχόλησης και του δυναμικού προϊόντος. Τέτοιες πολιτικές καθιστούν τα κράτη-μέλη πιο ικανά να ανταποκρίνονται γρήγορα και αποτελεσματικά στις εξελίξεις που αφορούν τις επιμέρους χώρες και να διατηρούν τη συνολική τους ανταγωνιστικότητα, στηρίζοντας ταυτόχρονα τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών και τη σταθερότητα των τιμών.

ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Στη διάρκεια της δωδεκάμηνης περιόδου αναφοράς που έληξε τον Αύγουστο του 2004 η τιμή αναφοράς ήταν 2,4%, όπως υπολογίστηκε με την πρόσθεση 1,5 εκατοστιαίας μονάδας στο μη σταθμικό αριθμητικό μέσο όρο του ρυθμού πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ της Φινλανδίας (0,4%), της Δανίας (1,0%) και της Σουηδίας (1,3%). Η εξέλιξη των τιμών στη Λιθουανία κατά την εν λόγω περίοδο, που κατέληξε σε δωδεκάμηνο μέσο όρο -0,2% λόγω της σωρευτικής επίδρασης ειδικών παραγόντων, θεωρήθηκε ακραία περίπτωση και συνεπώς εξαιρέθηκε από τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς (βλ. Πλαίσιο 1). Όσον αφορά την επίδοση των επιμέρους χωρών κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, πέντε από τα 11 εξεταζόμενα κράτη-μέλη (η Τσεχία, η

Εσθονία, η Κύπρος, η Λιθουανία και η Σουηδία) κατέγραψαν μέσο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ κάτω από την τιμή αναφοράς. Στην Πολωνία (2,5%) και τη Μάλτα (2,6%) ήταν λίγο πάνω από την τιμή αναφοράς, ενώ ήταν σημαντικά υψηλότερος από την τιμή αναφοράς στη Σλοβενία (4,1%), τη Λετονία (4,9%), την Ουγγαρία (6,5%) και τη Σλοβακία (8,4%) (βλ. Πίνακα).

Από το 1996 και μετά, η διατήρηση σχετικά χαμηλού πληθωρισμού σε ορισμένες χώρες και η συνεχής σύγκλιση των ρυθμών πληθωρισμού στα περισσότερα νέα κράτη-μέλη μπορεί να εξηγηθεί από διάφορους κοινούς παράγοντες. Πρώτον, όπως φαίνεται στις εκθέσεις για κάθε χώρα, το γεγονός αυτό αντανακλά μια σειρά σημαντικών επιλογών πολιτικής, και κυρίως τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής προς τη σταθερότητα των τιμών. Στα περισσότερα από τα νέα κράτη-μέλη και στη Σουηδία η εθνική νομοθεσία προσαρμόστηκε στα πρότυπα της ΕΕ και υιοθετήθηκε η σταθερότητα των τιμών ως ο πρωταρχικός σκοπός της νομισματικής πολιτικής. Αντίθετα, άλλοι τομείς πολιτικής, όπως η δημοσιονομική πολιτική και η εξέλιξη των μισθών, δεν στήριξαν σε γενικές γραμμές τη σταθερότητα των τιμών. Το μέσο δημοσιονομικό έλλειμμα βελτιωνόταν κάπως μέχρι το 2001 (αν και παρέμενε άνω του 3% του ΑΕΠ), αλλά κατόπιν επιδεινώθηκε, αντανακλώντας τις σοβαρές δημοσιονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα περισσότερα νέα κράτη-μέλη. Ομοίως, ενώ οι μισθολογικές αυξήσεις στα νέα κράτη-μέλη υποχώρησαν κατά μέσο όρο από τους πολύ υψηλούς ρυθμούς που κατέγραψαν στην αρχή της εν λόγω περιόδου σε πιο ανεκτά επίπεδα, η αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος παραμένει υψηλή σε όλες σχεδόν τις χώρες και σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις επιταχύνθηκε τα τελευταία χρόνια. Οι επιλογές πολιτικής που συνδέονται με την υιοθέτηση του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ (του κοινοτικού κεκτημένου) συνέβαλαν στην αύξηση των εμπορικών συναλλαγών και στη μεγαλύτερη ενοποίηση των χρηματοπι-

στωτικών αγορών, προσέδωσαν ευελιξία στις τιμές των αγαθών και τους μισθούς, ενώ παράλληλα τόνωσαν την κινητικότητα των παραγόντων με τρόπο που θα πρέπει να συμβάλει στη σταθερότητα των τιμών. Σε ορισμένους όμως τομείς, η απελευθέρωση των τιμών συχνά άσκησε παροδικές ανοδικές πιέσεις στις τιμές. Δεύτερον, το μακροοικονομικό περιβάλλον συνέτεινε στη χαλάρωση των πιέσεων επί των τιμών το 1999 στην Τσεχία, την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία και τη Σλοβακία, συνεπεία της κρίσης στη Ρωσία, μέτρων εσωτερικής πολιτικής και της υποχώρησης των τιμών του πετρελαίου, ενώ η παγκόσμια επιβράδυνση το 2001 και το 2002 οδήγησε σε υποτονική εξέλιξη των τιμών διεθνώς. Τέλος, η ανατίμηση ή η γενική σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών στις περισσότερες χώρες, ιδίως μέχρι το 2001, βοήθησαν να συγκρατηθούν οι πιέσεις επί των τιμών, με εξαίρεση την Πολωνία και τη Σλοβενία τα τελευταία χρόνια και περιοδικά την Ουγγαρία.

Πιο πρόσφατα, από τα μέσα περίπου του 2003, ο πληθωρισμός επιταχύνεται στην Τσεχία, τη Λετονία, την Ουγγαρία και την Πολωνία. Το ίδιο συμβαίνει και στην Εσθονία, τη Λιθουανία και τη Μάλτα από την άνοιξη του 2004. Η τάση αυτή αντανακλά την ταχεία αύξηση της εγχώριας ζήτησης σε όλες αυτές τις χώρες εκτός της Πολωνίας (που έγινε εμφανής από τη μεγάλη άνοδο των μισθών και των πιστώσεων), τις αυξήσεις των έμμεσων φόρων και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών που συνδέονται με την ένταξη στην ΕΕ και τη συνεχιζόμενη άνοδο των τιμών του πετρελαίου. Στην Πολωνία και την Τσεχία, η αύξηση των τιμών των ειδών διατροφής επίσης συνέβαλε σ' αυτή την εξέλιξη, ενώ η υποτίμηση του ζλότυ άσκησε ανοδικές πιέσεις στις τιμές των εισαγομένων στην Πολωνία.

Περιληπτικά, οι ρυθμοί πληθωρισμού μιας ομάδας χωρών κατέγραψαν καθοδική πορεία μεταξύ 1996 και 2003. Ύστερα από τα πολύ υψηλά επίπεδα (πλησίον ή άνω του 10%) τη

διετία 1996-97, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ στην Τσεχία, την Εσθονία, τη Λετονία και τη Λιθουανία υποχώρησε κάτω από το 5% στις αρχές του 1999 και μειώθηκε περαιτέρω το 2002 και τις αρχές του 2003 – σημείωσε μάλιστα αρνητικούς ρυθμούς στην Τσεχία και τη Λιθουανία. Στην Ουγγαρία, την Πολωνία και τη Σλοβενία, ο πληθωρισμός δεν υποχώρησε σε επίπεδα κάτω του 5% παρά μόνο στα μέσα του 2001 ή και αργότερα. Πιο πρόσφατα, ο πληθωρισμός ακολούθησε ανοδική πορεία σε όλες τις προαναφερόμενες χώρες εκτός της Σλοβενίας. Σε μια άλλη ομάδα χωρών, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ δεν ακολούθησε συγκεκριμένη πορεία από το 1996 και ήταν κατά μέσο όρο κάτω από 2% στη Σουηδία, κοντά στο 3% στην Κύπρο και τη Μάλτα και περί το 7,5% στη Σλοβακία. Σ' αυτές τις χώρες, η εξέλιξη του πληθωρισμού επηρεάστηκε μερικές φορές από διαταράξεις της προσφοράς, την εξέλιξη των τιμών διεθνώς και τις μεταβολές των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών.

Στο εγγύς μέλλον, τα νέα κράτη-μέλη θα αντιμετωπίσουν μια σειρά κινδύνων και προκλήσεων όσον αφορά τη σταθερότητα των τιμών. Αν και στα περισσότερα κράτη ο πληθωρισμός επιταχύνεται κατά το τρέχον έτος – λόγω αυξήσεων των έμμεσων φόρων, των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και των τιμών του πετρελαίου – οι επιδράσεις αυτές αναμένεται να είναι εν πολλοίς παροδικές. Δεδομένης όμως της αναμενόμενης αύξησης τόσο της εξωτερικής όσο και της εγχώριας ζήτησης, αλλά και του βαθμού αξιοποίησης του παραγωγικού δυναμικού, υπάρχει κίνδυνος άσκησης δευτερογενών επιδράσεων στους μισθούς, που μπορεί να απειλήσουν τη σταθερότητα των τιμών μεσοπρόθεσμα. Αυτό ισχύει ιδίως για τις χώρες που δεν έχουν ακόμα ολοκληρώσει τη διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού και όπου οι δημοσιονομικές πολιτικές και η εξέλιξη των μισθών δεν στηρίζουν ακόμη τη σταθερότητα των τιμών σε ικανοποιητικό βαθμό. Αν και ο πληθωρισμός αναμένεται να είναι κοντά στο 2% ή και χαμηλότερος στην Κύπρο,

τη Λιθουανία και τη Σουηδία το 2004, προβλέπεται να επιταχυνθεί στο 3% περίπου στην Τσεχία, την Εσθονία και τη Μάλτα και να κυμανθεί κοντά στο 4% στη Λετονία, την Πολωνία και τη Σλοβενία. Στην Ουγγαρία και τη Σλοβακία προβλέπεται να είναι ακόμη και 7-8% το 2004. Το 2005 ο ρυθμός αύξησης του πληθωρισμού αναμένεται να μετριαστεί στις περισσότερες χώρες, ιδίως σε εκείνες που θα καταγράψουν τους υψηλότερους ρυθμούς το 2004, καθώς θα εξασθενήσουν οι παροδικές επιδράσεις της αύξησης των έμμεσων φόρων και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών. Καθώς τα είδη διατροφής διαδραματίζουν σημαντικότατο ρόλο στην καταναλωτική δαπάνη στα περισσότερα από τα νέα κράτη-μέλη, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ μπορεί επίσης να επιδείξει κάπως μεγαλύτερη μεταβλητότητα. Τα νέα κράτη-μέλη που σήμερα καταγράφουν και αναμένεται να συνεχίσουν να καταγράφουν υψηλό πληθωρισμό θα πρέπει να ασκήσουν αυστηρό έλεγχο των εγχώριων πιέσεων επί των τιμών που συνδέονται, μεταξύ άλλων, με τη μισθολογική δαπάνη και τη δημοσιονομική πολιτική. Στις περισσότερες περιπτώσεις απαιτείται περαιτέρω δράση στον τομέα της δημοσιονομικής πολιτικής, κυρίως με την υιοθέτηση μιας αξιόπιστης πορείας εξυγίανσης, προκειμένου να διατηρηθεί, να ενισχυθεί ή να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών. Οι μισθολογικές αυξήσεις θα πρέπει να συμβαδίζουν με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες. Επιπλέον, η ανάγκη μείωσης των πιέσεων επί των τιμών και διατήρησης ευνοϊκών συνθηκών για την οικονομική ανάπτυξη και την αύξηση της απασχόλησης σημαίνει ότι χρειάζονται διαρκείς προσπάθειες μεταρρύθμισης των αγορών προϊόντων και εργασίας. Τέλος, στα περισσότερα από τα νέα κράτη-μέλη, η διαδικασία σύγκλισης μπορεί να επηρεάσει τον πληθωρισμό κατά τα επόμενα χρόνια, αν και δεν είναι εύκολο να εκτιμηθεί το ακριβές μέγεθος αυτής της επίδρασης.

ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Όσον αφορά τις δημοσιονομικές επιδόσεις των 11 κρατών-μελών το 2003, δύο χώρες κατέγραψαν πλεόνασμα (η Εσθονία και η Σουηδία) και εννέα κατέγραψαν έλλειμμα. Από αυτές τις εννέα χώρες, οι τρεις (η Λετονία, η Λιθουανία και η Σλοβενία) διατήρησαν τα ελλείμματά τους κάτω από την τιμή αναφοράς 3%, όπως ορίζεται στη Συνθήκη. Έξι χώρες (η Τσεχία, η Κύπρος, η Ουγγαρία, η Μάλτα, η Πολωνία και η Σλοβακία) κατέγραψαν ελλείμματα άνω του 3% του ΑΕΠ και βρίσκονται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Σε ορισμένες χώρες λήφθηκαν παροδικά μέτρα που είχαν μεγάλη επίδραση στο έλλειμμα. Για το 2004, οι υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προβλέπουν διατήρηση του δημοσιονομικού πλεονάσματος στην Εσθονία και τη Σουηδία. Σε τέσσερις χώρες προβλέπεται μείωση του λόγου του ελλείμματος, ενώ σε πέντε προβλέπεται αύξηση. Καμία από τις χώρες που κατέγραψαν ελλείμματα άνω του 3% το 2003 δεν αναμένεται να μειώσει το λόγο του ελλείματός της κάτω από την τιμή αναφοράς το 2004 (βλ. Πίνακα).

Όσον αφορά το δημόσιο χρέος, δύο χώρες παρουσίασαν λόγους χρέους άνω της τιμής αναφοράς 60% του ΑΕΠ το 2003 (η Κύπρος και η Μάλτα). Και στις δύο περιπτώσεις, ο λόγος του χρέους αυξήθηκε το 2003. Στην Κύπρο ήταν 70,9%, δηλ. 3,5 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερος από ό,τι το 2002, ενώ στη Μάλτα ήταν 71,1%, δηλ. υψηλότερος κατά 8,4 εκατοστιαίες μονάδες, εν μέρει λόγω μιας μεγάλης «εφάπαξ» επίδρασης που αφορούσε την ανάληψη του χρέους των ναυπηγείων από τη γενική κυβέρνηση.

Στην περίοδο 1996-2003 τα επίπεδα του χρέους αυξήθηκαν σημαντικά στις περισσότερες χώρες. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις καταγράφηκαν στη Μάλτα, την Τσεχία και τη Σλοβακία, όπου οι λόγοι του χρέους αυξήθηκαν κατά 31, 25 και 12 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ αντίστοιχα

μεταξύ 1996 και 2003. Ο λόγος του χρέους ήταν χαμηλότερος το 2003 σε σύγκριση με το πρώτο έτος της περιόδου αναφοράς μόνο στην Εσθονία, την Ουγγαρία και τη Σουηδία. Οι κυριότερες αιτίες για την αύξηση του λόγου του χρέους ήταν τα μεγάλα πρωτογενή ελλείμματα και οι σημαντικές προσαρμογές ελλείμματος-χρέους. Σε ορισμένες χώρες, η διαφορά ρυθμού ανάπτυξης/επιτοκίων επέδρασε επίσης αυξητικά στο χρέος. Πιο πρόσφατα, ο λόγος του χρέους φαίνεται να έχει σταθεροποιηθεί σε μερικές χώρες (Λετονία, Λιθουανία, Σλοβακία) κοντά στα επίπεδα του 2000 και του 2001, αντανakλώντας χαμηλότερα πρωτογενή ελλείμματα και, για ορισμένα έτη, ευνοϊκές προσαρμογές ελλείμματος-χρέους.

Για το 2004, ο λόγος του χρέους προβλέπεται να μειωθεί ελαφρά στην Εσθονία και τη Σουηδία, και να παραμείνει σταθερός στη Λιθουανία. Στις υπόλοιπες χώρες προβλέπεται αύξηση, η οποία όμως δεν θα οδηγήσει σε υπέρβαση της τιμής αναφοράς. Στην Κύπρο και τη Μάλτα, όπου ο λόγος του χρέους ήδη υπερβαίνει το 60%, αναμένεται περαιτέρω αύξηση (βλ. Πίνακα).

Σε όλα τα κράτη-μέλη που παρουσιάζουν ελλείμματα απαιτείται περαιτέρω σημαντική εξυγίανση προκειμένου να επιτευχθεί διαρκής συμμόρφωση προς τα δημοσιονομικά κριτήρια και το μεσοπρόθεσμο στόχο για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση, όπως απαιτείται από το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Οι έξι χώρες που καταγράφουν ελλείμματα άνω του 3% του ΑΕΠ θα πρέπει να τα μειώσουν κάτω από την τιμή αναφοράς. Εξυγίανση όμως απαιτείται και στις τρεις χώρες που καταγράφουν μεν ελλείμματα κάτω από την τιμή αναφοράς, αλλά ακόμη δεν έχουν επιτύχει ισοσκελισμένο προϋπολογισμό. Προκειμένου να συμμορφωθούν προς το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, όλες οι χώρες που καταγράφουν ελλείμματα θα πρέπει να προωθήσουν μέτρα εξυγίανσης έτσι ώστε το

αποτέλεσμα να είναι καλύτερο από αυτό που προβλέπεται στα Προγράμματα Σύγκλισης που κατέθεσαν.

Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών εξελίξεων γενικότερα, υπάρχουν σοβαροί λόγοι για προώθηση της εξυγίανσης στις χώρες που καταγράφουν ελλείμματα. Για την Κύπρο και τη Μάλτα, ελλείπει προσαρμογών ελλείμματος-χρέους, η διατήρηση του συνολικού και του πρωτογενούς ελλείμματός τους στο σημερινό επίπεδο όχι μόνο δεν επαρκεί για τη μείωση του λόγου του χρέους, αλλά θα οδηγήσει σε περαιτέρω αύξησή του. Το ίδιο ισχύει για την Τσεχία, την Ουγγαρία και την Πολωνία, όπου η διατήρηση του σημερινού λόγου του συνολικού ή του πρωτογενούς ελλείμματος θα οδηγήσει σύντομα σε αύξηση του λόγου του χρέους άνω της τιμής αναφοράς 60%. Η ίδια πολιτική θα οδηγήσει επίσης σε αύξηση του λόγου του χρέους και στις υπόλοιπες χώρες που παρουσιάζουν δημοσιονομικά ελλείμματα, αλλά ο λόγος του χρέους τους θα παραμείνει κάτω από το 60% του ΑΕΠ στο ορατό μέλλον.

ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

Καμία από τις χώρες που εξετάζονται στην εφετινή Έκθεση για τη Σύγκλιση δεν συμμετείχε στον ΜΣΙ ΙΙ για ολόκληρη την περίοδο αναφοράς, δηλ. από τον Οκτώβριο του 2002 έως το Σεπτέμβριο του 2004. Συνεπώς, καμία χώρα δεν συμμετείχε στον ΜΣΙ ΙΙ επί τουλάχιστον δύο χρόνια πριν από την αξιολόγηση, όπως προβλέπεται στο Άρθρο 121 της Συνθήκης. Εκτός από τη Σουηδία, όλες οι υπόλοιπες χώρες που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση μόλις την 1^η Μαΐου 2004 ως κράτη-μέλη με παρέκκλιση. Έκτοτε, το κάθε κράτος αντιμετώπισε τη συναλλαγματική του πολιτική ως θέμα κοινού ενδιαφέροντος και είχε την ευκαιρία να αιτηθεί ανά πάσα στιγμή τη συμμετοχή του στον ΜΣΙ ΙΙ. Μάλιστα, τρεις χώρες, και συγκεκριμένα η Εσθονία, η Λιθουανία και η Σλοβενία, εντάχθηκαν στο

μηχανισμό με ισχύ από 28 Ιουνίου 2004, συνεπώς τα νομίσματά τους συμμετείχαν στον ΜΣΙ ΙΙ για τρεις περίπου από τους συνολικά 24 μήνες της περιόδου αναφοράς. Στο ίδιο χρονικό διάστημα, οκτώ χώρες κράτησαν τα νομίσματά τους εκτός του μηχανισμού (η Κύπρος, η Τσεχία, η Ουγγαρία, η Λετονία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβακία και η Σουηδία).

Τα τρία νομίσματα που συμμετέχουν στον ΜΣΙ ΙΙ, η κορώνα Εσθονίας, το λίτας Λιθουανίας και το τόλαρ Σλοβενίας, παρέμειναν από την ένταξή τους στο μηχανισμό είτε σταθερά στην κεντρική τους ισοτιμία είτε κοντά σε αυτή. Μετά από προσεκτική αξιολόγηση της καταλληλότητας και της διατηρησιμότητας των επιτροπών συναλλάγματος της Εσθονίας και της Λιθουανίας, συμφωνήθηκε ότι και οι δύο χώρες θα εντάσσονταν στον ΜΣΙ ΙΙ με τα ισχύοντα καθεστάτα – στο πλαίσιο μονομερούς δέσμευσης των εν λόγω χωρών – χωρίς έτσι να τίθενται πρόσθετες υποχρεώσεις στην ΕΚΤ. Πριν από την ένταξή τους στον ΜΣΙ ΙΙ, τόσο η κορώνα όσο και το λίτας δεν απέκλιναν από την ισοτιμία τους έναντι του νομίσματος αναφοράς, ενώ καθ' όλη την περίοδο αναφοράς οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι των αντίστοιχων της ζώνης του ευρώ ήταν μικρές. Τα τελευταία όμως χρόνια, η Εσθονία έχει καταγράψει υψηλά ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του ισοζυγίου κίνησης κεφαλαίων μαζί, που άγγιξαν το 12,7% του ΑΕΠ το 2003 και μεταφράζονται σε σημαντική επιδείνωση της καθαρής εξωτερικής της θέσης. Στη Λιθουανία, τα ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του ισοζυγίου κίνησης κεφαλαίων μαζί υποχωρούν από το 1998 και μετά, αλλά το 2003 έφθασαν στο 6,5% του ΑΕΠ. Και για τις δύο χώρες, η συμφωνία για τη συμμετοχή των νομισμάτων τους στον ΜΣΙ ΙΙ βασίστηκε στη ρητή δέσμευση των αντίστοιχων αρχών να ασκούν υγιείς δημοσιονομικές πολιτικές, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας και την

εξασφάλιση της διατηρησιμότητας της διαδικασίας σύγκλισης. Επιπλέον, προκειμένου να μειωθεί το έλλειμμα και να διασφαλιστεί η διατηρησιμότητα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, συμφώνησαν να περιορίσουν την αύξηση των εγχώριων πιστώσεων και να ασκήσουν αποτελεσματική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα. Επίσης, η Εσθονία συμφώνησε να ακολουθήσει πολιτική συγκράτησης των μισθολογικών αυξήσεων.

Η νομισματική πολιτική της Σλοβενίας, μετά την ένταξή της στον ΜΣΙ ΙΙ, στράφηκε προς μια σχετικά σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία έναντι του ευρώ, τερματίζοντας έτσι τη σταδιακή υποτίμηση του τόλαρ έναντι του ευρώ. Με τον τρόπο αυτό, από την ένταξή του στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών και μετά, το τόλαρ παραμένει κοντά στην κεντρική του ισοτιμία. Όσον αφορά το σύνολο της περιόδου αναφοράς, η συναλλαγματική ισοτιμία του τόλαρ έναντι του ευρώ παρουσίασε γενικά μικρή μεταβλητότητα, η οποία μάλιστα κινήθηκε σε πολύ χαμηλά επίπεδα προς τα τέλη του 2003 και το 2004. Ταυτόχρονα, η διαφορά των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι των αντίστοιχων της ζώνης του ευρώ, αν και μειώθηκε το 2003 και το 2004, παρέμεινε σημαντική, στη 1,9 εκατοστιαία μονάδα το τρίτο τρίμηνο του 2004. Η ένταξη της Σλοβενίας στον ΜΣΙ ΙΙ βασίστηκε στη ρητή δέσμευση των αρχών της χώρας να συνεχίσουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για τη διαρκή μείωση του πληθωρισμού, μεταξύ των οποίων περαιτέρω απελευθέρωση των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και προώθηση μέτρων για την άρση της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής. Θα απαιτηθεί διαρκής επαγρύπνηση έτσι ώστε οι εγχώριες εξελίξεις των παραγόντων που επηρεάζουν το κόστος, ιδιαίτερα των μισθών, να συμβαδίζουν με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας. Η δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στον έλεγχο των πληθωριστικών πιέσεων από την πλευρά της προσφοράς, ενώ η εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα θα συμβάλει στον περιορισμό της εγχώριας πιστωτικής επέκτασης.

Τα περισσότερα από τα νομίσματα που είναι εκτός του ΜΣΙ ΙΙ υποχώρησαν από τα μέσα επίπεδα του Οκτωβρίου του 2002 έναντι του ευρώ, τα οποία, ελλείψει κεντρικής ισοτιμίας, χρησιμοποιούνται ενδεικτικά ως επίπεδα αναφοράς. (Παρόμοια σύμβαση είχε υιοθετηθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις. Σημειωτέον ότι αυτή η επιλογή δεν αντανακλά καμία κρίση σχετικά με το ενδεχόμενο επίπεδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.) Κατά την επισκοπούμενη περίοδο η κορώνα Τσεχίας υποχωρούσε σταδιακά έναντι του ευρώ, μια τάση που εν μέρει αναστράφηκε τους τελευταίους μήνες. Τα τελευταία χρόνια η χώρα κατέγραψε κατά καιρούς υψηλά ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του ισοζυγίου κίνησης κεφαλαίων μαζί. Η μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας κορώνας/ευρώ ήταν σχετικά υψηλή, ενώ η διαφορά των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων της Τσεχίας έναντι αυτών της ζώνης του ευρώ ήταν κατά κύριο λόγο αμελητέα.

Κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς το φορίντ Ουγγαρίας και το ζλότυ Πολωνίας επίσης κυμάνθηκαν έναντι του ευρώ σε επίπεδα χαμηλότερα από το μέσο όρο του Οκτωβρίου του 2002, αλλά και τα δύο ενισχύθηκαν έναντι του ευρώ το 2004. Οι εξελίξεις αυτές συνδέονταν εν μέρει με την αβεβαιότητα ως προς τις προοπτικές της δημοσιονομικής πολιτικής των δύο χωρών, που αντικατοπτρίστηκαν στο μεγάλο βαθμό μεταβλητότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας και τις μεγάλες διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι της ζώνης του ευρώ. Τα τελευταία χρόνια και οι δύο χώρες καταγράφουν ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί, που στην περίπτωση της Ουγγαρίας, ήταν μεγάλα. Στην Πολωνία, η μείωση της διαφοράς των επιτοκίων έναντι της ζώνης του ευρώ μπορεί επίσης να συνέβαλε στη σχετική αδυναμία του ζλότυ το 2003.

Η εξασθένηση του λατς Λετονίας και της λίρας Μάλτας κατά τη διάρκεια της περιόδου

αναφοράς συνδεόταν κυρίως με τα συναλλαγματικά καθεστώτα των δύο χωρών. Ενώ το λατς είναι συνδεδεμένο με τα ειδικά τραβηκτικά δικαιώματα, η λίρα Μάλτας είναι συνδεδεμένη με μια δέσμη νομισμάτων που περιλαμβάνει το ευρώ, το δολάριο ΗΠΑ και τη λίρα Αγγλίας. Έτσι, η εξασθένηση των νομισμάτων της Λετονίας και της Μάλτας έναντι του ευρώ αντανakλά πρωτίστως την ενίσχυση του ευρώ έναντι του δολαρίου ΗΠΑ και, σε μικρότερο βαθμό, την ανατίμησή του έναντι της λίρας Αγγλίας (και του γιεν Ιαπωνίας στην περίπτωση της Λετονίας). Δεδομένου του μεγάλου συντελεστή στάθμισης που έχει το ευρώ στη δέσμη νομισμάτων της Μάλτας, η εξέλιξη των σημαντικότερων νομισμάτων προκάλεσε μικρή μόνο μεταβλητότητα στη συναλλαγματική ισοτιμία της λίρας, ενώ το λατς βρέθηκε εκτεθειμένο σε σχετικά υψηλό βαθμό μεταβλητότητας. Επιπλέον, η διαφορά των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων της Μάλτας έναντι της ζώνης του ευρώ ήταν μικρή, ενώ η αντίστοιχη της Λετονίας ήταν σημαντική.

Η εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας της κορώνας Σλοβακίας έναντι του ευρώ χαρακτηρίστηκε από μια αρχική περίοδο γενικότερης σταθερότητας μέχρι το τρίτο τρίμηνο του 2003, που αργότερα μετατράπηκε σε σταδιακή ανατίμηση της κορώνας. Έτσι, το νόμισμα της Σλοβακίας ήταν το Σεπτέμβριο του 2004 σε επίπεδα υψηλότερα από το μέσο όρο του Οκτωβρίου του 2002. Η Κεντρική Τράπεζα της Σλοβακίας έκρινε ότι η ανατίμηση του νομίσματος ήταν υπερβολικά ταχεία και αντέδρασε μειώνοντας τα βασικά της επιτόκια και παρεμβαίνοντας στις αγορές συναλλάγματος προκειμένου να προστατεύσει τη σταθερότητα των τιμών. Η μεταβλητότητα της εν λόγω συναλλαγματικής ισοτιμίας ήταν σχετικά υψηλή κατά την περίοδο αναφοράς και η διαφορά των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι συγκρίσιμων τίτλων της ζώνης του ευρώ παρέμεινε σημαντική.

Τέλος, κατά την περίοδο αναφοράς η λίρα Κύπρου και η κορώνα Σουηδίας κυμάνθηκαν

κοντά στο μέσο όρο του Οκτωβρίου του 2002. Η διαφορά των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι της ζώνης του ευρώ ήταν ασήμαντη στην περίπτωση της Σουηδίας, αλλά παρέμεινε σχετικά υψηλή για τους συγκρίσιμους τίτλους της Κύπρου, ενώ η μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας ήταν πολύ χαμηλή στην Κύπρο και σχετικά υψηλή στη Σουηδία.

ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο αναφοράς που έληξε τον Αύγουστο του 2004 η τιμή αναφοράς ήταν 6,4%. Η τιμή αυτή υπολογίστηκε με την πρόσθεση δύο εκατοστιαίων μονάδων στο μη σταθμικό αριθμητικό μέσο όρο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων των χωρών που χρησιμοποιούνται και για τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς όσον αφορά το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, δηλ. της Φινλανδίας (4,2%), της Δανίας (4,4%) και της Σουηδίας (4,7%). Σε οκτώ από τα εξεταζόμενα κράτη-μέλη (Τσεχία, Κύπρο, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Σλοβενία, Σλοβακία και Σουηδία) τα μέσα μακροπρόθεσμα επιτόκια ήταν κάτω από την τιμή αναφοράς. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στην Πολωνία (6,9%) και την Ουγγαρία (8,1%) ήταν υψηλότερα και αρκετά υψηλότερα αντίστοιχα από την τιμή αναφοράς (βλ. Πίνακα). Στην περίπτωση της Εσθονίας δεν υπάρχει ένα εναρμονισμένο μακροπρόθεσμο επιτόκιο βάσει του οποίου να μπορεί να μετρηθεί ο βαθμός σύγκλισης. Όμως, δεδομένου του μικρού δημόσιου χρέους και βάσει μιας ευρύτερης ανάλυσης των χρηματοπιστωτικών αγορών, δεν υπάρχουν ενδείξεις που να συνηγορούν υπέρ αρνητικής αξιολόγησης.

Το 2001 και το 2003 τα μακροπρόθεσμα επιτόκια κινήθηκαν σε γενικές γραμμές καθοδικά σε εννέα από τις δέκα εξεταζόμενες χώρες (δηλ. στην Τσεχία, την Κύπρο, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία), προσεγγίζοντας έτσι σημαντικά το επίπεδο της ζώνης του ευρώ. Η εξέλιξη

αυτή αντανακλούσε κυρίως τις χαμηλές πληθωριστικές πιέσεις, τις αντιλήψεις της αγοράς όσον αφορά την ένταξη στην ΕΕ και τη ζώνη του ευρώ και, για ορισμένα από τα νέα κράτη-μέλη, την αυξανόμενη αξιοπιστία της νομισματικής πολιτικής.¹

Στη διάρκεια του 2003 όμως, η τάση αυτή αντιστράφηκε και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια ορισμένων χωρών άρχισαν να αποκλίνουν από τα επίπεδα της ζώνης του ευρώ. Η γενικότερη αυτή εξέλιξη συνεχίστηκε μέχρι το τέλος της περιόδου αναφοράς. Στη Λετονία και τη Σλοβακία στις αρχές του 2003, καθώς και στη Μάλτα περί τα μέσα του 2003, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια σταθεροποιήθηκαν σε επίπεδα υψηλότερα από τα αντίστοιχα της ζώνης του ευρώ, αντανακλώντας αυξανόμενες διαφορές πληθωρισμού. Στην Κύπρο και την Τσεχία η αντιστροφή της τάσης μείωσης της διαφοράς των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν εντονότερη. Στην πρώτη περίπτωση, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια αυξήθηκαν σημαντικά στα μέσα του 2004, αντικατοπτρίζοντας την απόφαση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου να αυξήσει το βασικό της επιτόκιο κατά 1 εκατοστιαία μονάδα τον Απρίλιο του 2004 στο πλαίσιο της πολιτικής αβεβαιότητας που προερχόταν από τις διαπραγματεύσεις για την επανένωση της νήσου, αλλά και τη διεύρυνση του δημοσιονομικού ελλείμματος. Οι κύριοι λόγοι για την αύξηση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων της Τσεχίας από τα μέσα του 2003 και μετά ήταν οι αυξανόμενες πληθωριστικές πιέσεις και η αβεβαιότητα ως προς την εφαρμογή των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης. Στην Ουγγαρία και την Πολωνία, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια επίσης απέκλιναν από τα επίπεδα που επικρατούσαν στη ζώνη του ευρώ. Στην Ουγγαρία, η αύξηση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων από τον Ιούνιο του 2003 οφειλόταν κυρίως στις συνεχιζόμενες δημοσιονομικές ανισορροπίες. Στην Πολωνία, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια άρχισαν να αυξάνονται τον Ιούλιο του 2003, κυρίως λόγω της συνεχιζόμενης διεύρυνσης των διαφορών πληθωρισμού

και της αυξανόμενης δημοσιονομικής αβεβαιότητας. Μόνο στη Λιθουανία και τη Σλοβενία συνεχίστηκε η σύγκλιση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων προς τα αντίστοιχα της ζώνης του ευρώ. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στις υγιείς δημοσιονομικές πολιτικές και τις προσδοκίες της αγοράς για επικείμενη ένταξη στον ΜΣΙ ΙΙ, κάτι που έγινε στις 28 Ιουνίου 2004.

ΛΟΙΠΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Εκτός από τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται παραπάνω, η Έκθεση για τη Σύγκλιση λαμβάνει επίσης υπόψη μια σειρά άλλων παραγόντων που αναφέρονται ρητώς στο Άρθρο 121 (1) της Συνθήκης: την εξέλιξη του ECU, τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και μια εξέταση του κατά μονάδα κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών. Οι παράγοντες αυτοί εξετάζονται στα σχετικά υποκεφάλαια των περιλήψεων κατά χώρα. Λόγω της εισαγωγής του ευρώ την 1^η Ιανουαρίου 1999, δεν εξετάζεται πλέον η εξέλιξη του ECU.

1 Εκτός από την Τσεχία, τη Σλοβενία και τη Σουηδία, το 2001 είναι το πρώτο έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το μακροπρόθεσμο επιτόκιο αναφοράς. Για την Τσεχία τα διαθέσιμα στοιχεία ξεκινούν από τον Απρίλιο του 2000, ενώ για τη Σλοβενία από το Μάρτιο του 2002.

Πίνακας Α Οικονομικοί δείκτες σύγκλισης

(εκτός του κριτηρίου για τη συναλλαγματική ισοτιμία)

		Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ ¹⁾	Μακροπρόθεσμο επιτόκιο ²⁾	Πλεόνασμα (+) ή έλλειμμα (-) της γενικής κυβέρνησης ³⁾	Ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης ³⁾
Τσεχία	2002	1,4	4,9	-6,8	28,8
	2003	-0,1	4,1	-12,6	37,8
	2004	1,8	4,7	-5,0	37,9
Εσθονία	2002	3,6	.	1,4	5,3
	2003	1,4	.	3,1	5,3
	2004	2,0	.	0,3	4,8
Κύπρος	2002	2,8	5,7	-4,6	67,4
	2003	4,0	4,7	-6,4	70,9
	2004	2,1	5,2	-5,2	72,6
Λετονία	2002	2,0	5,4	-2,7	14,1
	2003	2,9	4,9	-1,5	14,4
	2004	4,9	5,0	-2,0	14,7
Λιθουανία	2002	0,4	6,1	-1,5	22,4
	2003	-1,1	5,3	-1,9	21,4
	2004	-0,2	4,7	-2,6	21,4
Ουγγαρία	2002	5,2	7,1	-9,2	57,2
	2003	4,7	6,8	-6,2	59,1
	2004	6,5	8,1	-5,5	59,9
Μάλτα	2002	2,6	5,8	-5,9	62,7
	2003	1,9	5,0	-9,7	71,1
	2004	2,6	4,7	-5,2	73,8
Πολωνία	2002	1,9	7,4	-3,6	41,1
	2003	0,7	5,8	-3,9	45,4
	2004	2,5	6,9	-5,6	47,2
Σλοβενία	2002	7,5	-	-2,4	29,5
	2003	5,7	6,4	-2,0	29,4
	2004	4,1	5,2	-2,3	30,8
Σλοβακία	2002	3,5	6,9	-5,7	43,3
	2003	8,5	5,0	-3,7	42,6
	2004	8,4	5,1	-3,9	44,5
Σουηδία	2002	2,0	5,3	-0,0	52,6
	2003	2,3	4,6	0,3	52,0
	2004	1,3	4,7	0,6	51,6
Τιμή αναφοράς ⁴⁾		2,4%	6,4%	-3%	60%

Πηγές: ΕΚΤ, Eurostat και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1) Μέσες ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές. Τα στοιχεία για το 2004 αφορούν την περίοδο Σεπτεμβρίου 2003-Αυγούστου 2004.

2) Σε ποσοστά (%), ετήσιος μέσος όρος. Τα στοιχεία για το 2004 αφορούν την περίοδο Σεπτεμβρίου 2003-Αυγούστου 2004.

3) Ως ποσοστό του ΑΕΠ. Για το 2004, προβολές των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

4) Για τον πληθωρισμό βάσει του ΕνΔΤΚ και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια η τιμή αναφοράς αφορά την περίοδο Σεπτεμβρίου 2003-Αυγούστου 2004. Για το έλλειμμα και το χρέος της γενικής κυβέρνησης αφορά το έτος 2003.

2 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2.1.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Σύμφωνα με το Άρθρο 122 (2) της Συνθήκης, η ΕΚΤ (καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή), τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια, ή όποτε το ζητήσει κράτος-μέλος με παρέκκλιση, υποβάλλει έκθεση προς το Συμβούλιο της ΕΕ σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει το Άρθρο 121 (1). Κάθε τέτοια έκθεση πρέπει να εξετάζει, μεταξύ άλλων, κατά πόσον η εθνική νομοθεσία κάθε κράτους-μέλους με παρέκκλιση, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της οικείας ΕθνΚΤ, είναι συμβατή με τα Άρθρα 108 και 109 της Συνθήκης και με το Καταστατικό του ΕΣΚΤ (το «Καταστατικό»). Η υποχρέωση αυτή, η οποία ισχύει για τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση βάσει της Συνθήκης, αναφέρεται επίσης ως «νομική σύγκλιση».

ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ ΜΕ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ

Όλα τα κράτη-μέλη των οποίων η εθνική νομοθεσία εξετάζεται στην παρούσα έκθεση είναι κράτη-μέλη με παρέκκλιση. Το καθεστώς αυτό αφορά 11 κράτη-μέλη που δεν έχουν ακόμα υιοθετήσει το ευρώ ως ενιαίο νόμισμα σύμφωνα με τη Συνθήκη. Οι περιπτώσεις της Δανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου εξετάζονται χωριστά (βλ. 2.1.2 παρακάτω). Στη Σουηδία χορηγήθηκε καθεστώς κράτους-μέλους με παρέκκλιση με απόφαση του Συμβουλίου της ΕΕ το Μάιο του 1998. Όσον αφορά τα νέα κράτη-μέλη, το Άρθρο 4 της Πράξης περί των όρων προσχώρησης προβλέπει ότι: «Κάθε ένα από τα νέα κράτη-μέλη συμμετέχει στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση από την ημερομηνία προσχώρησης ως κράτος-μέλος με παρέκκλιση κατά την έννοια του άρθρου 122 της Συνθήκης ΕΚ».

Λόγω του καθεστώτος τους ως κρατών-μελών με παρέκκλιση, η ΕΚΤ εξέτασε το επίπεδο επίτευξης νομικής σύγκλισης σε καθένα από τα 11 κράτη-μέλη και τα νομοθετικά μέτρα

που έχουν λάβει ή χρειάζεται να λάβουν για να επιτύχουν το στόχο αυτό.

Σκοπός της αξιολόγησης της νομικής σύγκλισης είναι να διευκολύνει το Συμβούλιο της ΕΕ να αποφανθεί ποια από τα κράτη-μέλη «πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος». Στο νομικό τομέα, οι προϋποθέσεις αυτές αφορούν ειδικότερα την εξασφάλιση της ανεξαρτησίας της κεντρικής τράπεζας και τη νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Η αξιολόγηση της νομικής σύγκλισης σε γενικές γραμμές ακολουθεί το πλαίσιο των προηγούμενων εκθέσεων της ΕΚΤ και του ΕΝΙ για τη νομική σύγκλιση, και ειδικότερα την Έκθεση της ΕΚΤ για τη Σύγκλιση του 2002 (σχετικά με τη Σουηδία) και του 2000 (για την Ελλάδα και τη Σουηδία) και την Έκθεση του ΕΝΙ για τη Σύγκλιση του 1998. Επίσης, η συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας εξετάζεται υπό το πρίσμα τυχόν τροποποιήσεων της νομοθεσίας που έχουν θεσπιστεί μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2004.

2.1.2 Η ΔΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Η παρούσα δεν καλύπτει τη Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς είναι κράτη-μέλη με ειδικό καθεστώς που δεν έχουν ακόμα υιοθετήσει το ευρώ.

Το Πρωτόκολλο της Συνθήκης σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν τη Δανία προβλέπει ότι η Κυβέρνηση της Δανίας θα γνωστοποιήσει στο Συμβούλιο της ΕΕ τη θέση της για τη συμμετοχή της στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ προτού το Συμβούλιο προβεί στην αξιολόγησή του σύμφωνα με το Άρθρο 121 (2) της Συνθήκης. Η Δανία έχει ήδη γνωστοποιήσει ότι δεν θα συμμετάσχει στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ. Σύμφωνα με το Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου, αυτό σημαίνει ότι η Δανία αντιμετωπίζεται ως κράτος-μέλος με

παρέκκλιση. Οι συνέπειες που έχει για τη Δανία το γεγονός αυτό αναπτύχθηκαν στην Απόφαση που έλαβαν οι Αρχηγοί Κρατών ή Κυβερνήσεων στη σύνοδο κορυφής του Εδιμβούργου στις 11 και 12 Δεκεμβρίου 1992. Η Απόφαση αυτή ορίζει ότι η Δανία διατηρεί τις υφιστάμενες αρμοδιότητές της στον τομέα της νομισματικής πολιτικής σύμφωνα με τους εθνικούς της νόμους και κανονισμούς, συμπεριλαμβανομένων των αρμοδιοτήτων της Κεντρικής Τράπεζας της Δανίας στον τομέα της νομισματικής πολιτικής. Εφόσον, σύμφωνα με το Άρθρο 122 (3) της Συνθήκης, το Άρθρο 108 της Συνθήκης ισχύει για τη Δανία, η Κεντρική Τράπεζα της Δανίας πρέπει να πληροί τους όρους περί ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών. Το ΕΝΙ στην Έκθεση για τη Σύγκλιση του 1998 είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι αυτός ο όρος έχει εκπληρωθεί. Λόγω του ειδικού καθεστώτος, δεν έχει γίνει καμία αξιολόγηση της σύγκλισης της Δανίας από το 1998. Δεν είναι αναγκαίο να προβλεφθεί η νομική ενσωμάτωση της Κεντρικής Τράπεζας της Δανίας στο ΕΣΚΤ ούτε χρειάζεται να προσαρμοστεί η λοιπή νομοθεσία ενόσω η Δανία δεν γνωστοποιεί στο Συμβούλιο της ΕΕ ότι προτίθεται να υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα.

Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο της Συνθήκης για ορισμένες διατάξεις που αφορούν το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν υποχρεούται να συμμετάσχει στο Τρίτο Στάδιο, εκτός εάν γνωστοποιήσει στο Συμβούλιο της ΕΕ σχετική πρόθεσή του. Ύστερα από τη γνωστοποίηση του Ηνωμένου Βασιλείου προς το Συμβούλιο στις 30 Οκτωβρίου 1997 ότι δεν προτίθεται να υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα την 1^η Ιανουαρίου 1999 (κατάσταση που δεν έχει αλλάξει), ορισμένες διατάξεις της Συνθήκης (μεταξύ αυτών και τα Άρθρα 108 και 109) και του Καταστατικού δεν ισχύουν για το Ηνωμένο Βασίλειο. Ως εκ τούτου, δεν υφίσταται σήμερα νομική υποχρέωση του Ηνωμένου Βασιλείου να εξασφαλίσει ότι η εθνική του νομοθεσία (συμπεριλαμβανο-

μένου του καταστατικού της Τράπεζας της Αγγλίας) είναι συμβατή με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

2.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

2.2.1 ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Προκειμένου να προσδιορίσει τους τομείς στους οποίους χρειάζεται προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας, η ΕΚΤ ακολουθεί την εξής γενική διάρθρωση:

- συμβατότητα με τις διατάξεις της Συνθήκης σχετικά με την ανεξαρτησία των ΕθνΚΤ (Άρθρο 108) και του Καταστατικού (Άρθρα 7 και 14.2), καθώς και με τις διατάξεις περί εμπιστευτικότητας (Άρθρο 38 του Καταστατικού) και
- νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα (ιδίως όσον αφορά τα Άρθρα 12.1 και 14.3 του Καταστατικού).

2.2.2 «ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ» ΕΝΑΝΤΙ «ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ»

Το Άρθρο 109 της Συνθήκης ορίζει ότι η εθνική νομοθεσία πρέπει να είναι «συμβατή» με τη Συνθήκη και το Καταστατικό. Πρέπει συνεπώς να αρθούν οι ασυμβατότητες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό στην εθνική νομοθεσία. Η υποχρέωση αυτή δεν θίγεται ούτε από το γεγονός ότι η Συνθήκη και το Καταστατικό κατισχύουν της εθνικής νομοθεσίας, ούτε από τη φύση της ασυμβατότητας.

Ο όρος «συμβατή» υποδηλώνει ότι η Συνθήκη δεν απαιτεί «εναρμόνιση» των καταστατικών των ΕθνΚΤ, ούτε μεταξύ τους ούτε με το Καταστατικό. Οι εθνικές ιδιαιτερότητες μπορούν να συνεχίσουν να υφίστανται. Πράγματι, το Άρθρο 14.4 του Καταστατικού επιτρέπει στις ΕθνΚΤ να εκτελούν και άλλες λειτουργίες εκτός από εκείνες που καθορίζονται στο Καταστατικό, εφόσον αυτές δεν παρακωλύουν τους στόχους και τα

καθήκοντα του ΕΣΚΤ. Οι διατάξεις που επιτρέπουν πρόσθετες λειτουργίες αυτού του είδους είναι σαφές παράδειγμα περίπτωσης όπου μπορεί να συνεχιστεί η ύπαρξη διαφορών μεταξύ των καταστατικών των ΕθνΚΤ. Ο όρος «συμβατή» σημαίνει ότι πρέπει να γίνει προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας και των καταστατικών των ΕθνΚΤ, ώστε να εξαλειφθούν οι ασυνέπειες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό και να εξασφαλιστεί ο αναγκαίος βαθμός ενσωμάτωσης των ΕθνΚΤ στο ΕΣΚΤ. Ειδικότερα, θα πρέπει να γίνει προσαρμογή όλων των διατάξεων που αντιβαίνουν στην ανεξαρτησία μιας ΕθνΚΤ, όπως αυτή ορίζεται στη Συνθήκη, και στο ρόλο της ΕθνΚΤ ως αναπόσπαστου μέρους του ΕΣΚΤ. Επομένως, για να επιτευχθεί αυτό, δεν αρκεί να επικαλεστεί ένα κράτος-μέλος την υπεροχή της κοινοτικής νομοθεσίας έναντι της εθνικής.

Η υποχρέωση που αναφέρεται στο Άρθρο 109 της Συνθήκης εκτείνεται μόνο στα σημεία που δεν είναι συμβατά με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Ωστόσο, όποιες εθνικές νομοθετικές διατάξεις δεν συμφωνούν με το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο ασφαλώς πρέπει επίσης να ευθυγραμμιστούν με αυτό το παράγωγο δίκαιο. Η υπεροχή του κοινοτικού δικαίου δεν εξαλείφει την ανάγκη προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας. Αυτή η γενική υποχρέωση απορρέει από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.²

Η Συνθήκη και το Καταστατικό του ΕΣΚΤ δεν υποδεικνύουν με ποιο τρόπο πρέπει να γίνει η προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας. Η προσαρμογή μπορεί να γίνει με παραπομπές στη Συνθήκη και το Καταστατικό, με την ενσωμάτωση διατάξεων που περιέχονται στα τελευταία, με την απλή απαλοιφή των ασύμβατων διατάξεων ή με συνδυασμό των παραπάνω μεθόδων.

Επιπλέον, προκειμένου να επιτευχθεί και να διατηρηθεί η συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας με τη Συνθήκη και το Καταστατικό, τα θεσμικά όργανα της

Κοινότητας και τα κράτη-μέλη πρέπει να προβαίνουν σε διαβουλεύσεις με την ΕΚΤ σχετικά με τα σχέδια νομοθετικών ρυθμίσεων στον τομέα αρμοδιότητάς της σύμφωνα με το Άρθρο 105 (4) της Συνθήκης και το Άρθρο 4 του Καταστατικού. Από την 1^η Μαΐου 2004, η υποχρέωση αυτή ισχύει και για τους εθνικούς νομοθέτες των νέων κρατών-μελών. Η Απόφαση του Συμβουλίου 98/415/ΕΚ της 29^{ης} Ιουνίου 1998 ρητά καλεί τα κράτη-μέλη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής.

2.3 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ

Όσον αφορά την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών (και τα θέματα εμπιστευτικότητας), η εθνική νομοθεσία των νέων κρατών-μελών έπρεπε να έχει προσαρμοστεί ώστε να είναι σύμφωνη με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού και η προσαρμογή αυτή να έχει τεθεί σε ισχύ έως την 1^η Μαΐου 2004. Αντίθετα, η Σουηδία ήταν υποχρεωμένη να θέσει σε ισχύ τις αναγκαίες προσαρμογές μέχρι και την ημερομηνία ίδρυσης του ΕΣΚΤ (1 Ιουνίου 1998).

2.3.1 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Το ΕΝΙ έχει καθιερώσει ήδη από το 1997 ένα κατάλογο με τα χαρακτηριστικά της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών (όπως περιγράφονται λεπτομερώς στην Έκθεση για τη Σύγκλιση του 1998), τα οποία αποτέλεσαν τη βάση για την αξιολόγηση της εθνικής νομοθεσίας των κρατών-μελών, ιδίως των καταστατικών των ΕθνΚΤ. Η έννοια της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών περιλαμβάνει διάφορους τύπους ανεξαρτησίας που πρέπει να αξιολογηθούν χωριστά, δηλ. λειτουργική, θεσμική, προσωπική και οικονομική ανεξαρτησία. Τα τελευταία χρόνια αυτές οι πτυχές

² Βλ., μεταξύ άλλων, Υπόθεση 167/73, *Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Γαλλίας* (“Code du Travail Maritime”).

της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών εξειδικεύθηκαν περαιτέρω μέσω γνωμοδοτήσεων της ΕΚΤ. Θα αποτελέσουν τη βάση αξιολόγησης του επιπέδου σύγκλισης της εθνικής νομοθεσίας των νέων κρατών-μελών με τη Συνθήκη και το Καταστατικό (βλ. παρακάτω).

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά είναι απαραίτητη για την επίτευξη ενός σκοπού που πρέπει να έχει οριστεί με σαφήνεια και να υπερισχύει κάθε άλλου στόχου. Για να υπάρχει λειτουργική ανεξαρτησία, ο πρωταρχικός σκοπός της κεντρικής τράπεζας πρέπει να έχει προσδιοριστεί με νομική σαφήνεια, αλλά και ταυτόχρονα να παρέχονται στην κεντρική τράπεζα τα αναγκαία μέσα και εργαλεία για να τον επιτύχει, ανεξάρτητα από κάθε άλλη αρχή. Η απαίτηση της Συνθήκης για ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών αντανακλά τη γενικώς αποδεκτή άποψη ότι η σταθερότητα των τιμών επιτυγχάνεται με τον καλύτερο τρόπο από ένα πλήρως ανεξάρτητο ίδρυμα του οποίου η αποστολή έχει διατυπωθεί με ακρίβεια. Η ανεξαρτησία είναι απόλυτα συμβατή με την υποχρέωση των κεντρικών τραπεζών να λογοδοτούν για τις αποφάσεις τους, κάτι που αποτελεί σημαντικό μέσο για να καλλιεργηθεί η εμπιστοσύνη στο ανεξάρτητο καθεστώς τους. Αυτό συνεπάγεται διαφάνεια και διάλογο με τρίτους.

Όσον αφορά το χρονικό πλαίσιο, η Συνθήκη είναι αντιφατική ως προς το αν οι ΕθνΚΤ των νέων κρατών-μελών έπρεπε να έχουν ήδη συμμορφωθεί από την 1^η Μαΐου 2004 με τον πρωταρχικό σκοπό της σταθερότητας των τιμών που ορίζουν το Άρθρο 105 (1) της Συνθήκης και το Άρθρο 2 του Καταστατικού, ή αν, εναλλακτικά, πρόκειται για νομική απαίτηση που ισχύει μόνο αφ' ης στιγμής υιοθετήσουν το ευρώ. Ενώ το Άρθρο 105 (1) της Συνθήκης δεν ισχύει για τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση (βλ. Άρθρο 122 (3)), το Άρθρο 2 του Καταστατικού ισχύει για τα εν λόγω κράτη-μέλη (βλ., κατ' αντιδιαστολή,

Άρθρο 43 (1)). Λόγω της ασάφειας αυτής, η ΕΚΤ θεωρεί ότι τα καταστατικά των ΕθνΚΤ των νέων κρατών-μελών πρέπει να θέτουν ως πρωταρχικό σκοπό τη σταθερότητα των τιμών ήδη από την 1^η Μαΐου 2004. Η άποψη αυτή βασίζεται στο γεγονός ότι μία από τις κατευθυντήριες αρχές της Κοινότητας, δηλ. η σταθερότητα των τιμών (Άρθρο 4 (3) της Συνθήκης), ισχύει και για τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση. Βασίζεται επίσης στην υποχρέωση των κρατών-μελών βάσει της Συνθήκης να προσπαθούν να επιτύχουν μακροοικονομική σύγκλιση, συμπεριλαμβανομένης της σταθερότητας των τιμών, η οποία αξιολογείται τακτικά από τις εκθέσεις της ΕΚΤ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η προσέγγιση αυτή βασίζεται επίσης στη *ratio legis* της υποχρέωσης που έχουν τα κράτη-μέλη να εξασφαλίζουν την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών, η οποία είναι δικαιολογημένη μόνο αν πρωταρχικός σκοπός είναι η σταθερότητα των τιμών.

Συνεπώς, οι αξιολογήσεις των χωρών στην παρούσα έκθεση βασίζονται στο καθήκον των ΕθνΚΤ των νέων κρατών-μελών να διατηρούν τη σταθερότητα των τιμών από την 1^η Μαΐου 2004. Για τη Σουηδία, η απαίτηση αυτή υφίσταται από την 1^η Ιουνίου 1998.

ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η αρχή της θεσμικής ανεξαρτησίας αναφέρεται ρητά στο Άρθρο 108 της Συνθήκης και στο Άρθρο 7 του Καταστατικού. Σύμφωνα με τα δύο αυτά άρθρα, απαγορεύεται στις ΕθνΚΤ και στα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεών τους να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, από οποιαδήποτε κυβέρνηση κράτους-μέλους ή από οποιονδήποτε άλλο φορέα. Απαγορεύεται επίσης στα κοινοτικά όργανα και οργανισμούς, καθώς και στις κυβερνήσεις των κρατών-μελών, να επιδιώκουν να επηρεάσουν τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ, των οποίων οι αποφάσεις ενδέχεται να επηρεάσουν την

εκπλήρωση από τις ΕθνΚΤ των καθηκόντων τους που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΚΤ θεωρεί ότι ορισμένα δικαιώματα τρίτων είναι ασυμβίβαστα με τη Συνθήκη ή/και το Καταστατικό και οι σχετικές διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας χρήζουν προσαρμογής για να συμμορφωθούν με τις απαγορεύσεις που περιγράφονται παρακάτω.

Ανεξαρτήτως αν η ΕθνΚΤ είναι κρατική τράπεζα, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή απλά ανώνυμη εταιρία, υπάρχει κίνδυνος να μπορεί ο ιδιοκτήτης της να επηρεάζει τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων σε θέματα σχετικά με τα καθήκοντα που αφορούν το ΕΣΚΤ. Η επιρροή αυτή, είτε ασκείται βάσει των δικαιωμάτων των μετόχων είτε με άλλο τρόπο, μπορεί να θίγει την ανεξαρτησία της ΕθνΚΤ και ως εκ τούτου πρέπει να περιοριστεί με νόμο ούτως ώστε να διαφυλαχθεί η ανεξαρτησία της.

Απαγόρευση της παροχής υποδείξεων

Το δικαίωμα τρίτων να παρέχουν υποδείξεις στις ΕθνΚΤ ή στα όργανα λήψεως αποφάσεων τους ή στα μέλη τους είναι ασυμβίβαστο με τη Συνθήκη και το Καταστατικό όσον αφορά τα καθήκοντα που άπτονται του ΕΣΚΤ.

Απαγόρευση της έγκρισης, αναστολής, ακύρωσης ή αναβολής αποφάσεων

Το δικαίωμα τρίτων να εγκρίνουν, να αναστέλλουν, να ακυρώνουν ή να αναβάλλουν αποφάσεις των ΕθνΚΤ είναι ασυμβίβαστο με τη Συνθήκη και το Καταστατικό όσον αφορά τα καθήκοντα που αφορούν το ΕΣΚΤ.

Απαγόρευση της λογοκρισίας αποφάσεων για νομικούς λόγους

Το δικαίωμα λογοκρισίας, για νομικούς λόγους, αποφάσεων σχετικά με την εκτέλεση των καθηκόντων που άπτονται του ΕΣΚΤ από φορείς εκτός των ανεξάρτητων δικαστηρίων είναι ασυμβίβαστο με τη Συνθήκη και το Καταστατικό, δεδομένου ότι η εκτέλεση των καθηκόντων αυτών δεν μπορεί να ελέγχεται

σε πολιτικό επίπεδο. Το δικαίωμα του Διοικητή μιας ΕθνΚΤ να αναστέλλει την εφαρμογή αποφάσεων που υιοθετήθηκαν από το ΕΣΚΤ ή τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ επικαλούμενος νομικούς λόγους και στη συνέχεια να τις παραπέμπει στις πολιτικές αρχές για να λάβουν τελική απόφαση ισοδυναμεί με το να ζητά υποδείξεις από τρίτους.

Απαγόρευση της συμμετοχής τρίτων στα όργανα λήψεως αποφάσεων μιας ΕθνΚΤ με δικαίωμα ψήφου

Η συμμετοχή τρίτων στα όργανα λήψεως αποφάσεων μιας ΕθνΚΤ με δικαίωμα ψήφου σε θέματα που αφορούν την εκτέλεση από την ΕθνΚΤ των καθηκόντων που αφορούν το ΕΣΚΤ, ακόμη και αν η ψήφος αυτή δεν είναι αποφασιστική, είναι ασυμβίβαστη με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Απαγόρευση της γνωμοδότησης εκ των προτέρων σχετικά με τις αποφάσεις μιας ΕθνΚΤ

Η ρητή καταστατική υποχρέωση μιας ΕθνΚΤ να συμβουλευέται εκ των προτέρων τρίτους αποτελεί επίσημο μηχανισμό που επιτρέπει στους εν λόγω τρίτους να επηρεάζουν την τελική απόφαση και είναι συνεπώς ασυμβίβαστη με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Ο διάλογος όμως μεταξύ των ΕθνΚΤ και τρίτων, ακόμη και όταν βασίζεται σε καταστατικές υποχρεώσεις περί παροχής πληροφοριών και ανταλλαγής απόψεων, δεν είναι ασυμβίβαστος με τη Συνθήκη και το Καταστατικό, υπό την προϋπόθεση ότι:

- δεν θίγει την ανεξαρτησία των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ και
- γίνεται πλήρως σεβαστό το ειδικό καθεστώς του διοικητή μιας ΕθνΚΤ ως μέλους του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ και
- ικανοποιείται η απαίτηση περί εμπιστευτικότητας που απορρέει από τις διατάξεις του Καταστατικού.

Απαλλαγή των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ από κάθε ευθύνη σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους

Οι καταστατικές διατάξεις που αφορούν την εκ μέρους τρίτων (π.χ. κυβερνήσεων) απαλλαγή των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ από κάθε ευθύνη σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους (π.χ. αναφορικά με τους λογαριασμούς) πρέπει να περιέχουν επαρκείς ασφαλιστικές δικλίδες ούτως ώστε η εξουσία αυτή να μην επηρεάζει τη δυνατότητα της εν λόγω ΕθνΚΤ να υιοθετεί ανεξάρτητα αποφάσεις για θέματα που άπτονται του ΕΣΚΤ (ή να υλοποιεί τις αποφάσεις που υιοθετούνται σε επίπεδο ΕΣΚΤ). Προτείνεται να συμπεριληφθεί σχετική ρητή διάταξη στα καταστατικά των ΕθνΚΤ.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών κατοχυρώνεται περαιτέρω με τη διάταξη του Καταστατικού που προβλέπει τη διασφάλιση της θητείας των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ. Οι διοικητές είναι μέλη του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ. Το Άρθρο 14.2 του Καταστατικού ορίζει ότι τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει να προβλέπουν ειδικότερα ότι η θητεία του διοικητή δεν είναι μικρότερη από πέντε έτη. Το άρθρο παρέχει επίσης προστασία κατά της αυθαίρετης παύσης των διοικητών, ορίζοντας ότι ο διοικητής μπορεί να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του μόνο αν δεν πληροί πλέον τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εκτέλεση των καθηκόντων του ή εάν διαπράξει βαρύ παράπτωμα, με δικαίωμα προσφυγής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ θα πρέπει να συμφωνούν με τη διάταξη αυτή ως εξής:

Ελάχιστη διάρκεια της θητείας των διοικητών

Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει, σύμφωνα με το Άρθρο 14.2 του Καταστατικού, να προβλέπουν ότι η θητεία του διοικητή είναι τουλάχιστον πενταετής. Αυτό, φυσικά, δεν αποκλείει θητεία μεγαλύτερης διάρκειας, ενώ αν προβλέπεται θητεία απεριόριστης διάρκειας δεν απαιτείται προσαρμογή των

καταστατικών εφόσον οι λόγοι παύσης του διοικητή είναι σύμφωνοι με εκείνους που διατυπώνονται στο Άρθρο 14.2 του Καταστατικού. Εάν το καταστατικό της ΕθνΚΤ τροποποιηθεί από τον εθνικό νομοθέτη, ο τροποποιητικός νόμος πρέπει να προστατεύει τη διασφάλιση της θητείας του διοικητή και των άλλων μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων, σύμφωνα με το Άρθρο 14.2 του Καταστατικού.

Λόγοι παύσης των διοικητών

Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι ο διοικητής δεν μπορεί να παυθεί για άλλους λόγους εκτός από εκείνους που αναφέρονται στο Άρθρο 14.2 του Καταστατικού. Ο σκοπός του όρου αυτού είναι να μην εξαρτάται η παύση του διοικητή από τη διακριτική ευχέρεια των αρχών που συμμετέχουν στο διορισμό του, ιδίως της κυβέρνησης και του κοινοβουλίου. Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ θα πρέπει να αναγράφουν τους λόγους βάσει των οποίων μπορεί να παυθεί ο διοικητής, οι οποίοι θα πρέπει να είναι σύμφωνοι με εκείνους που προβλέπονται στο Άρθρο 14.2 του Καταστατικού, ή δεν θα πρέπει να αναφέρουν κανένα λόγο απομάκρυνσης, καθώς το Άρθρο 14.2 έχει άμεση ισχύ.

Διασφάλιση της θητείας των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ που εμπλέκονται στην εκτέλεση των σχετικών με το ΕΣΚΤ καθηκόντων (πέραν των διοικητών)

Η προσωπική ανεξαρτησία μπορεί να απειληθεί εάν δεν ισχύουν οι ίδιοι κανόνες που διασφαλίζουν τη θητεία των διοικητών και για τα άλλα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ τα οποία εμπλέκονται στην εκτέλεση των καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ. Η υποχρέωση να παρέχεται παρόμοια διασφάλιση της θητείας απορρέει από διάφορα άρθρα της Συνθήκης και του Καταστατικού. Το Άρθρο 14.2 του Καταστατικού δεν περιορίζει τη διασφάλιση της θητείας στους διοικητές, ενώ το Άρθρο 108 της Συνθήκης και το Άρθρο 7 του Καταστατικού αναφέρονται σε «μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ» και

όχι μόνο στους «διοικητές». Αυτό ισχύει ιδίως όταν ο διοικητής είναι «πρώτος μεταξύ ίσων» σε σχέση με τους συναδέλφους του με ισότιμη ψήφο ή όταν αυτά τα άλλα μέλη θα πρέπει ενδεχομένως να αναπληρώνουν το διοικητή.

Δικαίωμα προσφυγής σε δικαστήριο

Προκειμένου να περιορισθεί το περιθώριο των πολιτικών οργάνων να αξιολογούν τις αιτίες παύσης κατά τη διακριτική τους ευχέρεια, τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ πρέπει να έχουν το δικαίωμα προσφυγής κατά οποιασδήποτε απόφασης παύσης τους ενώπιον ανεξάρτητου δικαστηρίου.

Το Άρθρο 14.2 του Καταστατικού ορίζει ότι ο διοικητής μιας ΕθνΚΤ ο οποίος έχει παυθεί μπορεί να προσβάλει τη σχετική απόφαση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Η εθνική νομοθεσία θα πρέπει να παραπέμπει σχετικά στο Καταστατικό, αλλά μπορεί και να μην κάνει καμία αναφορά στο δικαίωμα προσφυγής κατά της απόφασης στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, καθώς το Άρθρο 14.2 έχει άμεση ισχύ.

Η εθνική νομοθεσία θα πρέπει επίσης να προβλέπει δικαίωμα προσφυγής στα εθνικά δικαστήρια κατά της απόφασης για την παύση οποιουδήποτε άλλου μέλους των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ το οποίο εμπλέκεται στην εκτέλεση καθηκόντων που άπτονται του ΕΣΚΤ, είτε βάσει γενικού νόμου είτε με ιδιαίτερη διάταξη στο καταστατικό της ΕθνΚΤ.

Διασφάλιση έναντι συγκρούσεων συμφερόντων

Η προσωπική ανεξαρτησία συνεπάγεται επίσης την εξασφάλιση ότι δεν ανακλύπουν συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ των καθηκόντων των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ έναντι της αντίστοιχης ΕθνΚΤ (και επίσης των διοικητών έναντι της ΕΚΤ) και άλλων λειτουργιών τις οποίες τυχόν ασκούν τα μέλη αυτά των οργάνων λήψεως αποφάσεων που

εμπλέκονται στην εκτέλεση των σχετικών με το ΕΣΚΤ καθηκόντων και οι οποίες συγκρούσεις θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την προσωπική τους ανεξαρτησία. Η συμμετοχή σε όργανο λήψεως αποφάσεων εμπλεκόμενο στην εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ είναι κατ' αρχήν ασυμβίβαστη με την άσκηση άλλων λειτουργιών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σύγκρουση συμφερόντων. Συγκεκριμένα, τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων δεν μπορούν να κατέχουν αξιώματα ή να έχουν συμφέροντα που ενδέχεται να επηρεάσουν τις δραστηριότητές τους, π.χ. δεν μπορούν να έχουν την ιδιότητα του αντιπροσώπου ή του μέλους των νομοθετικών οργάνων και της κυβέρνησης του Κράτους ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή να έχουν συμμετοχή σε επιχειρήσεις. Πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην πρόληψη των ενδεχόμενων συγκρούσεων συμφερόντων στην περίπτωση των μελών που συμμετέχουν στα όργανα λήψεως αποφάσεων χωρίς να διαθέτουν εκτελεστική εξουσία.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Ακόμη και αν μια ΕθνΚΤ είναι ανεξάρτητη από λειτουργική, θεσμική και προσωπική άποψη (όταν δηλ. αυτό εξασφαλίζεται από το καταστατικό της), η συνολική ανεξαρτησία της μπορεί να τίθεται σε κίνδυνο εάν δεν είναι σε θέση να διαχειρίζεται αυτόνομα επαρκείς οικονομικούς πόρους για να εκτελεί την αποστολή της (δηλ. να ασκεί τα σχετικά με το ΕΣΚΤ καθήκοντα που αναμένεται να ασκεί βάσει της Συνθήκης και του Καταστατικού).

Τα κράτη-μέλη δεν πρέπει να στερούν τις ΕθνΚΤ από τους επαρκείς οικονομικούς πόρους που είναι απαραίτητοι για να ασκούν τα καθήκοντά τους που αφορούν το ΕΣΚΤ ή το Ευρωσύστημα, ανάλογα με την περίπτωση. Σημειωτέον ότι το Άρθρο 28.1 και το Άρθρο 30.4 του Καταστατικού προβλέπουν ότι η ΕΚΤ έχει τη δυνατότητα να ζητά από τις ΕθνΚΤ να καταβάλλουν πρόσθετες εισφορές στο κεφάλαιό της και να προβαίνουν σε

περαιτέρω μεταβιβάσεις συναλλαγματικών διαθεσίμων.³ Επιπλέον, το Άρθρο 33.2 του Καταστατικού προβλέπει⁴ ότι σε περίπτωση ζημίας της ΕΚΤ η οποία δεν μπορεί να καλυφθεί πλήρως από το γενικό αποθεματικό της, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ μπορεί να αποφασίζει να καλυφθεί το υπόλοιπο της ζημίας από το νομισματικό εισόδημα του αντίστοιχου οικονομικού έτους κατ' αναλογία και μέχρι το ύψος των ποσών που κατανέμονται στις ΕθνΚΤ. Σύμφωνα με την αρχή της οικονομικής ανεξαρτησίας, για να είναι δυνατή η συμμόρφωση προς τις διατάξεις αυτές, πρέπει οι ΕθνΚΤ να μπορούν να ασκούν ανεπηρέαστες τις λειτουργίες τους.

Επιπλέον, η αρχή της οικονομικής ανεξαρτησίας συνεπάγεται ότι οι ΕθνΚΤ πρέπει να διαθέτουν επαρκή μέσα για να ασκούν όχι μόνο τα καθήκοντά τους που αφορούν το ΕΣΚΤ, αλλά και τα εθνικά τους καθήκοντα, δηλ. να χρηματοδοτούν τη λειτουργία τους και τις εργασίες τους.

Επομένως, για να αξιολογηθεί αν μια ΕθνΚΤ απολαύει οικονομικής ανεξαρτησίας, πρέπει να εξετάζεται αν μπορεί οποιοσδήποτε τρίτος να ασκεί επιρροή, άμεσα ή έμμεσα, όχι μόνο στις λειτουργίες της ΕθνΚΤ, αλλά και στην ικανότητά της (τόσο τη λειτουργική, μέσω του αναγκαίου προσωπικού, όσο και την οικονομική, μέσω των κατάλληλων οικονομικών πόρων) να εκπληρώνει την αποστολή της. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη σημασία έχουν οι ακόλουθες τέσσερις πτυχές της οικονομικής ανεξαρτησίας, μερικές από τις οποίες αναπτύχθηκαν στο πρόσφατο παρελθόν.⁵ Πρόκειται για τα χαρακτηριστικά της οικονομικής ανεξαρτησίας ως προς τα οποία οι ΕθνΚΤ είναι περισσότερο ευάλωτες στην άσκηση επιρροής από τρίτους.

Αρμοδιότητα κατάρτισης του προϋπολογισμού

Εάν η εθνική νομοθεσία προβλέπει ότι κάποιος τρίτος έχει την αρμοδιότητα κατάρτισης του προϋπολογισμού ή τη δυνατότητα να ασκεί επιρροή στην

κατάρτισή του, οι σχετικές διατάξεις είναι ασυμβίβαστες με την οικονομική ανεξαρτησία, εκτός εάν ο νόμος περιέχει ασφαλιστική δικλίδα η οποία εγγυάται ότι η εξουσία αυτή δεν επηρεάζει τους οικονομικούς πόρους που είναι απαραίτητοι για την εκτέλεση από την ΕθνΚΤ των καθηκόντων τα οποία αφορούν το ΕΣΚΤ.

Λογιστικοί κανόνες

Οι λογαριασμοί πρέπει να καταρτίζονται σύμφωνα με τους γενικούς λογιστικούς κανόνες ή σύμφωνα με κανόνες που έχουν ορίσει τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ ή, εάν τους κανόνες αυτούς ορίζουν τρίτοι, τότε κατά τον καθορισμό τους πρέπει τουλάχιστον να λαμβάνεται υπόψη η σχετική πρόταση των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ.

Οι ετήσιοι λογαριασμοί πρέπει να υιοθετούνται από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ με τη βοήθεια ανεξάρτητων ελεγκτών και μπορεί να υπόκεινται σε εκ των υστέρων έγκριση από τρίτους (π.χ. τους μετόχους ή την κυβέρνηση). Όσον αφορά τον υπολογισμό των κερδών, τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ θα πρέπει να μπορούν να

3 Το Άρθρο 30.4 του Καταστατικού ισχύει μόνο εντός του Ευρωσυστήματος.

4 Το Άρθρο 33.2 του Καταστατικού ισχύει μόνο εντός του Ευρωσυστήματος.

5 Οι σχετικές γνώμες που εξέδωσε η ΕΚΤ στον τομέα αυτό είναι οι εξής:

– CON/2002/16 της 5^{ης} Ιουνίου 2002, μετά από αίτηση του Υπουργείου Οικονομικών της Ιρλανδίας, σχετικά με το Νομοσχέδιο για την Κεντρική Τράπεζα και Αρχή Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών της Ιρλανδίας του 2002.

– CON/2003/22 της 15^{ης} Οκτωβρίου 2003, μετά από αίτηση του Υπουργείου Οικονομικών της Φινλανδίας, σχετικά με την πρόταση τροποποίησης του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Φινλανδίας και συναφών νομοθετικών διατάξεων.

– CON/2003/27 της 2^{ης} Δεκεμβρίου 2003, μετά από αίτηση του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας, σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για το Εθνικό Ίδρυμα Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης.

– CON/2004/1 της 20^{ης} Ιανουαρίου 2004, μετά από αίτηση του Υπουργείου Οικονομικών της Φινλανδίας, σχετικά με την πρόταση τροποποίησης του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Φινλανδίας και συναφών νομοθετικών διατάξεων.

αποφασίζουν με ανεξάρτητο τρόπο και σύμφωνα με επαγγελματικά κριτήρια.

Όταν οι εργασίες της ΕθνΚΤ υπόκεινται στον έλεγχο του ελεγκτικού συνεδρίου ή άλλου παρόμοιου οργάνου επιφορτισμένου με τον έλεγχο των δημόσιων οικονομικών, το νομικό πλαίσιο πρέπει να ορίζει με σαφήνεια το αντικείμενο του ελέγχου, με την επιφύλαξη των δραστηριοτήτων του ανεξάρτητου εξωτερικού ελεγκτή της ΕθνΚΤ, όπως ορίζεται στο Άρθρο 27.1 του Καταστατικού. Ο κρατικός έλεγχος πρέπει να διεξάγεται χωρίς πολιτικά κριτήρια, να είναι ανεξάρτητος και να εκτελείται σύμφωνα με επαγγελματικά πρότυπα.

Διανομή των κερδών, κεφάλαιο της ΕθνΚΤ και σχηματισμός χρηματοοικονομικών προβλέψεων

Το καταστατικό της ΕθνΚΤ πρέπει να ορίζει τον τρόπο διανομής των κερδών. Ελλείψει σχετικών διατάξεων, η απόφαση για τη διανομή των κερδών πρέπει να λαμβάνεται από το όργανο λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ με επαγγελματικά κριτήρια και δεν πρέπει να υπόκειται στη διακριτική ευχέρεια τρίτων, εκτός εάν υπάρχει ρητή ασφαλιστική δικλίδα που εγγυάται ότι η εν λόγω διακριτική ευχέρεια ασκείται με την επιφύλαξη των οικονομικών πόρων που είναι απαραίτητοι για την εκτέλεση από την ΕθνΚΤ των καθηκόντων τα οποία αφορούν το ΕΣΚΤ.

Δεν επιτρέπεται στα κράτη-μέλη να επιβάλουν μειώσεις του κεφαλαίου των ΕθνΚΤ χωρίς να λαμβάνουν πρώτα τη σύμφωνη γνώμη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ότι διατηρούνται επαρκείς οικονομικοί πόροι για την εκτέλεση της αποστολής τους ως εκ της ιδιότητάς τους ως μελών του ΕΣΚΤ σύμφωνα με το Άρθρο 105 (2) της Συνθήκης και το Καταστατικό. Όσον αφορά το σχηματισμό χρηματοοικονομικών προβλέψεων ή αποθεμάτων ασφαλείας, οι ΕθνΚΤ πρέπει να είναι ελεύθερες να σχηματίζουν χρηματοοικονομικές προβλέψεις για να διασφαλίζουν την πραγματική αξία του κεφαλαίου και των περιουσιακών στοιχείων τους.

Οικονομική ευθύνη για τις εποπτικές αρχές

Οι εποπτικές αρχές του χρηματοπιστωτικού τομέα ορισμένων κρατών-μελών αποτελούν υπηρεσιακή μονάδα των ΕθνΚΤ τους. Όταν οι αρχές αυτές υπόκεινται στην ανεξάρτητη λήψη αποφάσεων εκ μέρους της ΕθνΚΤ, δεν υφίσταται πρόβλημα. Όμως, όταν οι νομικές διατάξεις προβλέπουν ότι οι εποπτικές αρχές λαμβάνουν τις αποφάσεις τους ανεξάρτητα, είναι σημαντικό να εξασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις που υιοθετούν δεν θέτουν σε κίνδυνο τα οικονομικά της ΕθνΚΤ ως συνόλου. Στις περιπτώσεις αυτές, η εθνική νομοθεσία πρέπει να δίνει τη δυνατότητα στις ΕθνΚΤ να έχουν τον τελικό έλεγχο κάθε απόφασης των εποπτικών αρχών που μπορεί να επηρεάζει την ανεξαρτησία των ΕθνΚΤ, ιδίως την οικονομική ανεξαρτησία τους.

2.3.2 ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η υποχρέωση του επαγγελματικού απορρήτου που επιβάλλεται στο προσωπικό της ΕΚΤ και των ΕθνΚΤ από το Άρθρο 38 του Καταστατικού μπορεί να επηρεάζει παρόμοιες διατάξεις των καταστατικών των ΕθνΚΤ ή της νομοθεσίας των κρατών-μελών. Η υπεροχή της κοινοτικής νομοθεσίας και των κοινοτικών κανόνων που υιοθετούνται βάσει του άρθρου αυτού επίσης συνεπάγεται ότι η εθνική νομοθεσία για την πρόσβαση τρίτων σε έγγραφα δεν πρέπει να οδηγεί σε παραβιάσεις του καθεστώτος εμπιστευτικότητας του ΕΣΚΤ.

2.4 ΝΟΜΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ ΣΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας (δηλ. των καταστατικών των ΕθνΚΤ, αλλά και άλλων νόμων) οι οποίες παρακωλύουν την εκτέλεση των καθηκόντων που αφορούν το Ευρωσύστημα ή τη συμμόρφωση προς τις αποφάσεις της ΕΚΤ είναι ασυμβίβαστες με την αποτελεσματική λειτουργία του Ευρωσυστήματος αφ' ης στιγμής το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος υιοθετήσει το ευρώ. Ως εκ τούτου, η εθνική νομοθεσία

πρέπει να προσαρμοστεί ώστε να εξασφαλιστεί η συμβατότητά της με τη Συνθήκη και το Καταστατικό σε σχέση με τα καθήκοντα που αφορούν το Ευρωσύστημα. Προκειμένου να συμμορφωθεί προς το Άρθρο 109 της Συνθήκης, η εθνική νομοθεσία έπρεπε να προσαρμοστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να έχει εξασφαλιστεί η συμβατότητά της μέχρι την ημερομηνία ίδρυσης του ΕΣΚΤ όσον αφορά την Κεντρική Τράπεζα της Σουηδίας και μέχρι την ημερομηνία προσχώρησης όσον αφορά τις ΕθνΚΤ των νέων κρατών-μελών. Ωστόσο, οι καταστατικές υποχρεώσεις που αφορούν την πλήρη νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα δεν χρειάζεται να τεθούν σε ισχύ προτού ενσωματωθεί πλήρως μια ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα, δηλ. προκειμένου για κράτος-μέλος με παρέκκλιση, κατά την ημερομηνία που θα υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα. Συμβατότητα με τη Συνθήκη σημαίνει ότι, προτού ληφθούν οι αποφάσεις που προβλέπονται στα Άρθρα 121 και 122 της Συνθήκης, τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει να έχουν προσαρμοστεί ώστε να προβλέπουν την ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ των κρατών-μελών με παρέκκλιση στο Ευρωσύστημα.

Στην παρούσα έκθεση, η προσοχή εστιάζεται κυρίως στους τομείς όπου οι καταστατικές διατάξεις ενδέχεται να εμποδίζουν μια ΕθνΚΤ να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις του Ευρωσυστήματος, δηλ. να συμμετέχει στην εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, όπως ορίζεται από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ, ή να εμποδίζουν το Διοικητή μιας ΕθνΚΤ να εκτελεί τα καθήκοντά του ως μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, ή όπου οι καταστατικές διατάξεις δεν αναγνωρίζουν τα προνόμια της ΕΚΤ. Γίνεται διάκριση ανάμεσα στους εξής τομείς: καθήκοντα, χρηματοοικονομικές διατάξεις, συναλλαγματική πολιτική και διεθνής συνεργασία. Τέλος, εξετάζονται και άλλοι τομείς όπου ενδέχεται να απαιτούνται προσαρμογές του καταστατικού της ΕθνΚΤ.

2.4.1 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Τα καθήκοντα της ΕθνΚΤ ενός κράτους-μέλους με πλήρη συμμετοχή καθορίζονται πρωτίστως από την ιδιότητά της ως αναπόσπαστου μέρους του Ευρωσυστήματος και κατά συνέπεια από τη Συνθήκη και το Καταστατικό. Για το λόγο αυτό, προκειμένου να επιτευχθεί συμμόρφωση προς το Άρθρο 109 της Συνθήκης, οι διατάξεις των καταστατικών των ΕθνΚΤ που αφορούν τα καθήκοντά τους θα πρέπει να συγκριθούν με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού και να αρθούν οι ασυμβατότητες.⁶ Αυτό ισχύει για οποιαδήποτε διάταξη η οποία, μετά την υιοθέτηση του ευρώ και την ενσωμάτωση στο Ευρωσύστημα, θα παρακάλυε την εκτέλεση των καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ, και ιδιαίτερα για τις διατάξεις που δεν αναγνωρίζουν τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ βάσει του Κεφαλαίου IV του Καταστατικού.

Όσον αφορά τη νομισματική πολιτική, οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας πρέπει να αναγνωρίζουν ότι η νομισματική πολιτική της Κοινότητας θα ασκείται μέσω του Ευρωσυστήματος.⁷ Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ μπορεί να περιέχουν διατάξεις σχετικά με τα μέσα άσκησης της νομισματικής πολιτικής. Θα πρέπει να γίνει σύγκριση μεταξύ των εθνικών διατάξεων και εκείνων που περιέχονται στη Συνθήκη και το Καταστατικό και να αρθούν οι ασυμβατότητες, προκειμένου να επιτευχθεί συμμόρφωση προς το Άρθρο 109 της Συνθήκης.

Μετά την υιοθέτηση του ευρώ, οι νομικές διατάξεις ενός κράτους-μέλους που αναθέτουν το αποκλειστικό δικαίωμα έκδοσης των τραπεζογραμματίων στην οικεία ΕθνΚΤ πρέπει να αναγνωρίζουν το αποκλειστικό δικαίωμα του Διοικητικού

6 Βλ. ιδίως τα Άρθρα 105 και 106 της Συνθήκης και τα Άρθρα 3 έως 6 και 16 του Καταστατικού.

7 Άρθρο 105 (2) της Συνθήκης, πρώτη περίπτωση.

Συμβουλίου της ΕΚΤ να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμματίων, σύμφωνα με το Άρθρο 106 (1) της Συνθήκης και το Άρθρο 16 του Καταστατικού. Διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που επιτρέπουν στις κυβερνήσεις να ασκούν επιρροή σχετικά με θέματα όπως η ονομαστική αξία, η παραγωγή, ο όγκος και η απόσυρση των τραπεζογραμματίων ευρώ πρέπει επίσης, ανάλογα με την περίπτωση, είτε να καταργηθούν είτε να αναγνωρίσουν τις εξουσίες της ΕΚΤ σε σχέση με τα τραπεζογραμμάτια ευρώ, όπως ορίζονται στα ως άνω άρθρα. Όσον αφορά τα κέρματα, ανεξάρτητα από το πώς επιμερίζονται μεταξύ κυβερνήσεων και ΕθνΚΤ οι αρμοδιότητες στον τομέα αυτό, οι σχετικές διατάξεις πρέπει να αναγνωρίζουν την εξουσία της ΕΚΤ να εγκρίνει τον όγκο των εκδιδόμενων κερμάτων ευρώ μετά την υιοθέτηση του ευρώ.

Όσον αφορά τη διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων,⁸ τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη που δεν μεταβιβάζουν τα επίσημα συναλλαγματικά τους διαθέσιμα⁹ στην οικεία ΕθνΚΤ δεν πληρούν τη συγκεκριμένη προϋπόθεση της Συνθήκης. Επίσης, τα δικαιώματα τρίτων, π.χ. της κυβέρνησης ή του κοινοβουλίου, να επηρεάζουν τις αποφάσεις μιας ΕθνΚΤ για τη διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων δεν είναι σύμφωνα με την τρίτη περίπτωση του Άρθρου 105 (2) της Συνθήκης. Επιπλέον, οι ΕθνΚΤ θα πρέπει να παρέχουν στην ΕΚΤ συναλλαγματικά διαθέσιμα κατ' αναλογία προς τη συμμετοχή τους στο εγγεγραμμένο κεφάλαιο της ΕΚΤ. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να τίθενται νομικά προσκόμματα στις μεταβιβάσεις συναλλαγματικών διαθεσίμων από τις ΕθνΚΤ προς την ΕΚΤ.

2.4.2 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Οι χρηματοοικονομικές διατάξεις του Καταστατικού περιλαμβάνουν κανόνες σχετικά με τη λογιστική,¹⁰ το λογιστικό έλεγχο,¹¹ την εγγραφή στο κεφάλαιο,¹² τη μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων¹³ και το νομισματικό εισόδημα.¹⁴ Οι ΕθνΚΤ

πρέπει να είναι σε θέση να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις αυτές και, ως εκ τούτου, πρέπει να καταργήσουν κάθε ασυμβίβαστη διάταξη της εθνικής νομοθεσίας.

2.4.3 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η εθνική νομοθεσία ενός κράτους-μέλους με παρέκκλιση ενδέχεται να προβλέπει ότι αρμόδια για τη συναλλαγματική πολιτική είναι η κυβέρνηση, ενώ η οικεία ΕθνΚΤ έχει συμβουλευτικό ή/και εκτελεστικό ρόλο. Για την υιοθέτηση του ευρώ όμως, η νομοθεσία αυτή πρέπει να αντανακλά το γεγονός ότι η αρμοδιότητα για τη συναλλαγματική πολιτική της ζώνης του ευρώ έχει εκχωρηθεί στο κοινοτικό επίπεδο σύμφωνα με το Άρθρο 111 της Συνθήκης, το οποίο αναθέτει την αρμοδιότητα για την άσκηση της εν λόγω πολιτικής στο Συμβούλιο της ΕΕ σε στενή συνεργασία με την ΕΚΤ.

2.4.4 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Για την υιοθέτηση του ευρώ, η εθνική νομοθεσία πρέπει να είναι συμβατή με το Άρθρο 6.1 του Καταστατικού, το οποίο προβλέπει ότι στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας σχετικά με τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στο Ευρωσύστημα, η ΕΚΤ αποφασίζει τον τρόπο εκπροσώπησης του Ευρωσυστήματος. Επιπλέον, η εθνική νομοθεσία πρέπει να επιτρέπει τη συμμετοχή των ΕθνΚΤ σε διεθνείς νομισματικούς οργανισμούς, με την επιφύλαξη της έγκρισης της ΕΚΤ (Άρθρο 6.2 του Καταστατικού).

8 Άρθρο 105 (2) της Συνθήκης, τρίτη περίπτωση.

9 Με εξαίρεση τα τρέχοντα ταμειακά υπόλοιπα σε συνάλλαγμα, τα οποία μπορούν να κατέχουν οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών σύμφωνα με το Άρθρο 105 (3) της Συνθήκης.

10 Άρθρο 26 του Καταστατικού.

11 Άρθρο 27 του Καταστατικού.

12 Άρθρο 28 του Καταστατικού.

13 Άρθρο 30 του Καταστατικού.

14 Άρθρο 32 του Καταστατικού.

2.4.5 ΔΙΑΦΟΡΑ

Πέραν των ανωτέρω θεμάτων, μπορεί να υπάρχουν και άλλοι τομείς στους οποίους χρειάζεται προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας (π.χ. ο τομέας των συστημάτων εκκαθάρισης και πληρωμών και ο τομέας της ανταλλαγής πληροφοριών).

2.5 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ

Όλα τα κράτη-μέλη των οποίων η νομοθεσία εξετάζεται στην παρούσα έκθεση έχουν ήδη επιφέρει αλλαγές στα καταστατικά των ΕθνΚΤ τους, ή βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο τροποποίησής τους, σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στις γνωμοδοτήσεις και τις εκθέσεις της ΕΚΤ (και παλαιότερα του ΕΝΙ).

Στην Τσεχία, την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία και τη Σουηδία εξακολουθούν, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, να υπάρχουν ασυμβατότητες μεταξύ της εθνικής νομοθεσίας αφενός και της Συνθήκης και του Καταστατικού αφετέρου στο βασικό τομέα της ανεξαρτησίας της κεντρικής τράπεζας.

Κανένα από τα κράτη-μέλη των οποίων η νομοθεσία εξετάζεται στην παρούσα έκθεση δεν έχει θεσπίσει νομοθεσία που καθιστά δυνατή την ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα. Ως εκ τούτου, πρέπει να προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους προκειμένου να την καταστήσουν δυνατή.

3 ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ

3.1 ΤΣΕΧΙΑ

Βασικές προϋποθέσεις για την επίτευξη υψηλού βαθμού διατηρήσιμης σύγκλισης στην Τσεχία είναι η εφαρμογή μιας σταθερής και αξιόπιστης πολιτικής για τη δημοσιονομική εξυγίανση και η σαφής βελτίωση της δημοσιονομικής επίδοσης της χώρας. Επίσης, για να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών, πρέπει να ενισχυθούν οι εθνικές πολιτικές που στοχεύουν στη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας. Με τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών για την αύξηση του δυνητικού προϊόντος και τη μείωση της διαρθρωτικής και της μακροχρόνιας ανεργίας, οι πολιτικές αυτές θα μπορούσαν επίσης να συμβάλουν σημαντικά στη δημοσιονομική εξυγίανση.

Κατά την περίοδο αναφοράς η Τσεχία επέτυχε πληθωρισμό βάσει του ΕνΔΤΚ 1,8%, δηλ. χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη. Αν ανατρέξουμε σε μια μακρύτερη περίοδο, ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή στην Τσεχία ακολούθησε σε γενικές γραμμές – αν και όχι συνεχώς – καθοδική πορεία και σταδιακά έφθασε σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Ωστόσο, πιο πρόσφατα ο πληθωρισμός άρχισε να αυξάνεται σημαντικά λόγω των υψηλότερων τιμών των ειδών διατροφής και του πετρελαίου, των μεταβολών των έμμεσων φόρων και των αναπροσαρμογών των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών, οι οποίες συνδέονται με την ένταξη στην ΕΕ και τη μεταρρύθμιση των δημόσιων οικονομικών. Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού ενισχύθηκε από την αλλαγή του προσανατολισμού της νομισματικής πολιτικής, η οποία στοχεύει στην επίτευξη σταθερότητας των τιμών μεσοπρόθεσμα. Οι ονομαστικοί μισθοί γενικά δεν προσαρμόζονταν στις διακυμάνσεις της παραγωγής ή στην αύξηση της ανεργίας και ο ρυθμός ανόδου της μισθολογικής δαπάνης ανά μισθωτό υπερέβαινε κατά πολύ το ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας καθ' όλη την περίοδο που καλύπτει η παρούσα έκθεση. Οι

ρυθμοί του πληθωρισμού ήταν αρκετά μεταβλητοί, κυρίως λόγω των τιμών των ειδών διατροφής και του πετρελαίου και των μεταβολών της έμμεσης φορολογίας και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών. Όσον αφορά το μέλλον, σύμφωνα με τις περισσότερες προβλέψεις, ο πληθωρισμός θα προσεγγίσει το 3,0-3,2% το 2004 και το 2,5-3,0% το 2005. Ο κύριος ανοδικός κίνδυνος για τον πληθωρισμό την περίοδο αυτή συνδέεται με την αβεβαιότητα σχετικά με το μέγεθος των δευτερογενών επιδράσεων των μεταβολών της έμμεσης φορολογίας και των αναπροσαρμογών των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών. Πιο μακροπρόθεσμα, η διατήρηση ενός περιβάλλοντος που συμβάλλει στη σταθερότητα των τιμών στην Τσεχία θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από την άσκηση υγιούς δημοσιονομικής πολιτικής και την εφαρμογή μιας αξιόπιστης πολιτικής εξυγίανσης. Είναι εξίσου σημαντικό να βελτιωθεί η λειτουργία των αγορών εργασίας και οι αυξήσεις των μισθών να συμβαδίζουν με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, λαμβανομένων υπόψη και των εξελίξεων στις ανταγωνίστριες χώρες. Επίσης, η διαδικασία σύγκλισης ενδέχεται να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα χρόνια, αν και είναι δύσκολο να υπολογιστεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Η Τσεχία δεν συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ. Κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς, η κορώνα Τσεχίας υποτιμήθηκε σταδιακά έναντι του ευρώ, αν και η τάση αυτή αντιστράφηκε εν μέρει τους τελευταίους μήνες. Γενικά, σε ένα περιβάλλον υψηλής μεταβλητότητας, η ισοτιμία του νομίσματος της Τσεχίας έναντι του ευρώ κινήθηκε σταθερά σε επίπεδα χαμηλότερα από τη μέση ισοτιμία του Οκτωβρίου 2002, η οποία χρησιμοποιείται ενδεικτικά ως σημείο αναφοράς, ελλείψει κεντρικής ισοτιμίας στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ. (Παρόμοια σύμβαση είχε υιοθετηθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις. Σημειωτέον ότι αυτή η επιλογή δεν αντανakλά καμία κρίση σχετικά με το ενδεδειγμένο επίπεδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.) Παράλληλα, οι διαφορές των

βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών ήταν εν πολλοίς ασήμαντες, αν και διευρύνθηκαν κάπως το τρίτο τρίμηνο του 2004. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, την τελευταία οκταετία η χώρα καταγράφει συνεχώς ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και στο ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί, τα οποία κατά καιρούς ήταν μεγάλα (άνω του 5% του ΑΕΠ). Το έλλειμμα του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών χρηματοδοτείται κυρίως από τις πιο μακροπρόθεσμες εισροές κεφαλαίων, ιδίως με τη μορφή ξένων άμεσων επενδύσεων.

Το 2003 η Τσεχία κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 12,6% του ΑΕΠ, δηλ. πολύ υψηλότερο από την τιμή αναφοράς. Για το 2004 προβλέπεται μείωση σε 5,0%. Το αποτέλεσμα για το 2003 περιλαμβάνει προσωρινά μέτρα που αυξάνουν το έλλειμμα, η επίδραση των οποίων ανέρχεται σε 7% του ΑΕΠ. Η Τσεχία παρουσιάζει σήμερα υπερβολικό έλλειμμα. Ο λόγος του δημόσιου χρέους αυξήθηκε σε 37,8% του ΑΕΠ, παραμένοντας πολύ χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς (60%). Για το 2004 προβλέπεται περαιτέρω οριακή αύξηση σε 37,9%. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών εξελίξεων, αν διατηρηθεί ο λόγος του συνολικού και του πρωτογενούς αποτελέσματος στα τρέχοντα επίπεδα, δεν θα παραμείνει ο λόγος του δημόσιου χρέους κάτω από το 60% του ΑΕΠ μεσομακροπρόθεσμα και, συνεπώς, απαιτείται περαιτέρω σημαντική εξυγίανση. Αν το δημοσιονομικό έλλειμμα διαμορφωθεί στα επίπεδα που προβλέπονται για τα επόμενα χρόνια, η Τσεχία δεν θα επιτύχει το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση. Επιπλέον, επιβάλλεται η άσκηση συνετής δημοσιονομικής πολιτικής λόγω του μεγάλου ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Τσεχίας. Οι λόγοι εσόδων και δαπανών είναι αρκετά υψηλοί. Στο

πλαίσιο αυτό, ένα αποτελεσματικότερο και φιλικότερο προς την απασχόληση σύστημα φορολογίας/παροχών θα ενισχύσει τα κίνητρα για εργασία και θα συμβάλει σημαντικά στη δημοσιονομική εξυγίανση, προάγοντας παράλληλα την οικονομική ανάπτυξη και τη σύγκλιση των πραγματικών εισοδημάτων, εν όψει της ολοκλήρωσης της διαδικασίας μετάβασης στην οικονομία της αγοράς. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από κρατικές εγγυήσεις ανέρχονταν σε 12,2% περίπου του ΑΕΠ της Τσεχίας. Ωστόσο, δεν υπάρχει συμφωνημένη μέθοδος για την εκτίμηση του ακριβούς μεγέθους των ενδεχόμενων δημοσιονομικών υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων και άλλων στοιχείων) και οι εκτιμήσεις μπορεί να διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό.

Όσον αφορά τους λοιπούς δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2002 και το 2003 ο λόγος του ελλείμματος υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ. Η γήρανση του πληθυσμού αναμένεται να ασκήσει σημαντικές πιέσεις στο σύστημα συντάξεων, το οποίο εξακολουθεί να είναι διανεμητικού τύπου. Η συνολική επιβάρυνση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα αν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία αναμένεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 4,7% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στην Τσεχία και η διαφορά τους από τις αποδόσεις των ομολόγων της ζώνης του ευρώ άρχισαν να αυξάνονται στη διάρκεια του 2004, αν και μέχρι σήμερα η αύξηση αυτή ήταν σχετικά περιορισμένη. Για να αποφευχθεί περαιτέρω απόκλιση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων της Τσεχίας από αυτά της ζώνης του ευρώ πρέπει να εφαρμοστούν αξιόπιστα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής στο εγγύς μέλλον.

Ορισμένες διατάξεις του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Τσεχίας σχετικά με (α) την προσωπική ανεξαρτησία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της και (β) την εμπιστευτικότητα είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό. Επίσης, ορισμένες διατάξεις του Νόμου για το Ελεγκτικό Συνέδριο της Τσεχίας είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Η τσεχική νομοθεσία, ιδίως ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα, δεν προβλέπει τη νομική ενσωμάτωση της Κεντρικής Τράπεζας της Τσεχίας στο Ευρωσύστημα. Η Τσεχία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και, ως εκ τούτου, πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτήσεις προσαρμογής βάσει του Άρθρου 109 της Συνθήκης. Αυτό επηρεάζει ορισμένες διατάξεις του εν λόγω Νόμου.

3.2 ΕΣΘΟΝΙΑ

Βασικές προϋποθέσεις για να επιτύχει η Εσθονία υψηλού βαθμού διατηρήσιμη σύγκλιση είναι να συνεχίσει τη δημοσιονομική πειθαρχία, να προωθήσει αποφασιστικά τη συγκράτηση των μισθών και να περιορίσει την πιστωτική επέκταση, εξασφαλίζοντας παράλληλα αποτελεσματική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Τα μέτρα αυτά θα συμβάλουν επίσης στη μεθοδική μείωση του υψηλού ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών σε ανεκτά επίπεδα. Επιπλέον, η βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας θα αποτελέσει σημαντικό μεσοπρόθεσμο στόχο πολιτικής, ο οποίος είναι απαραίτητος για να επιτευχθεί διατηρήσιμη σταθερότητα των τιμών, να επιταχυνθεί ο ρυθμός της δυνητικής ανάπτυξης και να μειωθεί το επίμονα υψηλό ποσοστό ανεργίας της Εσθονίας.

Κατά την περίοδο αναφοράς η Εσθονία επέτυχε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 2,0%, δηλ. χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη.

Αν ανατρέξουμε σε μια μακρύτερη περίοδο, ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή στην Εσθονία ακολούθησε σε γενικές γραμμές καθοδική πορεία, αλλά άρχισε να επιταχύνεται πιο πρόσφατα. Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού αντανάκλα ορισμένες σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής στη σταθερότητα των τιμών μέσω της υιοθέτησης καθεστώτος επιτροπής συναλλάγματος ήδη από το 1992. Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού συνεχίστηκε τόσο σε περιόδους έντονης αύξησης όσο και σε περιόδους σημαντικής επιβράδυνσης του ρυθμού ανόδου του πραγματικού ΑΕΠ. Ο ρυθμός αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος υποχώρησε σε πολύ χαμηλά επίπεδα το 2000 και το 2001, αλλά σημείωσε μικρή επιτάχυνση το 2002 και το 2003. Οι τιμές των εισαγομένων και οι μεταβολές των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών συνέβαλαν σημαντικά στη βραχυπρόθεσμη μεταβλητότητα των ρυθμών πληθωρισμού. Όσον αφορά το μέλλον, σύμφωνα με τις προβλέψεις, ο πληθωρισμός θα κινηθεί γύρω στο 3% το 2004 και γύρω στο 2,5-3% το 2005. Οι ανοδικοί κίνδυνοι για τον πληθωρισμό συνδέονται κυρίως με τις δευτερογενείς επιδράσεις που πιθανόν να ασκήσουν οι υψηλότερες τιμές του πετρελαίου, οι αυξήσεις των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και η εξέλιξη του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Πιο μακροπρόθεσμα, η διατήρηση ενός περιβάλλοντος που συμβάλλει στη σταθερότητα των τιμών στην Εσθονία θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από την άσκηση της κατάλληλης δημοσιονομικής και μισθολογικής πολιτικής. Επίσης, η βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας θα αποτελέσει σημαντικό στόχο πολιτικής. Οι αυξήσεις των μισθών πρέπει να συμβαδίζουν με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και να λαμβάνουν υπόψη τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες. Επιπλέον, η διαδικασία σύγκλισης ενδέχεται να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα έτη, αν και είναι δύσκολο να υπολογιστεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Η κορώνα Εσθονίας συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ για τρεις περίπου μήνες, δηλ. για λιγότερο από δύο έτη πριν από την εξέταση της ΕΚΤ. Η Εσθονία εντάχθηκε στον ΜΣΙ ΙΙ με το υφιστάμενο καθεστώς επιτροπής συναλλάγματος, στο πλαίσιο μονομερούς δέσμευσης της εν λόγω χώρας, χωρίς έτσι να δημιουργούνται πρόσθετες υποχρεώσεις για την ΕΚΤ. Από την ένταξή της στον ΜΣΙ ΙΙ, η κορώνα Εσθονίας κινείται στο επίπεδο της κεντρικής ισοτιμίας της. Παράλληλα, οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών ήταν μικρές. Τα επίπεδα της πραγματικής ισοτιμίας – τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε σταθμισμένους όρους – κινούνται πλησίον των ιστορικών μέσων όρων. Τέλος, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του ισοζυγίου κίνησης κεφαλαίων μαζί ήταν 12,7% του ΑΕΠ το 2003, το υψηλότερο μεταξύ των εξεταζόμενων χωρών. Οι μακροπρόθεσμες ροές κεφαλαίων, αν και επέδειξαν μια σχετική μεταβλητότητα, χρηματοδοτούν μεγάλο μέρος του ελλείμματος του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών.

Το 2003 η Εσθονία κατέγραψε δημοσιονομικό πλεόνασμα 3,1% του ΑΕΠ, άρα επέτυχε άνετα την τιμή αναφοράς του λόγου του ελλείμματος (3%). Η Εσθονία δεν παρουσιάζει υπερβολικό έλλειμμα. Ο ανέλπιστα υψηλός λόγος του πλεονάσματος του 2003 προβλέπεται να μειωθεί σημαντικά σε 0,3% το 2004, γεγονός που θα έχει επεκτατικά αποτελέσματα για την οικονομία, παρά τους ευνοϊκούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης. Ο λόγος του δημόσιου χρέους παρέμεινε σταθερός στο 5,3% του ΑΕΠ το 2003, δηλ. πολύ χαμηλότερα από την τιμή αναφοράς (60%), και προβλέπεται να μειωθεί σε 4,8% το 2004. Ωστόσο, επιβάλλεται να συνεχιστεί η συνετή δημοσιονομική πολιτική λόγω του πολύ μεγάλου ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Εσθονίας. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών

εξελίξεων, βάσει των δημοσιονομικών πλεονασμάτων που προβλέπονται στο Πρόγραμμα Σύγκλισης, η Εσθονία θα εξακολουθήσει να επιτυγχάνει το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση.

Όσον αφορά τη γήρανση του πληθυσμού, ενώ η Εσθονία διαθέτει πολύ χαμηλό λόγο δημόσιου χρέους, σημαντικά δημόσια χρηματοοικονομικά αποθεματικά και ένα ταχέως αναπτυσσόμενο πλήρως κεφαλαιοποιητικό πυλώνα συντάξεων, η γήρανση του πληθυσμού αναμένεται να ασκήσει πιέσεις στο διανεμητικό σύστημα συντάξεων που εξακολουθεί να υπάρχει.

Η Εσθονία δεν διαθέτει εναρμονισμένο μακροπρόθεσμο επιτόκιο ώστε να εξεταστεί ο βαθμός σύγκλισης. Ωστόσο, δεδομένου του χαμηλού επιπέδου του δημόσιου χρέους και βάσει μιας ευρείας ανάλυσης των χρηματοπιστωτικών αγορών, δεν υπάρχουν ενδείξεις που να συνηγορούν υπέρ αρνητικής αξιολόγησης.

Ορισμένες διατάξεις του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Εσθονίας που αφορούν την προσωπική ανεξαρτησία του Διοικητή και των Υποδιοικητών της είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Η εσθονική νομοθεσία, ιδίως ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα, δεν προβλέπει τη νομική ενσωμάτωση της Κεντρικής Τράπεζας της Εσθονίας στο Ευρωσύστημα. Η Εσθονία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και, ως εκ τούτου, πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτήσεις προσαρμογής βάσει του Άρθρου 109 της Συνθήκης. Αυτό επηρεάζει ορισμένες διατάξεις του εν λόγω Νόμου. Προτείνεται επίσης να τροποποιηθεί το άρθρο 111 του Συντάγματος της Εσθονίας για λόγους νομικής βεβαιότητας.

3.3 ΚΥΠΡΟΣ

Βασικές προϋποθέσεις για την επίτευξη υψηλού βαθμού διατηρήσιμης σύγκλισης στην Κύπρο είναι η υιοθέτηση μιας σταθερής και αξιόπιστης μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής στρατηγικής, καθώς και η σαφής και διαρκής βελτίωση των δημοσιονομικών επιδόσεων της χώρας. Επίσης, πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω ο ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και να αναθεωρηθεί ο μηχανισμός τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, ούτως ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες για την ενίσχυση της δυναμικής ανάπτυξης και τη μείωση των κινδύνων που συνδέονται με την αδράνεια του πληθωρισμού.

Κατά την περίοδο αναφοράς η Κύπρος επέτυχε μέσω δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 2,1%, δηλ. χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη. Αν ανατρέξουμε σε μια μακρύτερη περίοδο, ο πληθωρισμός βάσει τόσο του ΕνΔΤΚ όσο και του ΔΤΚ στην Κύπρο παρέμεινε σχετικά συγκρατημένος, αν και παρατηρήθηκαν περιόδοι σχετικά υψηλού πληθωρισμού λόγω της έντονης επίδρασης δυσμενών εξωτερικών παραγόντων. Η επίδοση του πληθωρισμού στην Κύπρο αντανάκλα ορισμένες σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως την απόφαση να διατηρηθεί καθεστώς σύνδεσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας (που ισχύει από το 1960) και να γίνει η σταθερότητα των τιμών ο βασικός σκοπός της νομισματικής πολιτικής. Η σχετική συγκράτηση του πληθωρισμού υποστηρίχθηκε από την απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και των κλάδων δικτύων. Έως το 2001 η επίδοση αυτή επιτεύχθηκε σε περιβάλλον σταθερής οικονομικής ανάπτυξης, αν και ο ρυθμός της επιβραδύνθηκε το 2002 και το 2003. Το ποσοστό ανεργίας παρέμεινε σχετικά σταθερό και σε χαμηλά επίπεδα. Όσον αφορά το μέλλον, σύμφωνα με τις προβλέψεις, ο πληθωρισμός βάσει του ΔΤΚ θα κυμανθεί μεταξύ 2,1% και 2,6% το 2004 και το 2005. Οι

κύριοι ανοδικοί κίνδυνοι βραχυπρόθεσμα συνδέονται με τις δευτερογενείς επιδράσεις των πρόσφατων διαταραχών των τιμών του πετρελαίου, καθώς και με την εξέλιξη των τιμών των ειδών διατροφής. Πιο μακροπρόθεσμα, η διατήρηση ενός περιβάλλοντος που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών στην Κύπρο θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από την εφαρμογή συνετής νομισματικής πολιτικής (ιδίως λόγω της μεταβλητότητας των ροών του ισοζυγίου πληρωμών και της πρόσφατης ολοκλήρωσης της πλήρους απελευθέρωσης της κίνησης κεφαλαίων), την υιοθέτηση μιας σταθερής και αξιόπιστης μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής στρατηγικής και την επίτευξη σαφούς και διατηρήσιμης βελτίωσης των δημοσιονομικών επιδόσεων. Επίσης, πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω ο ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών κοινής ωφέλειας. Οι αυξήσεις των μισθών θα πρέπει να συμβαδίζουν με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, λαμβανομένων υπόψη και των εξελίξεων στις ανταγωνίστριες χώρες, ενώ θα πρέπει να αναθεωρηθεί ο μηχανισμός τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των μισθών και ορισμένων κοινωνικών παροχών (επιδόματα κόστους διαβίωσης), ούτως ώστε να μειωθούν οι κίνδυνοι που συνδέονται με την αδράνεια του πληθωρισμού.

Η Κύπρος δεν συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ. Κατά την περίοδο αναφοράς, σε περιβάλλον πολύ χαμηλής μεταβλητότητας, η ισοτιμία της λίρας Κύπρου έναντι του ευρώ κινήθηκε εν πολλοίς κοντά στη μέση ισοτιμία του Οκτωβρίου 2002, η οποία χρησιμοποιείται ενδεικτικά ως σημείο αναφοράς ελλείψει κεντρικής ισοτιμίας στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ. (Παρόμοια σύμβαση είχε υιοθετηθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις. Σημειωτέον ότι αυτή η επιλογή δεν αντανάκλα καμία κρίση σχετικά με το ενδεδειγμένο επίπεδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.) Παράλληλα, οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών ήταν σημαντικές. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, την

τελευταία οκταετία η Κύπρος, η οποία είναι μια μικρή και ανοικτή οικονομία με εξειδίκευση σε συγκεκριμένους τομείς, καταγράφει συνεχώς ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί, τα οποία συχνά είναι μεγάλα. Τα τελευταία χρόνια τα ελλείμματα αυτά χρηματοδοτούνται ως επί το πλείστον από καθαρές εισροές άμεσων επενδύσεων, καθώς και από εισροές κεφαλαίων στην κατηγορία των «λοιπών επενδύσεων», οι οποίες περιλαμβάνουν κυρίως καταθέσεις από μη κατοίκους.

Το 2003 η Κύπρος κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 6,4% του ΑΕΠ, δηλ. πολύ υψηλότερο από την τιμή αναφοράς, και, αν δεν είχαν ληφθεί προσωρινά μέτρα, το έλλειμμα θα είχε ανέλθει σε 7,8% του ΑΕΠ. Η Κύπρος παρουσιάζει σήμερα υπερβολικό έλλειμμα. Το έλλειμμα προβλέπεται να μειωθεί σε 5,2% του ΑΕΠ το 2004. Ο λόγος του δημόσιου χρέους αυξήθηκε σε 70,9% το 2003, δηλ. υπερβαίνει την τιμή αναφοράς (60%). Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών εξελίξεων, ο λόγος του χρέους προβλέπεται να αυξηθεί στο 72,6% το 2004. Αν διατηρηθεί ο λόγος του συνολικού ή του πρωτογενούς αποτελέσματος του 2004 και τα επόμενα έτη, δεν θα σταθεροποιηθεί ο λόγος του χρέους, συνεπώς χρειάζεται περαιτέρω σημαντική πρόοδος στον τομέα της εξυγίανσης. Αν το δημοσιονομικό έλλειμμα διαμορφωθεί στα επίπεδα που προβλέπονται για τα επόμενα έτη, η Κύπρος θα επιτύχει το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση μόνο μετά το 2007.

Οι λόγοι εσόδων και δαπανών του δημόσιου τομέα είναι αρκετά υψηλοί. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από κρατικές εγγυήσεις ανέρχονταν γύρω στο 10% του ΑΕΠ της Κύπρου. Ωστόσο, δεν υπάρχει συμφωνημένη μέθοδος για την εκτίμηση του ακριβούς μεγέθους των ενδεχόμενων δημοσιονομικών υποχρεώσεων (συμπεριλαμ-

βανομένων και άλλων στοιχείων) και οι εκτιμήσεις μπορεί να διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό.

Όσον αφορά τους λοιπούς δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2002 και το 2003 ο λόγος του ελλείμματος υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ. Η γήρανση του πληθυσμού αναμένεται να ασκήσει σημαντικές πιέσεις στο σύστημα συντάξων, το οποίο εξακολουθεί να είναι διανεμητικού τύπου. Η συνολική επιβάρυνση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα αν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία αναμένεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 5,2% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. κάτω από την τιμή αναφοράς του κριτηρίου των επιτοκίων. Η διαφορά μεταξύ των μακροπρόθεσμων επιτοκίων της Κύπρου και των μέσων αποδόσεων των ομολόγων της ζώνης του ευρώ παρέμεινε σχετικά σταθερή κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς, αλλά άρχισε να αυξάνεται εντονότερα στη διάρκεια του 2004.

Η κυπριακή νομοθεσία, ιδίως ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, δεν προβλέπει τη νομική ενσωμάτωση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στο Ευρωσύστημα. Η Κύπρος είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και, ως εκ τούτου, πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτήσεις προσαρμογής βάσει του Άρθρου 109 της Συνθήκης. Αυτό επηρεάζει ορισμένες διατάξεις του εν λόγω Νόμου.

3.4 ΛΕΤΟΝΙΑ

Βασικές προϋποθέσεις για την επίτευξη υψηλού βαθμού διατηρήσιμης σύγκλισης στη Λετονία είναι η εφαρμογή ορθής πολιτικής για τη δημοσιονομική εξυγίανση και η συγκράτηση της έντονης πιστωτικής επέκτασης. Χάρη σε μια τέτοια στρατηγική,

το μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Λετονίας θα μειωθεί μεθοδικά σε διατηρήσιμα επίπεδα. Επίσης, πρέπει να εφαρμοστεί πολιτική συγκράτησης των μισθών ώστε να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών. Επιπλέον, πρέπει να αυξηθεί περαιτέρω η ευελιξία των αγορών προϊόντων και να αντιμετωπιστούν τα διαρθρωτικής φύσεως προβλήματα που παραμένουν στην αγορά εργασίας, ούτως ώστε να αυξηθεί το δυνητικό προϊόν και να μειωθεί το υψηλό επίπεδο ανεργίας της Λετονίας.

Κατά την περίοδο αναφοράς από το Σεπτέμβριο του 2003 έως τον Αύγουστο του 2004, η Λετονία σημείωσε μέσο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 4,9%, δηλ. σημαντικά πάνω από την τιμή αναφοράς (2,4%). Αν ανατρέξουμε σε μια μακρύτερη περίοδο, ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή στη Λετονία ακολούθησε σε γενικές γραμμές καθοδική πορεία, η οποία όμως αντιστράφηκε το 2003. Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού έως το 2003 αντανακλούσε ορισμένες σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής, η οποία έχει ως πρωταρχικό σκοπό την επίτευξη σταθερότητας των τιμών μέσω της υιοθέτησης ενός καθεστώτος αυστηρά σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας από το 1994. Η μείωση του πληθωρισμού συνοδεύθηκε από εύρωστη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ. Το ποσοστό ανεργίας μειώνεται σταδιακά, αλλά παραμένει σε υψηλό επίπεδο, παρά την εύρωστη οικονομική ανάπτυξη. Ο ρυθμός αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος μειώθηκε έντονα από το 1996, αλλά η πτωτική τάση του αντιστράφηκε το 2003, καθώς η μισθολογική δαπάνη ανά μισθωτό αυξήθηκε σημαντικά, υπερβαίνοντας κατά πολύ την άνοδο της παραγωγικότητας, κυρίως λόγω των εξελίξεων στον τομέα των υπηρεσιών. Όσον αφορά το μέλλον, σύμφωνα με τις προβλέψεις των περισσότερων μεγάλων διεθνών ιδρυμάτων, ο πληθωρισμός θα είναι 4,0-5,8% το 2004 και 3,3-3,5% το

2005. Οι πληθωριστικοί κίνδυνοι συνδέονται κυρίως με τις δευτερογενείς επιδράσεις που πιθανόν να ασκήσουν το σημερινό υψηλό επίπεδο του πληθωρισμού και η έντονη εγχώρια ζήτηση, η οποία τροφοδοτείται από την ταχεία πιστωτική επέκταση. Πιο μακροπρόθεσμα, η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που συμβάλλει στη σταθερότητα των τιμών στη Λετονία θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από την εφαρμογή ορθής μακροοικονομικής πολιτικής, ιδίως μέσω της περιστολής των δημόσιων δαπανών. Οι αυξήσεις των μισθών δεν πρέπει να υπερβαίνουν την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, λαμβανομένων υπόψη και των εξελίξεων στις ανταγωνίστριες χώρες. Επιπλέον, η περαιτέρω βελτίωση της ευελιξίας της αγοράς προϊόντων και η αντιμετώπιση των διαρθρωτικής φύσεως προβλημάτων που παραμένουν στην αγορά εργασίας μπορεί να συμβάλουν στην αύξηση του δυνητικού προϊόντος και στη μείωση του υψηλού επιπέδου ανεργίας της Λετονίας. Επίσης, η διαδικασία σύγκλισης ενδέχεται να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα έτη, αν και είναι δύσκολο να υπολογιστεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Η Λετονία δεν συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ. Δεδομένου ότι το λατς Λετονίας είναι συνδεδεμένο με τα ειδικά τραβηκτικά δικαιώματα, η εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας του έναντι του ευρώ αντανακλούσε κυρίως τις κινήσεις του ευρώ έναντι του δολαρίου ΗΠΑ και, σε μικρότερο βαθμό, έναντι του γιεν Ιαπωνίας και της λίρας Αγγλίας. Κατά την περίοδο αναφοράς, εν μέσω σχετικά υψηλής μεταβλητότητας, το νόμισμα της Λετονίας παρουσίαζε συνεχή υποτίμηση έναντι του ευρώ και κινήθηκε σε επίπεδα πολύ χαμηλότερα από τη μέση ισοτιμία του Οκτωβρίου 2002, η οποία χρησιμοποιείται ενδεικτικά ως σημείο αναφοράς ελλείψει κεντρικής ισοτιμίας στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ. (Παρόμοια σύμβαση είχε υιοθετηθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις. Σημειωτέον ότι αυτή η επιλογή δεν αντανακλά καμία κρίση σχετικά με το ενδεδειγμένο επίπεδο της συναλλαγματικής

ισοτιμίας). Παράλληλα, οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών αυξήθηκαν από 0,8 της εκατοστιαίας μονάδας το τέταρτο τρίμηνο του 2002 σε 2,0 εκατοστιαίες μονάδες το τρίτο τρίμηνο του 2004. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, την τελευταία οκταετία η Λετονία καταγράφει συνεχώς μεγάλα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί. Στη χρηματοδότηση του ελλείμματος του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών συνέβαλαν οι καθαρές εισροές άμεσων επενδύσεων.

Το 2003 η Λετονία κατέγραψε λόγο δημοσιονομικού ελλείμματος 1,5% του ΑΕΠ, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς, ενώ για το 2004 προβλέπεται αύξηση σε 2,0%. Η Λετονία σήμερα δεν παρουσιάζει υπερβολικό έλλειμμα. Ο λόγος του δημόσιου χρέους αυξήθηκε σε 14,4% του ΑΕΠ το 2003, παραμένοντας πολύ χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς (60%). Για το 2004 προβλέπεται περαιτέρω αύξηση σε 14,7%. Αν το δημοσιονομικό έλλειμμα διαμορφωθεί στα επίπεδα που προβλέπονται για τα επόμενα έτη, η Λετονία δεν θα επιτύχει το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση. Πρέπει επίσης να εφαρμοστεί συνετή δημοσιονομική πολιτική ώστε να συγκρατηθούν οι πληθωριστικές πιέσεις και να μειωθεί το μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Στο πλαίσιο αυτό, ένα αποτελεσματικότερο και φιλικότερο προς την απασχόληση σύστημα φορολογίας/παροχών θα ενισχύσει τα κίνητρα για εργασία και θα συμβάλει στη δημοσιονομική εξυγίανση, προάγοντας παράλληλα την οικονομική ανάπτυξη και τη σύγκλιση των πραγματικών εισοδημάτων, εν όψει της ολοκλήρωσης της διαδικασίας μετάβασης στην οικονομία της αγοράς.

Όσον αφορά τους λοιπούς δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2002 ο λόγος του ελλείμματος

υπερέβη το λόγο των δαπανών για δημόσιες επενδύσεις προς το ΑΕΠ, ενώ δεν συνέβη το ίδιο το 2003. Σε σχέση με τη γήρανση του πληθυσμού, η Λετονία επωφελείται από το χαμηλό λόγο του δημόσιου χρέους και διαθέτει έναν αναπτυσσόμενο πλήρως κεφαλαιοποιητικό πυλώνα συντάξεων. Επίσης, το διανεμητικό σύστημα λειτουργεί σήμερα ως σύστημα ενδεικτικά καθορισμένων εισφορών, στο οποίο οι συντάξεις αναπροσαρμόζονται αυτόματα ανάλογα με τις μεταβολές στη βάση καθορισμού εισφορών και το προσδόκιμο ζωής. Συνεπώς, το σύστημα θα παραμείνει σε ισορροπία, με σταθερά ποσοστά εισφορών, παρά τη γήρανση του πληθυσμού. Ωστόσο, η μετάβαση στο νέο σύστημα βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη. Η συνολική επιβάρυνση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα αν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία αναμένεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 5,0% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. κάτω από την τιμή αναφοράς του κριτηρίου των επιτοκίων. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στη Λετονία προσέγγισαν σημαντικά τα αντίστοιχα επιτόκια της ζώνης του ευρώ, αντανακλώντας τις χαμηλές πληθωριστικές πιέσεις και τη συνετή δημοσιονομική πολιτική.

Ορισμένες διατάξεις του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Λετονίας που αφορούν (α) τη λειτουργική ανεξαρτησία και (β) την προσωπική ανεξαρτησία του Διοικητή και των άλλων μελών του Συμβουλίου της είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Η λετονική νομοθεσία, ιδίως ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα, δεν προβλέπει τη νομική ενσωμάτωση της Κεντρικής Τράπεζας της Λετονίας στο Ευρωσύστημα. Η Λετονία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και, ως εκ τούτου, πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις

απαιτήσεις προσαρμογής βάσει του Άρθρου 109 της Συνθήκης. Αυτό επηρεάζει ορισμένες διατάξεις του εν λόγω νόμου.

3.5 ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Βασικές προϋποθέσεις για την επίτευξη υψηλού βαθμού διατηρήσιμης σύγκλισης στη Λιθουανία είναι η εφαρμογή μιας ορθής πολιτικής για τη δημοσιονομική εξυγίανση και η βελτίωση των δημοσιονομικών επιδόσεων, η ενίσχυση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων, η απελευθέρωση των τομέων που υπόκεινται σε διοικητικό έλεγχο και η περαιτέρω βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας. Τα μέτρα αυτά θα συμβάλουν στη διατήρηση ενός περιβάλλοντος που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών. Απαιτείται επίσης αποφασιστικότητα για τη συγκράτηση της επί του παρόντος έντονης πιστωτικής επέκτασης και την αποτελεσματική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ούτως ώστε να αντεπεξέλθει η χώρα στο μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.

Κατά την περίοδο αναφοράς η Λιθουανία σημείωσε ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ -0,2%, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη. Λόγω συνδυασμού ειδικών παραγόντων, η Λιθουανία θεωρείται σήμερα εξαίρεση όσον αφορά τη σταθερότητα των τιμών. Αν ανατρέξουμε σε μια μακρύτερη περίοδο, ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή στη Λιθουανία ακολούθησε σε γενικές γραμμές καθοδική πορεία. Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού ενισχύθηκε από τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής στη σταθερότητα των τιμών, ιδίως μέσω της υιοθέτησης καθεστώτος επιτροπής συναλλάγματος από το 1994. Η μείωση του πληθωρισμού στο τέλος της δεκαετίας του '90 συνδυάστηκε με σχετικά έντονη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ. Ωστόσο, λόγω της επίδρασης της ρωσικής κρίσης στη Λιθουανία, ο ρυθμός αύξησης του

πραγματικού ΑΕΠ έγινε αρνητικός το 1999, και μάλιστα επηρέασε καθοδικά την εξέλιξη του πληθωρισμού. Ο ρυθμός αύξησης της μισθολογικής δαπάνης ανά μισθωτό επιβραδύνθηκε έντονα από τα τέλη της δεκαετίας του '90 και η εξέλιξη των τιμών των εισαγομένων ενίσχυσε τη διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού κατά το μεγαλύτερο μέρος της εξεταζόμενης περιόδου. Οι αρνητικοί ρυθμοί πληθωρισμού από τα μέσα του 2002 έως τις αρχές του 2004 οφείλονται σε μεγάλο βαθμό σε συνδυασμό ειδικών παραγόντων, συγκεκριμένα στη σημαντική μείωση των τιμών των ειδών διατροφής, του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, των τιμών των εισαγομένων και των τιμών των τηλεπικοινωνιών. Αν και παρόμοια εξέλιξη των τιμών σημειώθηκε σε κάποιο βαθμό και σε ορισμένα άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ, η Λιθουανία επηρεάστηκε εντονότερα από τις υπόλοιπες χώρες. Οι ρυθμοί του πληθωρισμού ήταν αρκετά μεταβλητοί κατά την εξεταζόμενη περίοδο, εν μέρει λόγω της έντονης επίδρασης που άσκησε η εξέλιξη των τιμών των ειδών διατροφής και της ενέργειας στον πληθωρισμό τιμών καταναλωτή στη Λιθουανία. Όσον αφορά το μέλλον, σύμφωνα με τις προβλέψεις, ο πληθωρισμός θα αυξηθεί σε 1% περίπου το 2004 και σε 2% το 2005. Οι ανοδικοί κίνδυνοι για τον πληθωρισμό την περίοδο αυτή συνδέονται κυρίως με την ενδεχόμενη υπερθέρμανση της οικονομίας, την έντονη πιστωτική επέκταση, την επεκτατική δημοσιονομική πολιτική και τις πιθανές δευτερογενείς επιδράσεις της πρόσφατης ανόδου του πληθωρισμού. Πιο μακροπρόθεσμα, η διατήρηση ενός περιβάλλοντος που συμβάλλει στη σταθερότητα των τιμών στη Λιθουανία θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από την εφαρμογή μιας σταθερής πολιτικής δημοσιονομικής εξυγίανσης, τις εύλογες αυξήσεις των μισθών, την ενίσχυση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων και τη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας. Επίσης, η διαδικασία σύγκλισης ενδέχεται να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα έτη, αν και είναι δύσκολο να υπολογιστεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Το λίτας Λιθουανίας συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ για τρεις περίπου μήνες, δηλ. για λιγότερο από δύο έτη πριν από την εξέταση της ΕΚΤ. Η Λιθουανία εντάχθηκε στον ΜΣΙ ΙΙ με το υφιστάμενο καθεστώς επιτροπής συναλλάγματος, στο πλαίσιο μονομερούς δέσμευσης της εν λόγω χώρας, χωρίς έτσι να δημιουργούνται πρόσθετες υποχρεώσεις για την ΕΚΤ. Από την ένταξή του στον ΜΣΙ ΙΙ, το λίτας Λιθουανίας κινήθηκε στο επίπεδο της κεντρικής ισοτιμίας του. Παράλληλα, οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών ήταν μικρές. Τα επίπεδα της πραγματικής ισοτιμίας – τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε σταθμισμένους όρους – είναι λίγο υψηλότερα από τους ιστορικούς μέσους όρους και το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του ισοζυγίου κίνησης κεφαλαίων μαζί είναι μεγάλο. Οι ξένες άμεσες επενδύσεις συνέβαλαν σημαντικά στη χρηματοδότηση του ελλείμματος τα τελευταία χρόνια, αλλά μειώθηκαν το 2003.

Το 2003 η Λιθουανία κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 1,9% του ΑΕΠ, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς. Σήμερα η Λιθουανία δεν παρουσιάζει υπερβολικό έλλειμμα. Για το 2004 το έλλειμμα προβλέπεται να αυξηθεί σε 2,6% του ΑΕΠ, παρά τους ευνοϊκούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης. Ο λόγος του δημόσιου χρέους μειώθηκε σε 21,4% του ΑΕΠ το 2003 και προβλέπεται να παραμείνει στο επίπεδο αυτό το 2004, δηλ. πολύ κάτω από την τιμή αναφοράς (60%). Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών εξελίξεων, αν το δημοσιονομικό έλλειμμα διαμορφωθεί στα επίπεδα που προβλέπονται για τα επόμενα έτη, η Λιθουανία δεν θα επιτύχει το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση. Λόγω του μεγάλου ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Λιθουανίας, επιβάλλεται η άσκηση συνετής δημοσιονομικής πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτό, ένα αποτελεσματικότερο

και φιλικότερο προς την απασχόληση σύστημα φορολογίας/παροχών θα ενισχύσει τα κίνητρα για εργασία και θα συμβάλει σημαντικά στη δημοσιονομική εξυγίανση, προάγοντας παράλληλα την οικονομική ανάπτυξη και τη σύγκλιση των πραγματικών εισοδημάτων, εν όψει της ολοκλήρωσης της διαδικασίας μετάβασης στην οικονομία της αγοράς.

Όσον αφορά τους λοιπούς δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2002 και το 2003 ο λόγος του ελλείμματος δεν υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ. Σε σχέση με τη γήρανση του πληθυσμού, αν και η Λιθουανία παρουσιάζει χαμηλό λόγο δημόσιου χρέους και διαθέτει έναν ταχέως αναπτυσσόμενο πλήρως κεφαλαιοποιητικό πυλώνα συντάξεων, η γήρανση του πληθυσμού αναμένεται να ασκήσει πιέσεις στο διανεμητικό σύστημα συντάξεων που εξακολουθεί να υπάρχει. Η συνολική επιβάρυνση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα αν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία αναμένεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων κατά την περίοδο αναφοράς ήταν 4,7%, δηλ. κάτω από την τιμή αναφοράς για το κριτήριο των επιτοκίων. Τα επιτόκια αυτά εξακολούθησαν να προσεγγίζουν τις μέσες αποδόσεις των ομολόγων της ζώνης του ευρώ, αντανακλώντας χαμηλές πληθωριστικές πιέσεις και εμπιστοσύνη στο καθεστώς επιτροπής συναλλάγματος.

Ορισμένες νομοθετικές διατάξεις που αφορούν την προσωπική ανεξαρτησία του Προέδρου και των μελών του Συμβουλίου της Κεντρικής Τράπεζας της Λιθουανίας είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό. Συγκεκριμένα, ενδέχεται να χρειαστεί προσαρμογή του Συντάγματος για να εκπληρωθεί η υποχρέωση ανεξαρτησίας της Κεντρικής Τράπεζας της Λιθουανίας.

Η λιθουανική νομοθεσία, ιδίως ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα, δεν προβλέπει τη νομική ενσωμάτωση της Κεντρικής Τράπεζας της Λιθουανίας στο Ευρωσύστημα. Η Λιθουανία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και, ως εκ τούτου, πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτήσεις προσαρμογής βάσει του Άρθρου 109 της Συνθήκης. Αυτό επηρεάζει ορισμένες διατάξεις του εν λόγω Νόμου καθώς και άλλα νομοθετήματα.

3.6 ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Βασικές προϋποθέσεις για την επίτευξη υψηλού βαθμού διατηρήσιμης σύγκλισης στην Ουγγαρία είναι η εφαρμογή μιας διατηρήσιμης και αξιόπιστης πολιτικής για τη δημοσιονομική εξυγίανση και η σαφής βελτίωση των δημοσιονομικών επιδόσεων της χώρας. Η δημοσιονομική πειθαρχία είναι σημαντική για τη συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων, τη μείωση του μεγάλου ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και την αποκατάσταση της αξιοπιστίας, η οποία, με τη σειρά της, θα στηρίξει τη σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Επίσης, πρέπει απαραίτητα να ασκηθεί πολιτική συγκράτησης των μισθών, ούτως ώστε να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών. Επιπλέον, πρέπει να βελτιωθούν οι συνθήκες που επικρατούν στις αγορές εργασίας μεσοπρόθεσμα, ούτως ώστε να επιταχυνθεί η δυναμική ανάπτυξη και να αυξηθεί το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης της Ουγγαρίας.

Κατά την περίοδο αναφοράς η Ουγγαρία κατέγραψε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 6,5%, δηλ. σημαντικά υψηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη. Αν ανατρέξουμε σε μια μακρύτερη περίοδο, ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή στην Ουγγαρία ακολούθησε σε γενικές γραμμές καθοδική πορεία, παρά το σχετικά έντονο ρυθμό αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ. Ωστόσο,

άρχισε να επιταχύνεται εκ νέου σημαντικά από τα μέσα του 2003 και εξής. Η προηγούμενη διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού στην Ουγγαρία αντανακλά ορισμένες σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως το καθεστώς διολισθαίνουσας σύνδεσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας που τέθηκε σε εφαρμογή το 1995 και τις μεταβολές του πλαισίου άσκησης της νομισματικής πολιτικής το 2001. Η δημοσιονομική πολιτική αρχικά στήριζε την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, αλλά έγινε επεκτατική από το 2001. Το ίδιο ισχύει και για τη μισθολογική πολιτική, η οποία οδήγησε σε υπερβολική αύξηση των μισθών και του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος από το 2000 και εξής. Ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ επιβραδύνθηκε έντονα το 1996 και το 2001-2003, αλλά την περίοδο που μεσολάβησε επετεύχθη μείωση του πληθωρισμού και σχετικά έντονη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ. Οι τιμές των εισαγομένων άσκησαν μεγάλη καθοδική επίδραση στον πληθωρισμό από το 2001. Όσον αφορά το μέλλον, σύμφωνα με τις περισσότερες προβλέψεις, ο πληθωρισμός θα είναι 7% περίπου το 2004 και 4,5% το 2005. Οι ανοδικοί κίνδυνοι για τον πληθωρισμό συνδέονται κυρίως με τις δευτερογενείς επιδράσεις που πιθανόν να ασκήσουν οι μεταβολές της έμμεσης φορολογίας, οι αυξήσεις των τιμών του πετρελαίου και του φυσικού αερίου μέσω των προσδοκιών για τον πληθωρισμό και οι αναπροσαρμογές των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών. Πιο μακροπρόθεσμα, η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που συμβάλλει στη σταθερότητα των τιμών στην Ουγγαρία θα εξαρτηθεί από την άσκηση της κατάλληλης νομισματικής πολιτικής και την εφαρμογή πολιτικής για διατηρήσιμη δημοσιονομική εξυγίανση. Επιπλέον, είναι σημαντικό να ολοκληρωθεί η απελευθέρωση των κλάδων δικτύων και να αυξηθεί το σχετικά χαμηλό ποσοστό απασχόλησης της Ουγγαρίας. Οι αυξήσεις των μισθών πρέπει να συμβαδίζουν με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, λαμβανομένων υπόψη και των εξελίξεων στις

ανταγωνίστριες χώρες. Επίσης, η διαδικασία σύγκλισης ενδέχεται να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα έτη, αν και είναι δύσκολο να υπολογιστεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Η Ουγγαρία δεν συμμετείχε στον ΜΣΙ ΙΙ κατά την περίοδο αναφοράς. Κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αυτής το φορντ Ουγγαρίας υποτιμήθηκε έναντι του ευρώ και κινήθηκε σε επίπεδα χαμηλότερα από τη μέση ισοτιμία του Οκτωβρίου 2002, η οποία χρησιμοποιείται ενδεικτικά ως σημείο αναφοράς ελλείψει κεντρικής ισοτιμίας στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ. (Παρόμοια σύμβαση είχε υιοθετηθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις. Σημειωτέον ότι αυτή η επιλογή δεν αντανακλά καμία κρίση σχετικά με το ενδεχόμενο επίπεδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.) Η εξέλιξη αυτή φαίνεται ότι συνδεόταν κυρίως με την αβεβαιότητα των αγορών σχετικά με τη δημοσιονομική πολιτική της Ουγγαρίας και αντικατοπτρίστηκε επίσης στην υψηλή μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά το μεγαλύτερο μέρος της εξεταζόμενης περιόδου. Παράλληλα, οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών ήταν υψηλές. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, την τελευταία οκταετία η Ουγγαρία καταγράφει εν πολλοίς μεγάλα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί και πρόσφατα παρουσίασε μείωση των καθαρών ξένων άμεσων επενδύσεων.

Το 2003 η Ουγγαρία κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 6,2% του ΑΕΠ, δηλ. πολύ υψηλότερο από την τιμή αναφοράς και, αν δεν είχαν ληφθεί προσωρινά μέτρα, το έλλειμμα θα είχε ανέλθει σε 7,7% του ΑΕΠ. Η Ουγγαρία παρουσιάζει υπερβολικό έλλειμμα. Για το 2004 προβλέπεται μείωση σε 5,5% του ΑΕΠ. Ο λόγος του δημόσιου χρέους αυξήθηκε σε 59,1% του ΑΕΠ το 2003, δηλ. παρέμεινε χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς (60%), και προβλέπεται να

αυξηθεί σε 59,9% το 2004. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών εξελίξεων, αν διατηρηθεί ο λόγος του συνολικού ή του πρωτογενούς αποτελέσματος στα τρέχοντα επίπεδα, δεν θα παραμείνει ο λόγος του δημόσιου χρέους κάτω από το 60% του ΑΕΠ, συνεπώς απαιτείται περαιτέρω σημαντική εξυγίανση. Αν το δημοσιονομικό έλλειμμα διαμορφωθεί στα επίπεδα που προβλέπονται για τα επόμενα έτη, η Ουγγαρία δεν θα επιτύχει το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση. Επίσης, πρέπει να εφαρμοστεί συνετή δημοσιονομική πολιτική ώστε να συγκρατηθούν οι πληθωριστικές πιέσεις και να μειωθεί το υψηλό έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Οι λόγοι εσόδων και δαπανών είναι μάλλον υψηλοί. Στο πλαίσιο αυτό, ένα αποτελεσματικότερο και φιλικότερο προς την απασχόληση σύστημα φορολογίας/παροχών θα ενισχύσει τα κίνητρα για εργασία και θα συμβάλει σημαντικά στη δημοσιονομική εξυγίανση, προάγοντας παράλληλα την οικονομική ανάπτυξη και την πραγματική σύγκλιση των εισοδημάτων, εν όψει της ολοκλήρωσης της διαδικασίας μετάβασης στην οικονομία της αγοράς. Πρέπει επίσης να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί όσον αφορά τις δαπάνες και το έλλειμμα. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από κρατικές εγγυήσεις ανέρχονταν γύρω στο 5,4% του ΑΕΠ της Ουγγαρίας. Ωστόσο, δεν υπάρχει συμφωνημένη μέθοδος για την εκτίμηση του ακριβούς μεγέθους των ενδεχόμενων δημοσιονομικών υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων και άλλων στοιχείων) και οι εκτιμήσεις μπορεί να διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό.

Όσον αφορά τους λοιπούς δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2002 και το 2003 ο λόγος του ελλείμματος υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ. Σε σχέση με τη γήρανση του πληθυσμού, αν και η

Ουγγαρία διαθέτει έναν ταχέως αναπτυσσόμενο πλήρως κεφαλαιοποιητικό πυλώνα συντάξεων, η γήρανση του πληθυσμού αναμένεται να ασκήσει πιέσεις στο διανεμητικό σύστημα συντάξεων που εξακολουθεί να υπάρχει. Η συνολική επιβάρυνση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα αν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία αναμένεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Κατά την περίοδο αναφοράς, το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 8,1%, δηλ. πολύ πάνω από την τιμή αναφοράς. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της Ουγγαρίας και η διαφορά τους από τις αποδόσεις των ομολόγων της ζώνης του ευρώ παρέμειναν σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Αυτό σημαίνει ότι τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της Ουγγαρίας δεν προσέγγισαν συστηματικά τα αντίστοιχα επιτόκια της ζώνης του ευρώ.

Ορισμένες διατάξεις του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Ουγγαρίας σχετικά με (α) τη θεσμική ανεξαρτησία της και (β) την προσωπική ανεξαρτησία των μελών του Νομισματικού Συμβουλίου της είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Η ουγγρική νομοθεσία, ιδίως ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα, δεν προβλέπει τη νομική ενσωμάτωση της Τράπεζας της Ουγγαρίας στο Ευρωσύστημα. Η Ουγγαρία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και, ως εκ τούτου, πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτήσεις προσαρμογής βάσει του Άρθρου 109 της Συνθήκης. Αυτό επηρεάζει ορισμένες διατάξεις του εν λόγω Νόμου.

3.7 ΜΑΛΤΑ

Βασικές προϋποθέσεις για να επιτύχει η Μάλτα υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης είναι να υιοθετήσει μια σταθερή και αξιόπιστη μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική

στρατηγική και να επιτύχει σαφή και διατηρήσιμη δημοσιονομική εξυγίανση. Επιπλέον, για να βελτιωθούν οι συνθήκες που διασφαλίζουν σταθερότητα των τιμών και αύξηση της δυνητικής παραγωγής, χρειάζονται πολιτικές που θα βελτιώσουν τη λειτουργία της αγοράς εργασίας και θα ενισχύσουν τον ανταγωνισμό στις αγορές προϊόντων και τους κλάδους δικτύων.

Κατά την περίοδο αναφοράς η Μάλτα σημείωσε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 2,6%, δηλ. υψηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη. Αν ανατρέξουμε σε μια μακρύτερη περίοδο, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ υπήρξε σχετικά σταθερός στη Μάλτα. Αυτή η επίδοση αντανακλά ορισμένες σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως την απόφαση να διατηρηθεί το καθεστώς σύνδεσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας που ισχύει από το 1964 και την απόφαση να καταστεί η σταθερότητα των τιμών πρωταρχικός σκοπός της νομισματικής πολιτικής. Η σχετική συγκράτηση του πληθωρισμού ενισχύθηκε επίσης από την απελευθέρωση του εξωτερικού εμπορίου και από τη μεταρρύθμιση του ρυθμιστικού πλαισίου ορισμένων κλάδων δικτύων. Μέχρι το 2000 η εξέλιξη του πληθωρισμού στηρίχθηκε στη σταθερή οικονομική ανάπτυξη, η οποία όμως εξασθένησε σημαντικά την περίοδο 2001-2003. Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια, φθάνοντας το 8,2% το 2003. Οι τιμές των εισαγομένων, οι οποίες καθορίστηκαν σε μεγάλο βαθμό από τις διακυμάνσεις των τιμών των ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και του πετρελαίου, καθώς και από την ισοτιμία λίρας Μάλτας-δολαρίου ΗΠΑ, παρουσίασαν μεταβλητότητα. Υπάρχουν διαφορές μεταξύ του ΕνΔΤΚ και του ΔΤΚ, καθώς οι τιμές των ξενοδοχείων και των εστιατορίων έχουν υψηλότερο συντελεστή στάθμισης στο καλάθι του ΕνΔΤΚ από ό,τι στο καλάθι του ΔΤΚ. Όσον αφορά το μέλλον, σύμφωνα με την τελευταία πρόβλεψη του ΔΝΤ, ο ρυθμός ανόδου του πληθωρισμού βάσει του ΔΤΚ θα είναι περίπου 3,0% το 2004 και 2,0% το 2005.

Σύμφωνα και με την πρόσφατη πρόβλεψη της Κεντρικής Τράπεζας της Μάλτας, ο πληθωρισμός θα διαμορφωθεί στο 3% το 2004. Οι ανοδικοί κίνδυνοι για τον πληθωρισμό συνδέονται κυρίως με πιθανές δευτερογενείς επιδράσεις που θα προέλθουν από τις διαταραχές των τιμών του πετρελαίου και τις μεταβολές των έμμεσων φόρων. Πιο μακροπρόθεσμα, η διατήρηση και περαιτέρω ενίσχυση ενός περιβάλλοντος που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών στη Μάλτα θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από την άσκηση συνετής νομισματικής πολιτικής, ενόψει της πρόσφατης πλήρους απελευθέρωσης των ροών κεφαλαίου, και την υιοθέτηση μιας σταθερής και αξιόπιστης μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής στρατηγικής που θα οδηγήσει σε σαφή και διατηρήσιμη δημοσιονομική εξυγίανση. Επιπλέον, πρέπει να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων και τους κλάδους δικτύων. Επίσης, πρέπει να βελτιωθεί η λειτουργία της αγοράς εργασίας και οι αυξήσεις των μισθών να συμβαδίζουν με την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας, λαμβανομένων υπόψη και των εξελίξεων στις ανταγωνίστριες χώρες. Με δεδομένη τη σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων για το πετρέλαιο ντίζελ και το ισχύον συναλλαγματικό καθεστώς, οι διαταραχές των τιμών του πετρελαίου μπορεί να επηρεάσουν ταχύτερα τον εγχώριο πληθωρισμό στο μέλλον. Επίσης, η διαδικασία σύγκλισης μπορεί να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα χρόνια, αν και η ακριβής έκταση της επίδρασης είναι δύσκολο να εκτιμηθεί.

Η Μάλτα δεν συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ. Κατά την περίοδο αναφοράς η λίρα Μάλτας κινήθηκε κατά κύριο λόγο σε επίπεδο χαμηλότερο από τη μέση ισοτιμία της έναντι του ευρώ τον Οκτώβριο του 2002, η οποία χρησιμοποιείται ενδεικτικά ως σημείο αναφοράς ελλείπει κεντρικής ισοτιμίας στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ. (Παρόμοια σύμβαση είχε υιοθετηθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις. Σημειωτέον ότι αυτή η επιλογή δεν αντανakλά καμία κρίση σχετικά με το

ενδεδειγμένο επίπεδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.) Με δεδομένο το συναλλαγματικό καθεστώς που ισχύει στη Μάλτα, το γεγονός αυτό αντανakλούσε κυρίως την υποτίμηση του δολαρίου ΗΠΑ έναντι του ευρώ κατά την εν λόγω περίοδο. Παράλληλα, οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του EURIBOR τριών μηνών ήταν εν πολλοίς περιορισμένες. Όσον αφορά άλλες εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, από το 1996 η Μάλτα παρουσιάζει ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και στο ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί, τα οποία κατά καιρούς υπήρξαν μεγάλα. Όσον αφορά τη χρηματοδότηση, οι άμεσες επενδύσεις και οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου μαζί παρουσιάζουν σημαντικές καθαρές εκροές από το 2002, ενώ ο κύριος όγκος των εισροών κεφαλαίου καταγράφηκε στην κατηγορία των «λοιπών επενδύσεων».

Το 2003 η Μάλτα κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 9,7% του ΑΕΠ (στο οποίο περιλαμβάνονται προσωρινά μέτρα που αυξάνουν το έλλειμμα, με επίδραση ύψους 3,0% του ΑΕΠ), δηλ. πολύ πάνω από την τιμή αναφοράς. Η Μάλτα παρουσιάζει σήμερα υπερβολικό έλλειμμα. Για το 2004 προβλέπεται μείωση του ελλείμματος σε 5,2% του ΑΕΠ. Ο λόγος του δημόσιου χρέους αυξήθηκε σε 71,1% του ΑΕΠ το 2003, παραμένοντας πάνω από την τιμή αναφοράς (60%), και προβλέπεται να αυξηθεί σε 73,8% το 2004. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών εξελίξεων, αν διατηρηθεί ο λόγος του συνολικού ή του πρωτογενούς αποτελέσματος στα σημερινά επίπεδα, δεν θα επιτευχθεί μείωση του λόγου του δημόσιου χρέους, συνεπώς χρειάζεται σημαντική περαιτέρω εξυγίανση. Αν το δημοσιονομικό έλλειμμα διαμορφωθεί στο προβλεπόμενο ύψος τα επόμενα χρόνια, η Μάλτα δεν θα επιτύχει το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση. Οι λόγοι εσόδων και δαπανών είναι αρκετά υψηλοί. Στο πλαίσιο αυτό, ένα αποτελεσματικότερο και φιλικότερο προς

την απασχόληση σύστημα φορολογίας/ παροχών θα ενισχύσει τα κίνητρα για εργασία και θα συμβάλει σημαντικά στη δημοσιονομική εξυγίανση, προάγοντας παράλληλα την οικονομική ανάπτυξη και τη σύγκλιση των πραγματικών εισοδημάτων. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σύγκλισης της Μάλτας, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις από κρατικές εγγυήσεις ανήλθαν σε 15% περίπου του ΑΕΠ στο τέλος του 2003. Ωστόσο, δεν υπάρχει συμφωνημένη μέθοδος εκτίμησης του ακριβούς μεγέθους των ενδεχόμενων υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων και άλλων στοιχείων) και οι εκτιμήσεις μπορεί να διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό.

Όσον αφορά τους λοιπούς δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2002 και το 2003 ο λόγος του ελλείμματος υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ. Η γήρανση του πληθυσμού αναμένεται να ασκήσει σημαντικές πιέσεις στο σύστημα συντάξεων, το οποίο εξακολουθεί να είναι διανεμητικού χαρακτήρα. Η συνολική επιβάρυνση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα εάν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία προβλέπεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Κατά την περίοδο αναφοράς το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 4,7%, δηλ. κάτω από την τιμή αναφοράς του κριτηρίου των επιτοκίων. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στη Μάλτα και η διαφορά τους έναντι των αποδόσεων των ομολόγων στη ζώνη του ευρώ γενικά μειώθηκαν, δηλ. τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της Μάλτας τείνουν να συγκλίνουν προς αυτά που επικρατούν στη ζώνη του ευρώ.

Ορισμένες διατάξεις της νομοθεσίας της Μάλτας οι οποίες αφορούν (α) τη θεσμική ανεξαρτησία και (β) την οικονομική ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας της Μάλτας είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Η νομοθεσία της Μάλτας, και ειδικότερα ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα της Μάλτας, δεν προβλέπει τη νομική ενσωμάτωση της Κεντρικής Τράπεζας της Μάλτας στο Ευρωσύστημα. Η Μάλτα είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και για το λόγο αυτό πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτήσεις προσαρμογής βάσει του Άρθρου 109. Αυτό επηρεάζει ορισμένες διατάξεις του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Μάλτας.

3.8 ΠΟΛΩΝΙΑ

Βασικές προϋποθέσεις για να επιτύχει η Πολωνία υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης είναι να ακολουθήσει μια σταθερή και αξιόπιστη πορεία δημοσιονομικής εξυγίανσης και να επιτύχει σαφή πρόοδο όσον αφορά τις δημοσιονομικές της επιδόσεις. Πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω οι εθνικές πολιτικές που στοχεύουν στην ενίσχυση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων και να προχωρήσουν με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα οι ιδιωτικοποιήσεις. Επιπλέον, χρειάζονται μέτρα για την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και τη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας, ούτως ώστε να διατηρηθεί ένα περιβάλλον που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών.

Κατά την περίοδο αναφοράς η Πολωνία κατέγραψε ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 2,5%, δηλ. μόλις πάνω από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη. Αν ανατρέξουμε σε μια μακρύτερη περίοδο, ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή στην Πολωνία σε γενικές γραμμές (αν και όχι σε συνεχή βάση) ακολούθησε καθοδική πορεία και σταδιακά υποχώρησε σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Πιο πρόσφατα, όμως, ο πληθωρισμός άρχισε να παρουσιάζει απότομη άνοδο, κυρίως λόγω παροδικών παραγόντων. Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού υποστηρίχθηκε από την αλλαγή του προσανατολισμού της νομισματικής πολιτικής, η οποία στοχεύει

στην επίτευξη σταθερότητας των τιμών μεσοπρόθεσμα και εφαρμόζεται με τον καθορισμό στόχου για τον πληθωρισμό. Η μείωση του πληθωρισμού στα τέλη της δεκαετίας του '90 επιτεύχθηκε παράλληλα με τη σχετικά έντονη άνοδο του πραγματικού ΑΕΠ. Η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ επιβραδύνθηκε σημαντικά στο τέλος του 2000, αλλά οι μισθοί άργησαν να προσαρμοστούν στην εξέλιξη αυτή. Επιπλέον, οι ρυθμοί πληθωρισμού παρουσίασαν αρκετή μεταβλητότητα λόγω της εξέλιξης των τιμών των ειδών διατροφής και του πετρελαίου. Όσον αφορά το μέλλον, σύμφωνα με τις περισσότερες προβλέψεις, ο ρυθμός πληθωρισμού θα κυμανθεί μεταξύ 3% και 4% το 2004 και το 2005. Οι ανοδικοί κίνδυνοι κατά την περίοδο αυτή συνδέονται με τις δημοσιονομικές ανισορροπίες, την περαιτέρω ενίσχυση της εγχώριας ζήτησης και τις μισθολογικές εξελίξεις μετά την πιθανή άσκηση δευτερογενών επιδράσεων από την άνοδο των τιμών των ειδών διατροφής και του πετρελαίου και τις αυξήσεις φόρων που αφορούν την ένταξη στην ΕΕ. Πιο μακροπρόθεσμα, η διατήρηση ενός περιβάλλοντος που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών στην Πολωνία θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από την άσκηση κατάλληλης νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής, τις εύλογες αυξήσεις των μισθών, τη συνέχιση της αναδιάρθρωσης της οικονομίας, την ενίσχυση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων, την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και τη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας. Επίσης, η διαδικασία σύγκλισης της οικονομίας μπορεί να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα χρόνια, αν και η ακριβής έκταση της επίδρασης είναι δύσκολο να εκτιμηθεί.

Η Πολωνία δεν συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ. Κατά την περίοδο αναφοράς, εν μέσω υψηλής μεταβλητότητας των συναλλαγματικών ισοτιμιών, το ζλότν Πολωνίας κινήθηκε σε επίπεδο πολύ χαμηλότερο από τη μέση ισοτιμία του έναντι του ευρώ τον Οκτώβριο του 2002, η οποία χρησιμοποιείται

ενδεικτικά ως σημείο αναφοράς ελλείπει κεντρικής ισοτιμίας στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ. (Παρόμοια σύμβαση είχε υιοθετηθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις. Σημειωτέον ότι αυτή η επιλογή δεν αντανακλά καμία κρίση σχετικά με το ενδεδειγμένο επίπεδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.) Το γεγονός αυτό σχετίζεται κυρίως με την εξέλιξη της διαφοράς των επιτοκίων της Πολωνίας από αυτά της ζώνης του ευρώ και με την πολιτική και δημοσιονομική αβεβαιότητα στην Πολωνία. Παράλληλα, η διαφορά των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του EURIBOR τριών μηνών ήταν μεγάλη κατά την περίοδο αναφοράς. Όσον αφορά άλλες εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα την τελευταία οκταετία, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί καταγράφουν ελλείμματα, τα οποία υπήρξαν συχνά μεγάλα, αλλά συρρικνώνονται με ταχύ ρυθμό από το 2000, παράλληλα με τη μείωση των εισροών για ξένες άμεσες επενδύσεις.

Το 2003 η Πολωνία κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 3,9% του ΑΕΠ, δηλ. αρκετά πάνω από την τιμή αναφοράς. Η Πολωνία παρουσιάζει σήμερα υπερβολικό έλλειμμα. Για το 2004 προβλέπεται απότομη αύξηση του ελλείματος σε 5,6%, παρά τους ευνοϊκούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης. Ο λόγος του δημόσιου χρέους αυξήθηκε σε 45,4% του ΑΕΠ το 2003, παραμένοντας κάτω από την τιμή αναφοράς (60%), και προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω σε 47,2% το 2004. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών εξελίξεων, αν παραμείνει ο λόγος του συνολικού ή του πρωτογενούς αποτελέσματος στα σημερινά επίπεδα, δεν θα διατηρηθεί ο λόγος του δημόσιου χρέους κάτω του 60%, συνεπώς χρειάζεται σημαντική περαιτέρω εξυγίανση. Αν το δημοσιονομικό έλλειμμα διαμορφωθεί στο προβλεπόμενο ύψος τα επόμενα χρόνια, η Πολωνία δεν θα επιτύχει το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση. Οι

λόγοι εσόδων και δαπανών του δημόσιου τομέα είναι αρκετά υψηλοί. Με αυτά τα δεδομένα, ένα αποτελεσματικότερο και φιλικότερο προς την απασχόληση σύστημα φορολογίας/παροχών θα ενισχύσει τα κίνητρα για εργασία και θα συμβάλει σημαντικά στη δημοσιονομική εξυγίανση, προάγοντας παράλληλα την οικονομική ανάπτυξη και τη σύγκλιση των πραγματικών εισοδημάτων στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της διαδικασίας μετάβασης στην οικονομία της αγοράς.

Όσον αφορά τους λοιπούς δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2002 και το 2003 ο λόγος του ελλείμματος υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ. Αναφορικά με τη γήρανση του πληθυσμού, το εν μέρει κεφαλαιοποιητικό σύστημα συντάξεων της Πολωνίας στηρίζεται στην αρχή των καθορισμένων εισφορών. Οι μελλοντικές παροχές από τον υποχρεωτικό πρώτο και δεύτερο πυλώνα θα εξαρτηθούν άμεσα από το ποσό των καταβαλλόμενων εισφορών και από το προσδόκιμο ζωής, με έναν αναλογιστικά ισορροπημένο τρόπο. Ωστόσο, η μετάβαση στο νέο σύστημα βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη. Η συνολική επιβάρυνση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα εάν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία προβλέπεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Κατά την περίοδο αναφοράς τα μακροπρόθεσμα επιτόκια ήταν κατά μέσο όρο 6,9%, δηλ. πάνω από την τιμή αναφοράς του κριτηρίου των επιτοκίων. Επομένως, η διαφορά των μακροπρόθεσμων επιτοκίων της Πολωνίας από τα αντίστοιχα της ζώνης του ευρώ βρίσκεται σε σχετικά υψηλά επίπεδα στην παρούσα συγκυρία.

Ορισμένες διατάξεις του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Πολωνίας, του Συντάγματος και άλλων νόμων οι οποίες αφορούν (α) τη θεσμική ανεξαρτησία, (β) την οικονομική ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας της Πολωνίας και (γ) την

προσωπική ανεξαρτησία του Προέδρου της Κεντρικής Τράπεζας της Πολωνίας είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Η πολωνική νομοθεσία, και ειδικότερα ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα της Πολωνίας, δεν προβλέπει τη νομική ενσωμάτωση της Κεντρικής Τράπεζας της Πολωνίας στο Ευρωσύστημα. Η Πολωνία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και για το λόγο αυτό πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτήσεις προσαρμογής βάσει του Άρθρου 109. Αυτό επηρεάζει ορισμένες διατάξεις του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Πολωνίας. Το Σύνταγμα της Πολωνίας θα χρειαστεί να προσαρμοστεί όταν γίνει η εισαγωγή του ευρώ.

3.9 ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Για να επιτύχει η Σλοβενία υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, είναι σημαντικό να ακολουθήσει μια αξιόπιστη πορεία δημοσιονομικής εξυγίανσης, να ασκήσει πολιτική συγκράτησης των μισθών και να προβεί σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Ειδικότερα, η αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας και η συνέχιση της απελευθέρωσης της οικονομίας, που θα τονώσει τον ανταγωνισμό στις αγορές προϊόντων, θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών και στην υψηλότερη δυνατή ανάπτυξη.

Κατά την περίοδο αναφοράς η Σλοβενία κατέγραψε ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 4,1%, δηλ. σημαντικά πάνω από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη. Αν ανατρέξουμε σε μια μακρύτερη περίοδο, ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή στη Σλοβενία μειωνόταν σταδιακά μέχρι το 1999, οπότε ανακόπηκε η καθοδική του πορεία, αλλά άρχισε πάλι να υποχωρεί μετά το 2000. Αυτή η πορεία του πληθωρισμού αντανάκλα ορισμένες σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως την εισαγωγή από το 2001 ενός νέου

πλαίσιου άσκησης της νομισματικής πολιτικής το οποίο βασίζεται σε δύο πυλώνες και έχει ως πρωταρχικό σκοπό τη σταθερότητα των τιμών. Για το μεγαλύτερο διάστημα της επισκοπούμενης περιόδου, η εξέλιξη του πληθωρισμού πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της σχετικά εύρωστης ανόδου του πραγματικού ΑΕΠ και των αρκετά σταθερών συνθηκών της αγοράς εργασίας. Η αύξηση των μισθών, μετρούμενη με την ονομαστική αποζημίωση ανά μισθωτό, επιβραδυνόταν μέχρι το 1999, αλλά στη συνέχεια επιταχύνθηκε σημαντικά το 2000, για να υποχωρήσει πάλι κατά τι το 2003. Οι τιμές των εισαγομένων, σε συνδυασμό με τις μεταβολές των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και των φόρων, συνέβαλαν σημαντικά στη μεταβλητότητα των ρυθμών πληθωρισμού. Όσον αφορά το μέλλον, σύμφωνα με τις περισσότερες προβλέψεις, ο πληθωρισμός θα κυμανθεί μεταξύ 3,6% και 3,8% το 2004 και μεταξύ 3,2% και 3,3% το 2005. Οι ανοδικοί κίνδυνοι κατά την περίοδο αυτή συνδέονται με την ενίσχυση της εγχώριας ζήτησης και τις περαιτέρω αυξήσεις των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών. Πιο μακροπρόθεσμα, η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα συντελεί στη σταθερότητα των τιμών στη Σλοβενία θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από την άσκηση κατάλληλης νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής, η οποία θα κληθεί να παίξει κεντρικό ρόλο στον έλεγχο των πληθωριστικών πιέσεων που προέρχονται από τη ζήτηση. Επιπλέον, θα πρέπει να επιταχυνθούν οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, όπως ο περαιτέρω περιορισμός της εφαρμογής του συστήματος τιμαριθμικής αναπροσαρμογής ιδίως των μισθών και ορισμένων κοινωνικών μεταβιβάσεων. Η αγορά εργασίας θα πρέπει να γίνει πιο ευέλικτη και να εξασφαλιστεί ότι οι αυξήσεις των μισθών συμβαδίζουν με την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας, λαμβανομένων υπόψη και των εξελίξεων στις ανταγωνίστριες χώρες. Εξίσου σημαντική είναι η συνέχιση της απελευθέρωσης της οικονομίας ούτως ώστε να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στις αγορές

προϊόντων. Επιπλέον, η διαδικασία σύγκλισης μπορεί να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα χρόνια, αν και η ακριβής έκταση της επίδρασης είναι δύσκολο να εκτιμηθεί.

Το τόλαρ Σλοβενίας συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ με ισχύ από 28 Ιουνίου 2004, δηλ. λιγότερο από δύο χρόνια πριν από την εξέταση εκ μέρους της ΕΚΤ. Η Σλοβενία εντάχθηκε στον ΜΣΙ ΙΙ με κεντρική ισοτιμία 239,64 τόλαρ ανά ευρώ, η οποία ήταν πολύ κοντά στην ισοτιμία της αγοράς κατά το χρόνο ένταξής της. Προτού ενταχθεί στον ΜΣΙ ΙΙ, το τόλαρ είχε υποτιμηθεί σταδιακά έναντι του ευρώ. Από τότε που το τόλαρ Σλοβενίας συμμετέχει στο μηχανισμό, η νομισματική πολιτική της Σλοβενίας εστιάζεται στην επίτευξη σταθερής ισοτιμίας έναντι του ευρώ, με αποτέλεσμα να παραμείνει το τόλαρ κοντά στην κεντρική του ισοτιμία. Όσον αφορά άλλες εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί είναι σε γενικές γραμμές ισοσκελισμένο στη Σλοβενία την τελευταία οκταετία.

Το 2003 η Σλοβενία κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 2,0% του ΑΕΠ, δηλ. κάτω από την τιμή αναφοράς, και για το 2004 προβλέπεται αύξηση σε 2,3%. Σήμερα η Σλοβενία δεν παρουσιάζει υπερβολικό έλλειμμα. Ο λόγος του δημόσιου χρέους παρέμεινε γενικά σταθερός στο 29,4% το 2003, δηλ. πολύ κάτω από την τιμή αναφοράς (60%), ενώ για το 2004 προβλέπεται αύξηση σε 30,8%. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών εξελίξεων, αν το δημοσιονομικό έλλειμμα διαμορφωθεί στο προβλεπόμενο ύψος τα επόμενα χρόνια, η Σλοβενία δεν θα επιτύχει το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση. Καθώς ο πληθωρισμός στη Σλοβενία είναι σημαντικά πάνω από την τιμή αναφοράς, επιβάλλεται η άσκηση συνετής δημοσιονομικής πολιτικής. Οι λόγοι εσόδων και δαπανών είναι αρκετά υψηλοί.

Στο πλαίσιο αυτό, ένα αποτελεσματικότερο και φιλικότερο προς την απασχόληση σύστημα φορολογίας/παροχών θα ενισχύσει τα κίνητρα για εργασία και θα συμβάλει σημαντικά στη δημοσιονομική εξυγίανση, προάγοντας παράλληλα την οικονομική ανάπτυξη και τη σύγκλιση των πραγματικών εισοδημάτων στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της διαδικασίας μετάβασης στην οικονομία της αγοράς. Σύμφωνα με πρόσφατες πληροφορίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις από κρατικές εγγυήσεις ανήλθαν σε 6,6% περίπου του ΑΕΠ της Σλοβενίας το 2002 και σε 7,5% το 2003. Ωστόσο, δεν υπάρχει συμφωνημένη μέθοδος εκτίμησης του ακριβούς μεγέθους των ενδεχόμενων υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων και άλλων στοιχείων) και οι εκτιμήσεις μπορεί να διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό.

Όσον αφορά τους λοιπούς δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2002 και το 2003 ο λόγος του ελλείμματος δεν υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ. Αναφορικά με τη γήρανση του πληθυσμού, ενώ η Σλοβενία ωφελείται από το χαμηλό λόγο του δημόσιου χρέους, η γήρανση του πληθυσμού αναμένεται να ασκήσει σημαντικές πιέσεις στο σύστημα συντάξεων, το οποίο εξακολουθεί εν πολλοίς να είναι διανεμητικού χαρακτήρα. Η συνολική επιβάρυνση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα εάν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία προβλέπεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Κατά την περίοδο αναφοράς το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 5,2%, δηλ. κάτω από την τιμή αναφοράς του κριτηρίου των επιτοκίων. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στη Σλοβενία συνέκλιναν σταθερά προς τις μέσες αποδόσεις των ομολόγων στη ζώνη του ευρώ, αντανακλώντας ιδίως την εμπιστοσύνη στη στρατηγική αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού που ακολουθεί η Κεντρική Τράπεζα της Σλοβενίας και

γενικότερα τις οικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις στη Σλοβενία.

Ορισμένες διατάξεις του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Σλοβενίας οι οποίες αφορούν (α) τη θεσμική ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας της Σλοβενίας και (β) την προσωπική ανεξαρτησία του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Σλοβενίας είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Όσον αφορά τη νομοθεσία πέραν του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Σλοβενίας, η ΕΚΤ σημειώνει ότι η εθνική νομοθεσία για την πρόληψη της διαφθοράς μπορεί να χρήζει επανεξέτασης υπό το πρίσμα του Άρθρου 14.2 του Καταστατικού.

Η νομοθεσία της Σλοβενίας, και ειδικότερα ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα της Σλοβενίας, δεν προβλέπει πλήρως τη νομική ενσωμάτωση της Κεντρικής Τράπεζας της Σλοβενίας στο Ευρωσύστημα. Η Σλοβενία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και για το λόγο αυτό πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτήσεις προσαρμογής βάσει του Άρθρου 109. Αυτό επηρεάζει ορισμένες διατάξεις του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Σλοβενίας.

3.10 ΣΛΟΒΑΚΙΑ

Βασική προϋπόθεση για να επιτύχει η Σλοβακία υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης είναι να ακολουθήσει μια σταθερή και αξιόπιστη πορεία δημοσιονομικής εξυγίανσης. Επιπλέον, για να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών, σημαντική είναι η συνέχιση της εφαρμογής διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Για να μειωθεί το επίμονα υψηλό ποσοστό ανεργίας, να αυξηθεί η απασχόληση και να δημιουργηθούν καλύτερες συνθήκες για την επιτάχυνση της αύξησης του δυναμικού προϊόντος είναι απαραίτητο να αυξηθεί ο ανταγωνισμός στην οικονομία, να βελτιωθεί η λειτουργία της

αγοράς εργασίας και να ασκηθεί πολιτική συγκράτησης των μισθών.

Κατά την περίοδο αναφοράς η Σλοβακία κατέγραψε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 8,4%, δηλ. σημαντικά πάνω από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη. Αν ανατρέξουμε σε μια μακρύτερη περίοδο, ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή στη Σλοβακία δεν ακολούθησε κάποια σαφή τάση. Μετά την εγκατάλειψη του καθεστώτος σύνδεσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας το 1998, η εξέλιξη του πληθωρισμού καθορίστηκε από το νέο πλαίσιο άσκησης της νομισματικής πολιτικής, το οποίο περιλαμβάνει έμμεσο στόχο για τον πληθωρισμό σε συνδυασμό με ελεγχόμενη διακύμανση της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Από το 1999 η εξέλιξη του πληθωρισμού επηρεάστηκε κυρίως από τις ανοδικές αναπροσαρμογές των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και τις μεταβολές των έμμεσων φόρων. Για το μεγαλύτερο διάστημα της επισκοπούμενης περιόδου, η εξέλιξη του πληθωρισμού πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της σχετικά έντονης αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ. Όμως, τα ποσοστά ανεργίας παραμένουν πολύ υψηλά. Η αύξηση των μισθών ποίκιλλε διαχρονικά, αλλά παρέμεινε σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Οι τιμές των εισαγομένων, σε συνδυασμό με τις τιμές των ειδών διατροφής, τις διοικητικά καθοριζόμενες τιμές και τις αναπροσαρμογές των φόρων, συνέβαλαν σημαντικά στη μεταβλητότητα των ρυθμών πληθωρισμού. Όσον αφορά το μέλλον, σύμφωνα με τις περισσότερες προβλέψεις, ο πληθωρισμός θα κυμανθεί μεταξύ 7,6% και 8,2% το 2004 και μεταξύ 3,0% και 4,5% το 2005, κυρίως λόγω της ολοκλήρωσης της αναπροσαρμογής των διοικητικά ρυθμιζόμενων τιμών και των έμμεσων φόρων. Οι ανοδικοί κίνδυνοι κατά την περίοδο αυτή συνδέονται με τις δευτερογενείς επιδράσεις που πιθανόν να προκληθούν από τους πρόσφατους υψηλούς ρυθμούς πληθωρισμού και την εξέλιξη των μισθών. Πιο μακροπρόθεσμα, η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα συντελεί στη σταθερότητα των τιμών στη Σλοβακία θα

εξαρτηθεί από την άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής, τη συνέχιση της στρατηγικής για τη δημοσιονομική εξυγίανση, τη συγκράτηση των μισθών και τη συνέχιση της αναδιάρθρωσης της οικονομίας. Επιπλέον, η διαδικασία σύγκλισης μπορεί να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα χρόνια, αν και η ακριβής έκταση της επίδρασης είναι δύσκολο να εκτιμηθεί.

Η Σλοβακία δεν συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ. Μετά από μια περίοδο γενικής σταθερότητας, η οποία διήρκεσε μέχρι το τρίτο τρίμηνο του 2003, η ισοτιμία κορώνας/ευρώ σταδιακά αυξήθηκε έναντι του μέσου επιπέδου της τον Οκτώβριο του 2002, που χρησιμοποιείται ενδεικτικά ως σημείο αναφοράς ελλείψει κεντρικής ισοτιμίας στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ. (Παρόμοια σύμβαση είχε υιοθετηθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις. Σημειώτεον ότι αυτή η επιλογή δεν αντανακλά καμία κρίση σχετικά με το ενδεδωμένο επίπεδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.) Η ανατίμηση της κορώνας φαίνεται να συνδέεται κυρίως με τη βελτίωση των οικονομικών προοπτικών της Σλοβακίας, την έντονη αύξηση των εξαγωγών και τη θετική διαφορά των επιτοκίων της Σλοβακίας έναντι αυτών της ζώνης του ευρώ. Η διαφορά των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του EURIBOR τριών μηνών μειώθηκε, αλλά εξακολουθούσε να είναι σημαντική το τρίτο τρίμηνο του 2004. Όσον αφορά άλλες εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, κατά το μεγαλύτερο μέρος της τελευταίας οκταετίας η Σλοβακία καταγράφει σε σταθερή βάση μεγάλα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και στο ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί, αν και περιορίστηκαν σε 0,5% του ΑΕΠ το 2003. Αυτή η μείωση, όμως, μπορεί να οφείλεται εν μέρει σε παράγοντες που αφορούν ειδικά τον τομέα των αυτοκινήτων. Όσον αφορά τη χρηματοδότηση, οι εισροές στην κατηγορία των καθαρών ξένων άμεσων επενδύσεων έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη Σλοβακία μετά το 1998, γεγονός που οφείλεται τόσο στις ιδιωτικοποιήσεις όσο και στις επενδύσεις για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων.

Το 2003 η Σλοβακία κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 3,7% του ΑΕΠ, δηλ. πάνω από την τιμή αναφοράς. Παρά την ευνοϊκή φάση του οικονομικού κύκλου στη Σλοβακία, το έλλειμμα προβλέπεται να αυξηθεί σε 3,9% του ΑΕΠ το 2004. Η Σλοβακία παρουσιάζει σήμερα υπερβολικό έλλειμμα. Ο λόγος του δημόσιου χρέους υποχώρησε στο 42,6% του ΑΕΠ το 2003, παραμένοντας κάτω από την τιμή αναφοράς (60%), και προβλέπεται να αυξηθεί σε 44,5% το 2004. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών εξελίξεων, αν το δημοσιονομικό έλλειμμα διαμορφωθεί στο προβλεπόμενο ύψος τα επόμενα χρόνια, η Σλοβακία δεν θα επιτύχει το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση. Για το λόγο αυτό, επιβάλλεται η άσκηση συνετής δημοσιονομικής πολιτικής ενόψει του υψηλού ρυθμού πληθωρισμού της Σλοβακίας, ο οποίος είναι σημαντικά υψηλότερος από την τιμή αναφοράς. Η συνέχιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, μεταξύ άλλων στον τομέα των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, προάγοντας παράλληλα την οικονομική ανάπτυξη και τη σύγκλιση των πραγματικών εισοδημάτων. Η συνολική μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος το 2004 περιλαμβάνει την εισαγωγή ενιαίου συντελεστή και τη μετατόπιση του βάρους από την άμεση στην έμμεση φορολογία.

Όσον αφορά τους λοιπούς δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2002 και το 2003 ο λόγος του ελλείμματος υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ. Σχετικά με το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού, η Σλοβακία αναμένεται να αντιμετωπίσει έντονη αύξηση του λόγου εξάρτησης των ηλικιωμένων περίπου από το 2010 και εξής. Η Σλοβακία αναμένεται να ωφεληθεί από την εισαγωγή υποχρεωτικού κεφαλαιοποιητικού πυλώνα το 2005 και από τη μεταρρύθμιση του διανεμητικού συστήματος. Ωστόσο, η

μετάβαση στο νέο σύστημα αναμένεται να δημιουργήσει πρόσθετη δημοσιονομική επιβάρυνση.

Κατά την περίοδο αναφοράς το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 5,1%, δηλ. κάτω από την τιμή αναφοράς του κριτηρίου των επιτοκίων. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στη Σλοβακία και η διαφορά τους από τις αποδόσεις των ομολόγων στη ζώνη του ευρώ μειώνονταν μέχρι τις αρχές του 2003 και στη συνέχεια παρέμειναν σχετικώς σταθερά για το υπόλοιπο της περιόδου αναφοράς.

Η νομοθεσία της Σλοβακίας, και ειδικότερα ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα της Σλοβακίας, δεν προβλέπει ακόμα τη νομική ενσωμάτωση της Κεντρικής Τράπεζας της Σλοβακίας στο Ευρωσύστημα. Η Σλοβακία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και για το λόγο αυτό πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτήσεις προσαρμογής βάσει του Άρθρου 109. Αυτό επηρεάζει ορισμένες διατάξεις του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Σλοβακίας.

3.11 ΣΟΥΗΔΙΑ

Αν και η Σουηδία έχει επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, η διατήρηση ενός περιβάλλοντος που συντελεί στη μακροοικονομική σταθερότητα θα απαιτήσει να συνεχιστεί η άσκηση κατάλληλης νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής μεσομακροπρόθεσμα. Η Σουηδία διαθέτει ένα πλαίσιο άσκησης της νομισματικής και της δημοσιονομικής πολιτικής το οποίο λειτουργεί εύρυθμα. Η χώρα πρέπει να συνεχίσει να τηρεί τον κανόνα που έχει θέσει η ίδια για επίτευξη πλεονασματικών προϋπολογισμών και να μειώσει το επίπεδο του δημόσιου χρέους και το κόστος εξυπηρέτησής του ενόψει των μελλοντικών δημοσιονομικών πιέσεων. Για να γίνει η οικονομία πιο ευέλικτη ώστε να αυξηθούν η απασχόληση και το αναπτυξιακό δυναμικό, και κατ' επέκταση να διαφυλαχθούν η

διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών και η σταθερότητα των τιμών, χρειάζεται επίσης μια εθνική πολιτική που θα στοχεύει στη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών προϊόντων και εργασίας, ενώ οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι αυξήσεις των μισθών συμβαδίζουν με την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες.

Κατά την περίοδο αναφοράς η Σουηδία επέτυχε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 1,3%, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη. Επί σειρά ετών ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ στη Σουηδία βρίσκεται σε επίπεδα συμβατά με τη σταθερότητα των τιμών, αν και κατά καιρούς η εξέλιξή του επηρεάστηκε από παροδικούς παράγοντες, οι οποίοι αντανάκλωναν κυρίως διάφορες διαταραχές της προσφοράς. Η εξέλιξη του πληθωρισμού απηχεί ορισμένες σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής προς την επίτευξη σταθερότητας των τιμών. Από το 1993 ο στόχος της νομισματικής πολιτικής έχει εκφραστεί ως ρητός στόχος για τον πληθωρισμό, η οποίος από το 1995 είναι αύξηση του ΔΤΚ κατά 2% με περιθώριο ανοχής ± 1 εκατοστιαία μονάδα. Επιπλέον, η δημοσιονομική πολιτική γενικά στηρίζει τη σταθερότητα των τιμών από το 1998, ενώ η αύξηση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων επίσης έπαιξε κάποιο ρόλο στα τέλη της δεκαετίας του '90. Την περίοδο 1996-2000 ο πληθωρισμός στη Σουηδία, τόσο βάσει του ΔΤΚ όσο και βάσει του ΕνΔΤΚ, ήταν συχνά κάτω από 1%, αντανάκλωντας κυρίως τη μείωση των έμμεσων φόρων και των επιδοτήσεων, καθώς και τις επιδράσεις της απελευθέρωσης, ενώ, ειδικά για τον ΔΤΚ, επιδράσεις από τη μείωση των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων. Από το 2001 ο πληθωρισμός βρίσκεται εν πολλοίς σε επίπεδο κατά τι υψηλότερο από 2%, ενώ υπερέβη πρόσκαιρα το 3% κυρίως λόγω της αύξησης των τιμών του ηλεκτρικού και, το 2001, λόγω του υψηλού βαθμού χρησιμοποίησης του παραγωγικού δυναμικού.

Το 2000 και το 2001 η μεγάλη υποτίμηση της κορώνας άσκησε πρόσθετη ανοδική πίεση στις τιμές των εισαγομένων. Η άνοδος του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος υπήρξε υποτονική τα τελευταία χρόνια και οι χαμηλοί ρυθμοί πληθωρισμού ήταν εμφανείς και από άλλους σχετικούς δείκτες τιμών. Όσον αφορά το μέλλον, σύμφωνα με τις περισσότερες προβλέψεις, ο πληθωρισμός θα είναι κάτω του 2% το 2004 και το 2005. Οι πρόσφατες συμφωνίες για συγκρατημένες αυξήσεις των μισθών, η υψηλότερη από ό,τι αναμενόταν άνοδος της παραγωγικότητας της εργασίας και οι μέτριες αυξήσεις των τιμών των εισαγομένων τον τελευταίο χρόνο ενισχύουν τις θετικές προοπτικές για τον πληθωρισμό, αν και η εξέλιξη των τιμών του πετρελαίου μπορεί να ασκήσει κάποιες πρόσθετες εξωτερικές πιέσεις στις τιμές, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν και σε αιτήματα για μεγαλύτερες αυξήσεις των μισθών.

Η Σουηδία δεν συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ. Όπως αναφέρεται και στις Εκθέσεις για τη Σύγκλιση του 2000 και του 2002, η Σουηδία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση, αλλά χωρίς ειδικό καθεστώς όσον αφορά το Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ. Έτσι, η Σουηδία είναι δεσμευμένη βάσει της Συνθήκης να υιοθετήσει το ευρώ, οπότε οφείλει να προσπαθήσει να εκπληρώσει όλα τα κριτήρια σύγκλισης, συμπεριλαμβανομένου του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Κατά την περίοδο αναφοράς η κορώνα Σουηδίας κυμάνθηκε κοντά στη μέση ισοτιμία της έναντι του ευρώ του Οκτωβρίου του 2002, η οποία χρησιμοποιείται ενδεικτικά ως σημείο αναφοράς ελλείψει κεντρικής ισοτιμίας στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ. (Παρόμοια σύμβαση είχε υιοθετηθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις. Σημειωτέον ότι αυτή η επιλογή δεν αντανάκλα καμία κρίση σχετικά με το ενδεδειγμένο επίπεδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.) Η διαφορά των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του EURIBOR τριών μηνών ήταν μικρή και στη διάρκεια του 2004 έγινε αμελητέα. Όσον αφορά άλλες εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, από το 1996 η Σουηδία διατηρεί

μεγάλο πλεόνασμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και στο ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί, ενώ οι σχετικά μεγάλες καθαρές υποχρεώσεις έναντι του εξωτερικού μειώνονται έντονα από το 2000.

Το 2003 η Σουηδία επέτυχε δημοσιονομικό πλεόνασμα 0,3% του ΑΕΠ, ικανοποιώντας απόλυτα την τιμή αναφοράς του λόγου του ελλείμματος (3%). Σήμερα η Σουηδία δεν παρουσιάζει υπερβολικό έλλειμμα. Για το 2004 προβλέπεται αύξηση του πλεονάσματος κατά 0,3% του ΑΕΠ. Το 2003 ο λόγος του δημόσιου χρέους μειώθηκε μόνο κατά 0,6% σε 52,0%, δηλ. ήταν κάτω από την τιμή αναφοράς (60%), και προβλέπεται να μειωθεί σε 51,6% του ΑΕΠ το 2004. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών εξελίξεων, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Προγράμματος Σύγκλισης, η Σουηδία θα εξακολουθήσει να επιτυγχάνει το μεσοπρόθεσμο στόχο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση.

Όσον αφορά τους λοιπούς δημοσιονομικούς παράγοντες, η Σουηδία φαίνεται καλά προετοιμασμένη για να αντιμετωπίσει τις πιέσεις στα δημόσια οικονομικά λόγω της γήρανσης του πληθυσμού χάρη στο σύστημα ενδεικτικά καθορισμένων εισφορών που διαθέτει, στο οποίο οι συντάξεις αναπροσαρμόζονται αυτόματα ανάλογα με τις μεταβολές στη βάση καταβολής εισφορών και το προσδόκιμο ζωής. Ωστόσο, η Σουηδία θα πρέπει να συνεχίσει να τηρεί τον κανόνα που έχει θέσει η ίδια για την επίτευξη πλεονασματικών προϋπολογισμών και να μειώσει το επίπεδο του δημόσιου χρέους και το κόστος εξυπηρέτησής του προκειμένου να αντιμετωπίσει ικανοποιητικά τη συνολική επιβάρυνση από τη γήρανση του πληθυσμού πριν από την περίοδο κατά την οποία προβλέπεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Κατά την περίοδο αναφοράς το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 4,7%, δηλ. κάτω από την τιμή αναφοράς. Η διαφορά

μεταξύ των μακροπρόθεσμων επιτοκίων της Σουηδίας και των αποδόσεων των ομολόγων στη ζώνη του ευρώ μειώθηκε κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς, αντανakλώντας τη μείωση της αβεβαιότητας, την ενίσχυση της δημοσιονομικής θέσης και τις προσδοκίες για σχετικά χαμηλό πληθωρισμό. Επομένως, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στη Σουηδία και τα αντίστοιχα επιτόκια στη ζώνη του ευρώ συνέκλιναν σημαντικά κατά την περίοδο αναφοράς.

Ορισμένες διατάξεις του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Σουηδίας εξακολουθούν να είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη και το Καταστατικό, και ειδικότερα οι διατάξεις σχετικά με την οικονομική ανεξαρτησία. Ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα της Σουηδίας δεν προβλέπει τη νομική ενσωμάτωση της Κεντρικής Τράπεζας της Σουηδίας στο Ευρωσύστημα. Ειδικότερα, το Σύνταγμα της Σουηδίας πρέπει να προσαρμοστεί σε σχέση με τις εξουσίες της Κεντρικής Τράπεζας της Σουηδίας στον τομέα της νομισματικής πολιτικής και το δικαίωμα έκδοσης τραπεζογραμματίων και κερμάτων. Όσον αφορά τη λοιπή νομοθεσία πέραν του Νόμου για την Κεντρική Τράπεζα της Σουηδίας, η ΕΚΤ σημειώνει ότι η νομοθεσία σχετικά με την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα και ο νόμος περί απορρήτου χρήζουν επανεξέτασης υπό το φως του καθεστώτος εμπιστευτικότητας που θεσπίζεται με το Άρθρο 38 του Καταστατικού.

Η ΕΚΤ σημειώνει ότι, βάσει της Συνθήκης, η Σουηδία ήταν υποχρεωμένη να υιοθετήσει εθνική νομοθεσία για το σκοπό αυτό ήδη από την 1^η Ιουνίου 1998 και ότι τα τελευταία χρόνια οι σουηδικές αρχές δεν έχουν προβεί σε καμία νομοθετική ενέργεια για την εξάλειψη των ασυμβίβαστων διατάξεων που περιγράφονται στην παρούσα, αλλά και στις προηγούμενες Εκθέσεις.

